GEÇMİŞİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE ÖNCÜ SAVAŞI

KURTULUŞ
SOSYALİST DERGİ
YAYINLARI

GEÇMİŞİN
DEĞERLENDİRİLMESİ
VE
ÖNCÜ SAVAŞI

GEÇMİŞİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE ÖNCÜ SAVAŞI
KURTULUŞ Sosyalist Dergi Yayınları: 2/NİSAN-1978
Sahibi: İsmail AYÇİÇEK/Sorumlu Md: Mustafa EKER
Yazışma Adresi: Posta Kutusu: 308 Kızılay-ANKARA
Dizgi-Baskı: UFUK Matbaası

GEÇMİŞİN DEĞERLENDİRİLMESİ ve ÖNCÜ SAVAŞI

KURTULUŞ Sosyalist Dergi YAYINLARI : 2

GİRİŞ 7

YOL AYRIMI 13
Kurtuluş Savaşı - Kemalizm ve Solun Tavrı 14
a) Kurtuluş Savaşı ve Kemalizm 14
b) Solun Tavrı 21
1971 : Sosyalist Harekette Dönüm Noktası 27
Bazı Hatırlatmalar 49
Bir Polemik 53
Halk Savaşı Tabusu 62

ÖNCÜ SAVAŞI ÜZERİNE 68
Suni Denge 72
Evrim-Devrim ve Milli Kriz 75
Evrim ve Devrim Aşamaları 81
Marksizme Göre Evrim ve Devrim Ne Demektir? 81
Evrim ve Devrim Dönemleri İç içe Girmez 85
Emperyalizmin Dünü ve Bugünü 92
Küba Devrimi Üzerine Birkaç Söz 102
Küba Devriminin Gelişimi 104
Kararsız Denge 108
Milli Kriz 111
Suni Denge ve Kararsız Denge 119
Öncü Savaşı ve Silahlı Propaganda 122

SONSÖZ 135

GİRİŞ

Uzun yıllar bir keşmekeş içerisinde bocalayan Türkiye devrimci hareketi, 1965 sonrasındaki gelişimin ürünü olarak 1971'de yeni bir görünüm kazandı.

Dıştan da olsa, bakıldığında açıkça birbirine benzemeyen bu görünümler, temelde de şu ya da bu ölçüde birbirinden ayrıdırlar. Bu reddedilmez bir gerçek.

1971 yenilgisinden sonra sözünü ettiğimiz ayrı görünümler daha da bir belirginlik kazanarak, tartışma ortamına girdiler. Yenilgiyle birlikte ortaya çıkan kargaşa ve çıkmazdan kurtulabilmek amacıyla bir çok insan bu durumu kavrayabilmek için inceleme içerisine girdi. Yeteneksizliğe ya da niyetlere bağlı olarak bir sürü saçma sapan teori icad edildi. Hepsinin amacı güya çıkmaza bir yol bulmaktı. Bu amaçla diyalektiği her alana «yaratıcı bir biçimde» uygulamaya başladılar. Ancak kendileri bir adım ileriyi göremezken, diyalektiği yaratıcı bir biçimde uygulamaya kalkışanlar, zavallı bir biçimde, neredeyse daha önce sahip oldukları Aristo mantığından da yoksun kalarak, kendileriyle birlikte bir sürü insanı yeni bir keşmekeşin içine sürüklediler; bazı hallerde savunmaya

kalkıştıkları şeyleri en acı bir biçimde mahkum ettiler. Birlik şemsiyesi ellerinde dolaşan bu insanlar, yeni tekkeler oluşturmaktan bir adım öteye varamadılar. En şiddetli bir biçimde başkalarını grupçulukla, kendi gruplarını güçlendirmenin dar sınırlarına hapsolmakla suçlayanların kendileri küçük bir tekkenin şeyhi olma muradına erdiler. Grup örgütlenmesine gitmenin «uyanıklığı» içerisinde objektif durumu doğru değerlendirmiş olduklarını söyleyerek bundan övünme payı dahi çıkaranlar oldu. Sonuçta Türkiye devrimci hareketi, bir sürü gruptan oluşan karmaşık bir manzara arzeder oldu.

Böylesine bir ortamı, daha kalın ve basit çizgiler üzerine oturtup kavrayamaz mıyız? Buradan çıkarak da önümüzdeki acil görevin ne olduğu sorusunun cevabına ulaşamaz mıyız? Elbette. Her karmaşık sorun belirli ölçüde daha basit çizgiler üzerine oturtulabilir.

Mevcut durumun daha derinlemesine kavranılması ancak onun geçmişle olan diyalektik bağlarının daha bir derinlemesine kavranılması, hareketin genel gelişim çizgisinin doğru biçimi ile görülebilmesi sayesinde mümkün olabilir. Bu bakışladır ki, hareketin şimdiye değin nasıl geliştiği ve nasıl gelişebileceği konusunda doğru bir fikir sahibi olabilir ve olayları «önceden görme» (1) görevi üstlenmeğe kalkışmak, dar kafalılığın, küçük burjuva ukalalığın tezahüründen başka birşey olmaz.

Genel bir ideolojik kargaşa hüküm sürerken herkesin oldukça açık bir biçimde görebildiği bir gerçeklik var; 1971 öncesine göre çok dafa fazla grup ve grupçuğun ortaya çıkması ve bunların gün geçtikçe çoğalıyor olması, yani hareketin henüz amip dönemini yaşıyor olması. Sağlam bir ideolojik mücadelenin olmayışı, eleştiri-özeleştiri geleneğinin yokluğu (2) herkesin istediğini özgürce söyleyip, söyledikleri karşısında hiçbir sorumluluğa sahip olmamasına yol açmaktadır.

Kimsenin kimseyi fazlaca rahatsız etmediği bu ortamda kendisinde keramet gören her kişi birkaç laf edip çevresinde bir grup oluşturabilmektedir. Bazıları da pamuk ipliğine bağlı birlikler içerisine girmektense kendi bildiklerini yapmayı daha uygun bulmaktadır. Herhangi bir parçayı yakalayıp onun çevresinde devrimler yapma anlayışının egemen olduğu bu dönemde, grupçuluğun pekişmesinden, dedikoduculuğun yaygınlaşmasından daha doğal ne olabilir?

Bu dağınıklığa neden olan en büyük faktör elbette ki Türkiye sosyalist hareketinin hâlâ aydınlar çerçevesini aşıp da sınıf temeline sağlam bir biçimde oturamamış olmasıdır. Zira, sosyalist hareket sınıf temeline oturduğunda hareketin yürütücülüğüne kalkışanlar geniş kitlelere önderlik etmenin sanıldığı kadar kolay bir iş olmadığını görecek, ayrılıkları geniş halk yığınlarına anlatamayacak ve sahip oldukları zaaflara karşı daha dikkatli bir tavır takınmak zorunda olacaklardır. Mevcut durumda ise aynı hastalıklarla malul dar grup çerçevesinde bu tür hastalıklar kolaylıkla izah bulabilmekte ve varlıklarını sürdürebilmektedir. Bu çerçeve aşıldığı ölçüde, yani hareket sınıf temeline oturduğu ölçüdedir ki, Türkiye sosyalist hareketi de bir bütünlük içerisine girebilecektir. Bu bütünleşme yolunda atılacak adımları ise pratiğin önümüze sereceği ağır görevler sağlayacaktır.

Bugünkü durumda büyük ölçüde aynı şeyleri söylüyor olup da bir araya gelemeyen birçok grup için durum budur. Örneğin en açık biçimiyle izlenebilen TİP, TSIP ve TKP'nin birbirlerinden hangi temel noktalarda ayrıldığını açıklayabilmek bu örgütlerin yöneticileri için dahi zor olmasına rağmen, bunlar birbirlerine ateş püsküren ayrı örgütler olarak varlıklarını sürdürebilmektedirler. Ayrıca 1971 devrimci hareketinden gelen bir kaç grup geçmişteki görüş tamamen doğrudur derken bir türlü şu küçük Türkiye'de birbirlerini bulup da bu stratejinin gerektirdiği çalışma içerisine giremiyor! Bunun

yerine geçmişin eksikliklerini eleştiren grup ve kişilerle şu yada bu biçimde «herzaman için karşı oldukları bir takım ilkeler» (!) etrafında yapay birlikler oluşturarak ilkesiz grupçuluğu tercih ediyorlar.

Hareketi uzun vadeli bir perspektif içerisinde ele alma sorumluluğunu göstermeyiş, günlük görevlerin dar sınırları içerisinde kendilerini sınırlayış, grupları birbirlerinden ayrı tutabilecek sağlam duvarları oluşturabilmektedir. Ancak bugünden görülmeyen ya da görülmek istenmiyen bir takım görevler kendilerini bütün zorluklarıyla karşımıza diktiklerinde birlik sorunu daha iyi kavranılacak, ayrı olanlar bir araya gelme çabası içine gireceklerdir. Herkes birbirinin ne söylediğini daha ön yargısız olarak dinlemeye, anlamaya çalışacaktır. Elbette ki bu söylediklerimiz aynı şeyleri şu ya da bu biçimde ifade edip de hâlâ varlıklarını ayrı gruplar olarak koruyanlar içindir; armuda on tane isim takıp da ayrı şeylerden söz ettiklerini zannedenler içindir. Temelde ayrı şeyler söyleyenler ise bu ayrılığı açık seçik bir biçimde davranışlarda da görebilmektedirler. Bunların ayrılığından söz etmiyoruz.

Yalnız şurası kesindir ki, bu durum hiç kimsenin şu veya bu doğrultudaki niyetleriyle kısa vadede bir çözüme ulaşamayacaktır. Daha uzun süre mevcut durum kişileri bu biçim içerisinde tutacaktır. Ancak bu doğrultuda atılacak bir takım adımlar pratiğin el verdiği ölçüde çözüm doğrultusunda gelişecektir. Biz bu pratiğin başta işçi sınıfı ve yoksul köylülük çerçevesinde yer almasının zorunlu olduğu inancındayız.

Bu mücadelede tek tek kişilerden çok şey beklemek yanlıştır. Ayrıca sosyalizmin hep dürüst insanlarla birlikte başarıya ulaşacağı zehabına kapılmamak gerekir. Bu harekete, şu ya da bu nedenle düzene tepki duyan her insan katılacaktır. Sosyalistlerin görevi, bu insanların hareketin bütününü etkilemesini kesinlikle engelle-

mek suretiyle onları sosyalist harekete yararlı olacak davranış doğrultusunda yönlendirmek olacaktır. Birçok kaypak unsurla geçici ittifaklar kurulabilir ve bundan ancak kendine güvenemeyenler kaçar.

Bunları söylemekle elbette ki sosyalist hareketin her türlü pisliği bünyesinde bulundurmasının gayet normal olduğunu kasdetmiyoruz. Sosyalist tavra uygun düşmeyen her şeyle sonuna kadar yine de mücadele etmeliyiz. Ancak bunların sosyalist hareket içerisinde var olacağını unutmayacağız. Bu hastalıkları taşıdığını gördüğümüz insanları yok sayamayız. Kendilerinin düzelebilmesi, doğru davranış çizgisi üzerinde yer alabilmeleri için gereken her türlü mücadeleyi sürdürmek gerekir. Mücadelemizin temel şiarı BİRLİK İÇİN MÜCADELE, birlik amacıyla yanlış görüşlerle mücadele olmalıdır; ayrılık yaratabilmek için değil. Elbette bunun yolu da var olan ayrılıklar üzerine toprak atmak suretiyle yapay birlikler oluşturmaktan geçmez.

Kısaca özetlemek istersek, geniş yığınlar arasında geçmişe göre çok daha ileri nitelik kazanmış olan sosyalist hareketimizin birlik sorununun çözümü, pratik temel üzerinde yoğun ideolojik mücadeleden geçecektir, gazete ve dergi köşelerinde birbirine laf atmaktan değil. Ve elbette ki bütün hareketin aynı örgütlenme içerisinde yer alacağı düşünülemez. Ayrılıklar yine varolacak, çatışma sürüp gidecektir. Pratik temeli üzerindeki ideolojik mücadelede edilen laflar davranışlarda yansıdığı ölçüde belirli gruplar ve kişilerde birbiri içerisinde eriyecektir.

İşte bu anlayışla pratiğe ışık tutacak olan ideolojik görüşlerin açık biçimde sergilenmesi zorunludur. Pratiğin yolunu aydınlatacak olan ideolojidir. Bizler «inceleme, propaganda ve örgütlenme çabalarını bir arada yürütemezsek, proletaryanın ideolojik önderleri olamayız.» (Lenin)

Doğru ideolojinin yolu bilimsel araştırmalardan geçer. İçerisinde davranacağımız ortamın gerçek mahiyetini ayrıntılarına kadar bilebilmek ve geleceğe ışık tutabilmek amacıyla geçmişe doğru bir bakışla eğilmemizin zorunlu olduğunu görüyoruz. Zira günümüzde etkin tüm görüşler şu ya da bu biçimde geçmişle bağlantı içerisindedir.

YOL AYRIMI

1970'lere değin Türkiye solunda ayrı ayrı görünümler arz etse de tek bir çizginin egemen olduğunu, 1965 sonrasında bunun içinde özde birtakım değişikliklerin ortaya çıkmaya başladığı görülür. Bu değişiklikler 1970'lerde ise açık seçik bir biçimde kendisini açığa vurmuş ve yeni bir çizgi olarak ortaya çıkmıştır. Biz bu noktanın Türkiye devrimci hareketinde bir dönüm noktası, bir *yol ayrımı* olduğuna inanıyor ve bunun gerçek mahiyetini, özünü detaylıca kavrayabilmek için geçmişe dönmeyi zorunlu buluyoruz.

Geçmiş konusundaki ve yeni durum hakkındaki görüşlerin genel çizgilerini bu yazıda ortaya koymaya çalışacağız. Bunlar aynı zamanda pratik ve ideolojik konulardaki özeleştiriyi de içerecektir. Genel olarak Türkiye solunun böyle bir özeleştiriye olan ihtiyacı bugün önemini korumaktadır. Hele geçmiş hakkında bunca saçma sapan bir sürü görüş ortaya konulduktan sonra böyle bir özeleştiri daha da zorunlu hale gelmiştir. Olayların üzerinden yeterince zaman geçmiştir. Hatta geç kalınmıştır bile denilebilir. Ancak, yenilginin yarattığı

yılgınlığın etkisinin geçmiş olduğunu, kişilerin durumu salim bir kafayla değerlendirebildiğini söylemek yine de zor. Bu nedenle geçmiş ve günümüz üzerine sağlıklı bir bakışa sahip olabilmek amacıyla sorunu en temel bir kaç noktasından ele almak gerekiyor.

KURTULUŞ SAVAŞI-KEMALİZM VE SOLUN TAVRI

Şimdiye değin olan incelemeler Türkiye soluna egemen olan çizginin «*kendi sağındaki güçlerden medet umma*» olduğunu göstermiştir. Bu çizgi reformizmin çizgisidir. 1960'lara kadar bu çizgi şu ya da bu biçimdeki formülasyonlarda kendisini korudu. 1960'lardan sonra ise kendi sağındaki güçlerden medet umma anlayışına, birincisiyle aynı kökten kaynaklanan öz itibarıyla farklı olmayan «burjuvazinin izin verdiği ölçüde sosyalizm» anlayışı çizgi olarak katıldı, (Nisbi demokratik ortamın getirdiği bir biçim) yanyana yürüdü. Özde yine egemen olan reformizm idi.

Sorun devrim anlayışında yatıyordu. Bütün bu çizgi proletaryanın devrim yapabileceğine yeterince inanamıyor ve devrime payandalar, «vurucu güçler» arıyor ve reformizmini gizlemeye çalışıyordu.

Bütün bu sağ anlayışın değişik dayanakları olmasına rağmen bunların başında kurtuluş savaşı ve kemalizm sorunu gelmektedir. Bu konunun soldaki etkinliğinin ne şekilde işlendiğine geçmeden kurtuluş savaşının ve kemalizmin ne olduğu konusuna kısaca bakalım.

A) KURTULUŞ SAVAŞI VE KEMALİZM

Kurtuluş savaşı konusundaki incelemeler resmi görüşün verilerini aşıp gerçek temellere oturmaya başladıkça hareketin çok yanlı niteliği de büyük bir çoğunluk nazarında açıklığa kavuşmaktadır.

Birinci paylaşım savaşı ertesinde işgal altına giren imparatorluk içerisinde işgale karşı tavırlar çeşitli olmuş-

tur. Bu çeşitliliğin temeldeki nedeni elbette ki sınıfsaldır. Değişik sınıf ve tabakalar işgal karşısında sınıfsal çıkarlarının etkilenişine uygun tavırlar almışlardır.

İstanbul hükümeti elde kalanların da gideceği korkusuyla düşmana tam bir teslimiyet göstermiştir. Padişahın vatanseverliği bu teslimiyet içerisinde gösterdiği bir takım çabalara bağlanmakla birlikte bunların da birçoğu rivayetten, uydurmacadan öteye varmaz.

Ancak aynı yapı içerisinde yer alan bir takım büyük bürokratlar -özellikle paşalar- Avrupa'da ve Balkanlar'da hâlâ yaygınlık arzeden burjuva milliyetçiliğinin etkinliği ile de işgale karşı çıkmışlardır. Onların burjuva milliyetçiliği 1876 ve 1908 hareketleriyle birlikte gelişmişti. Özellikle 1908 devrimi bir takım «burjuva üst yapı reformlarıyla geçişirken» (Lenin), burjuva milliyetçiliğini de perçinliyordu. Osmanlılık anlayışının yerini milliyetçilik alırken şovenliğe kadar -doğal olarak- uzanıyordu. Bu şovenliğin örneklerini cumhuriyet hükümetlerini döneminde, Kürt ulusal hareketine karşı uygulanan «tedip» ve zorla asimilasyon politikalarında açıkça görebilmekteyiz.

Bunların yanında işgal karşısında ekonomik çıkarları doğrudan doğruya zedelenen ticaret burjuvazisi, küçük burjuvalar, eşraf ve bir takım toprak ağaları da işgale karşı çıkıyorlardı. Köylüler ve işçiler zaten işgal karşısında bir kat daha ezilme durumunda kalmıştı.

1908 devriminden gelen deneyleri ve devlet yönetimine katılarak elde etmiş oldukları maharetle donanmış olan Osmanlı üst bürokrasisinden gelen burjuva milliyetçileri, kendilerine alternatif olabilecek akımların zayıflığından da yararlanarak tüm halkın işgale karşı olan tepkilerini kendi bünyelerinde kısa zamanda örgütlediler. Bu çabalarında temel dayanağı mahalli itibara sahip ticaret burjuvazisinde buldular. Örgütlenmenin tepesinde yer alan paşalar çok karmaşık bir koalisyon içinde

yer alıyor görünmelerine rağmen, çeşitli manevralarla hareketi kendi düşündükleri doğrultuda ilerletiyorlardı.

Mücadele boyunca, kendilerinin bolşeviklere sempati duydukları şeklindeki bir görünümden, sultanın savunuculuğuna kadar her türlü yöntem Makyevelistçe bir anlayışla uygulandı.

Mücadelenin başlangıcında kendilerine yardım edebilecek SSCB'den başka hiçbir ülke yoktu. 1917 devriminin yarattığı heyecan Anadolu'da büyük bir sempati uyandırmıştı. İslamiyetle bolşevikliği birleştirme çabaları da sık sık görülüyordu. Kendilerini bolşevik gören birçok küçük burjuva çeşitli yerlerde örgütlenmeler içerisindeydi. Ancak ne yapacağını ve nelerden yararlanabileceğini iyi bilenler büyük bir ustalıkla bu hareketlerin hepsini kendi içlerinde -zora başvurmak suretiyle- erittiler. (Yeşil ordunun lağvı -Çerkez Ethem kuvvetlerinin imhası- Komünistlerin tutuklanmaları -Mustafa Suphi ve arkadaşlarının katli- vb.)

1920 sonlarına kadar hareketin derleyicisi olan burjuva milliyetçisi Osmanlı paşaları sosyalistlerle tam bir balayı yaşadılar. Yunanlılara karşı kazandıkları ilk başarılar onların emperyalist ülkelerce yavaş yavaş tanınmasını da getirdi.

Hareketin önderlerinin kafasında belirsizlik diye bir şey söz konusu değildi. Ne yapacaklarını biliyorlardı. Yönlendikleri doğrultu ne padişahı, halifeliği kurtarmak, ne de bir halk hükümeti kurmaktı. Mustafa Kemal, «bizi yutmak isteyen emperyalizme ve kapitalizme karşı mücadele» laflarını ederken anti-kapitalist olduğu gibi bir izlenim uyandırdı. Halbuki sosyal devrim konusunda şunları söylüyordu:

«Ancak, memleketimize ve milletimize zarar verecek yolda gelişimine (bolşevikliğin) karşı kesin tedbirler almak zorunluluğundayız... Sorumsuz bazı kimseler Rus komünistliğini ülkeye sokmak yoluna başvurabilirler. Biz burada sosyal devrimlerden söz etmiyoruz. O

milletin gelişmişliğine ve yeteneğine bağlıdır.» (3) (M. Gologlu, Cumhuriyete Doğru, s. 9)

Bunun yanında SSCB'ne şirin görünmek, solcuları denetim altına almak için komünist partisi dahi kurduruyorlardı. Kendi denetimleri altına girmeyenlere karşı da yalan ve iftira kampanyasıyla birlikte saldırıya geçiyorlardı:

«Mustafa Kemal Paşa -Bu söz üzerine meclisimize çok acı bir gerçeği bildirmek zorundayım. İçimizde hafiye vardır. Bu gizli toplantılarda, milletin ve memleketin hayatıyla ilgili olarak söz konusu edilen en gizli noktalar raporla yabancılara verilmiştir...» (M. Gologlu, age, s. 31)

Bir kaç gün sonra bu hafiyelerin kimler olduğu ortaya çıkıyordu. Hafiye şaibesi altında meclisteki solcuların dokunulmazlıkları kaldırılıyor, solculara karşı genel bir saldırıya geçiliyordu.

Bunun yanında kurtuluş savaşı önderlerinin neyi amaçladıkları baştan hangi sosyal nizama yöneldikleri ise çok berraktır. Bu konuda Lenin, Ankara büyükelçisi S. İ. Aralov'a şöyle der:

«Mustafa Kemal Paşa tabii ki sosyalist değildir. Fakat görülüyor ki iyi bir teşkilatçı, kaabiliyetli bir lider, *MİLLİ BURJUVA DEVRİMİ* yönetiyor. İlerici, akıllı bir devlet adamı...» (S. İ. Aralov, Türkiye Hatıraları, s. 38)

Lenin Anadolu hareketini daha o zamanlardan bir Milli Burjuva Devrimi (4) olarak değerlendirirken, hükümet sözcüleri de onun yanılmadığını doğruluyordu.

Dışişleri Bakanı 27 Haziran 1921'deki konuşmasında «davamız, ulusal sınırlarımız içinde tam bağımsız ve egemen olarak, hiç kimsenin karışmayacağı bir şekilde gelişmemizdir... Kapitalizm iki türlüdür. Biri mondiyal kapitalizm, yani dünyayı egemenliği altına alan kapitalizmdir. Ötekisi de her ülkenin kendi içinde sermaye ile iş arasında söz konusu olan kapitalizmdir. Rusya ile Türkiye arasında yapılan anlaşmada söz konusu olan

kapitalizm mondiyal kapitalizmdir. Yoksa bizim içimizdeki şeylere, değil dostlarımız, düşmanlarımız bile karışamaz. ...» (M. Goloğlu, Cumhuriyete Doğru, s. 6) diyerek mücadelenin yalnızca emperyalizme karşı olduğunu, ülkedeki kapitalizm konusuna kimsenin karışamayacağını belirterek daha sonra yaptıklarıyla çakıştığı üzere (5) yönelimlerinin ne olduğunu ortaya koymaktadır.

Bu konuda daha birçok kanıt ortaya konulabilir. Ancak burada bizim amacımız konuyu yalnızca kaba çizgileriyle koymak olduğundan bu yola gitmeyeceğiz. Sadece Kurtuluş Savaşına önderlik eden kiişlerin hangi sınıf adına davrandıklarını ve Kurtuluş Savaşının mahiyetini belirleyeceğiz.

Kurtuluş Savaşına önderlik eden kişilerin sınıfsal kökenleri ne olursa olsun, bu pek fazla önem arzetmemektedir. Burada önemli olan bu kişilerin ideolojik belirlenimleridir. Bu ideolojik yapının da burjuva ideolojisinden başka bir şey olmadığını görüyoruz. Bu ideoloji de sınıfsal temelini çıkarları emperyalizmin işgali ile zedelenen *ticaret burjuvazisinde* bulmaktadır. Bu sınıf, çıkarları emperyalizmle çatıştığı ölçüde de anti-emperyalist tavır takınmak durumunda olmaktadır. İşte bizim burada dikkatle incelememiz gereken nokta da budur. Yani bu öncü sınıf anti-emperyalist tavrında ne derece tutarlı olabilmektedir?

Tutarlılığın ölçüsünü ise sözlerinde ve somut davranışlarında bulabiliyoruz:

1. Fiili işgali söküp atma konusunda sonuna kadar direnme,

2. Ekonomik ilişkilerinde emperyalist dünya ile yeni biçimler içerisinde kol kola yürüme. Sözde politik bağımsızlık.

Bu iki nokta savaşın içinde de, sonrasında da somut olarak görülmektedir. Yani şu zamanda şöyleydi, sonra

böyle oldu gibi bir durum söz konusu değil; bu bir sınıfsal özelliktir.

Nasıl ki Fransa'da Thiers hükümeti burjuvazinin ekonomik çıkarlarının tehlikeye düştüğünü gördüğünde, milliliği bir yana koyup ulusa karşı bir tavır alarak, «milli ihanet hükümeti» haline dönüşebiliyorsa ve bu karakter birdenbire ortaya çıkmamış, onun sınıfsal özünde belirlenmiş bir durumsa, Anadolu mücadelesinin önder sınıfının karakterinde de aynı şey yatmaktadır. Thiers'de ülkesini işgal etmek isteyen Almanlara karşı savaşıyordu, ulusal varlığı savunuyordu; halkın mücadelesi ile yüz yüze geldiğinde ise Almanlarla anlaşıyordu. Bunlar burjuvazinin kendi sınıfsal karakterinden ileri gelen şeylerdir.

Anadolu hükümeti bir yandan emperyalistlerin fiili işgalini ortadan kaldırmak için savaşırken, aynı zamanda halkın çıkarlarını ifade edebilecek her sesi susturuyor, emperyalist ülkelerle ekonomik ilişkileri yeni biçimler altında kurma çabalarını sürdürüyordu. (6)

Kısaca kompradorluk ilişkilerinin yerine, yabancı şirketlerle milli burjuvazinin ortaklıklar kurarak halkın birlikte soyulmasını sağlayacak yeni sömürgecilik yöntemleri ikame edildi. Bu tutum da zaten emperyalizmin ulusal kurtuluş savaşları karşısında baş vurmak zorunda olduğu yöntemin ilk uygulamalarından biri olmuştur: Fiili işgali kaldırıp yerine yeni sömürgecilik yöntemleriyle gizli işgal olgusunu geliştirmek. Daha sonraları kemalistlerin işçi sınıfı mücadelelerinde yabancı sermaye yanında, onun savunucusu olarak tavırlar takınmasına sık sık rastlanılacaktır. (7)

Yani burjuvazi fiili işgal karşısında gösterdiği antiemperyalist tavrı, işgalin olmadığı şartlarda giderek gelişen bir işbirlikçiliğe dönüştürmektedir. Ancak istikbali gayet açık bir biçimde gören burjuvazi savaş sonrasında da geleceğin hazırlıklarını yapmıştır.

Sınıf mücadelesi karşısında kalan milli burjuvazinin nasıl kaypak bir tutum takınacağı daha zengin örnekleriyle Çin devriminde görülmektedir. Yani mücadele uzlaşmanın çekirdeklerini de içinde taşımaktadır.

Mao Tse-tung Çin milli burjuvazisinden söz ederken şöyle diyor:

«Çin milli burjuvazisi, bir sömürge ve yarı sömürgenin burjuvazisi olduğu için siyasi ve ekonomik bakımdan son derece gevşektir ve bu sınıfın bir başka vasfı da devrim düşmanıyla uzlaşmaya eğilimli olmasıdır. Bu sınıf devrime katıldığı zaman bile, emperyalizmle bağlarını tamamen kesmek istemez ve üstelik zirai bölgelerde toprak rantı yoluyla feodal sömürü ile sıkı münasebetleri vardır, bu yüzden ne emperyalizmi ne de feodal kuvvetleri yıkma uğruna mücadeleyi sonuna kadar götürmeye gönlü yoktur.» (Yeni Demokrasi, s. 19)

Bu satırları okurken Türkiye kurtuluş savaşına önderlik etmiş olan sınıfın karakteristiklerini aynen görmemek mümkün değildir. «Çin» kelimesi yerine Türkiye kelimesini koyarak aynı satırları tekrarlamak hiç de zor değil ve yanlış bir şey de söylemiş olmayız.

Diğer yandan yine Mao Tse-tung Çin milli burjuvazisi için şunları söylüyordu:

«Çin, yabancılar tarafından talan edilen bir sömürge ve yarı sömürge olduğu için Çin milli burjuvazisi muayyen zamanlarda bir dereceye kadar devrimci bir karakter taşır.» (Yeni Demokrasi, s. 18)

İşte milli burjuvazinin söz konusu ettiğimiz ikili karakteri bundan ibarettir. Ve biz bunun şu ya da bu yanını abartıp azımsamak ya da görmemezlikten gelme hakkına sahip değiliz. Somut duruma göre şu ya da bu yanı ağır basabilir.

Bu çerçeve içerisinde kemalizmin bütünsel bir dünya görüşü olduğunu, burjuva ideolojisinin Türkiye'de adlandırılışı olduğunu görmemek bizleri, onun şu ya da bu yanını abartmak, kendi niyetlerimize göre bir değer-

lendirmeye götürmektir. Kemalizm yalnızca bir tavır değil düşünüş ve davranışla birlikte bir dünya görüşüdür, bir ideolojidir. Milli burjuvazinin ideolojisidir. Eninde sonunda bir burjuva ideolojisi olduğu için de şu ya da bu yanı abartılarak herkes tarafından altına girilebilecek bir ideolojik şemsiye olarak kullanılabilmektedir. Bu da kurtuluş savaşı sonucu elde edilen «Atatürk» prestijinden yararlanabilmek amacını gütmekten başka birşey değildir.

B) SOLUN TAVRI

Belirtmek istediğimiz sorunun asıl önemli yanı solun bu soruna nasıl bakıp değerlendirdiği ve ne şekilde etkilendiğidir.

Geçmişte kesintisiz devrim teorisini kavrayamamış olan sosyalistler, demokratik devrimin ne olduğunu bir türlü formüle edememiş ve emperyalizm aşamasında devrimin proletaryanın kafa sayısına bağlı birşey olmadığını anlayamamışlardır. Leninist devrim teorisini sağ bir anlayışla yorumlayarak devrimci mücadele sorununda işi proletaryanın niceliği yönünden ele almışlardır. Gözlerini Sovyet devriminin biçimine dikip, onu reçete olarak ele alınca da, işçi sınıfının Türkiye'de devrim yapıp yapamayacağı kuşku götürür bir duruma gelmiştir.

Bu durumda kafaları sağa döndürüp en devrimci gördüğü güçten medet ummak mukadder olur. Gerçekten de böyle olmuştur. «En eskiler», «eskiler», sağa baktıklarında da hemen kemalistleri yakalamışlar ve Türkiye devrimci hareketinin elli yıllık değişmez geleneğinin temellerini atmışlardır.

Mustafa Suphi ve arkadaşları Ankara'ya kemalistlerin sözlerine güvenerek geliyorlardı. Ama burjuvaziye güven, kendi güçlerine dayanmama acı sonu getirdi. Bağımsız proletarya hareketinin geliştirilmesi yerine belli bir demokrasi ve reformcu anlayış içerisinde görülen kemalist iktidarın desteklenmesi (1921'e kadar) ve onun

içerisinde yer almaya çalışmanın egemen olduğunu görüyoruz. Mustafa Suphi'den teorik planda belge mahiyetinde olabilecek birşey elde edemediğimizden, bu konuda fazla birşey söyleyemiyoruz. Ancak o dönemde mücadele içerisinde yer alan sol güçlerin inceleyebildiğimiz kadarıyla bağımsız sosyalist hareketi sıkıca savunmadıklarını ve kemalistlerin de bundan yararlanarak her türlü muhalefeti ya bünyelerinde erittiklerini ya da fiilen yok ettiklerini söyleyebiliriz.

Mustafa Suphi'nin ölümünden sonraki dönemde, solda uzun bir dönem etkinliğini sürdüren Şefik Hüsnü'nün görüşleri oldukça berraktır. Belirtmeye çalıştığımız sorunu en iyi biçimiyle onun yazılarında bulabiliyoruz.

Şefik Hüsnü devrim konusundaki görüşlerini şöyle özetliyor:

«Yalnız bizde proletarya diyebileceğimiz emekçilerimiz arasında henüz bir dayanışma duygusu, bir sınıf bilinci uyanmamıştır. Esasen biz de Marks'ın *devrim için gerekli gördüğü maddi koşullar da henüz gerçekleşmemiştir.*» (Türkiye'de Sınıflar, s. 54, Şefik Hüsnü)

Bu görüş «devrimin objektif şartları var mıdır, yok mudur?» şeklinde ta 1969'da da PDA tarafından aynen tartışılıyor ve savunuluyordu. Buradan çıkartabileceğimiz tek sonuç şu ki, marksist devrim anlayışının ne olduğu 1969'da olduğu gibi 1921'lerde de henüz kavranılamamıştı.

Ancak Ş. Hüsnü bu sözleri ederken bir devrimin de zorunluluğuna inandığından, «*işçi ve emekçi sınıfı* ancak uzun ve yıpratıcı mücadelelerden sonra *uygun bir zaman ve fırsattan yararlanarak*, bu asalakları haksız olarak işgal ettikleri iktidar makamından kovmayı başarır.» (age, s. 60) diyor. Bundan ne anladığını daha da açarak:

«Her büyük devrim en az üç büyük aşamadan geçerek amacına ulaşır.

«İktidara el koyma aşaması devrimci tedbirler ve şiddet devresi.

«Birinci aşama için usül ve kural saptanamaz. Bu gergin bir mücadele dönemidir. Birbirini hızla kovalayan olaylar karşısında gerekli kararları, duraksamadan, serinkanlılıkla almak, duruma hakim olmak için en az köklü önlemleri uygulamaktan çekinmemek...» (Ş. Hüsnü, age, s. 63) diyor. Burada görüldüğü gibi açık bir şey söylenmiyor. Yalnızca bir mücadelenin varolacağından ve bunun çetin olduğundan söz ediliyor. İşçi sınıfı önderliğindeki köylü ordusunun uzun süreli bir halk savaşında başarılı olabileceği kesinlikle görülemiyor. Buna karşılık başka yerlerde söylenenler de göz önünde bulundurulduğunda, yukarıdaki sözlerin ne ifade ettiğini çıkartabiliyoruz, yani mevcut durumda iktidar mücadelesi yapmanın olanaksız olduğu, işin ancak burjuva devriminin derinleştirilmesi çabalarından öteye varamayacağı kastediliyor. Bu «derinleştirme» görevi de kemalist burjuvaziden bekleniyor. Bu bekleyiş o gün ortaya çıkmış bir şey değil. Geçmiş için de şunları söylüyor:

«Gerçi biz başlangıçta henüz siyasi inançları ve sınıfsal nitelikleri biçimlenmemiş bazı *ülkücü* önderlerin kurtuluş savaşımızı GEREĞİ gibi BAŞARDIKLARINI ve değeri inkar edilmez bir siyasi devrimi başlattıklarını dikkate alarak Cumhuriyet yöneticilerine GENİŞ BİR KREDİ açmıştık. Bizim gibi halkı yoksul ve orta hallilerden ibaret olan bir ulusun yabancı kapitalizmin sömürüsü ve egemenliğinden uzak kalmasının ancak ulusun büyük çoğunluğunu oluşturan işçi ve köylü sınıflardan güç alan, ortaklaşa yaşayışa dayanan *ekonomik* kuruluşlarla mümkün olabileceğini ileri sürüyor ve yazılarımızda *bu yönde devrimimizin derinleştirilmesini hükümetimizden (8) diliyorduk. Böylece kaderimizi elinde tutanlara, bizi kurtuluşa götürecek en kestirme yolu gösterdiğimiz kanısındayız...*» (Şefik Hüsnü, age, s. 237)

Bu sözler «işçi için kendi işini kendi görmekten başka kurtuluş yolu yoktur» şeklindeki bir eleştiri karşısında ediliyor ve bizim anlatmaya çalıştığımız şeyi, yani sağından medet uman anlayışı açık yüreklilikle anlatıyor. Bu sözleri bir marksistin etmesi kolay değil. Karşısında da fazla söylenecek bir şey kalmıyor. Yalnızca daha sonraki yıllarda hükümetten böyle bir şeyin gelmediğinin görülmesi, umutları hükümetten, kendi başına bir kemalizme doğru kaydırmış ve bu görüşlerin mirasçıları elli yıl sonra «kemalizmle sosyalizm arasında aşılmaz duvarlar yoktur» diyebilmişlerdir. (Bak. Mihri Belli, Yazılar)

Burada Şefik Hüsnü'nün topluca eleştirisi amacını gütmediğimizden, diğer görüşlerini ele almıyoruz. Bu anlayışın değişik kılıklara girerek günümüze kadar geldiğini, bazılarını belirleyip bazılarını ise etkilemiş olduğunu belirtelim.

İşçi sınıfının devrim yapabileceği konusunda kuşku sahibi olan bir diğer «en eski» sosyalist de uzun yıllar yılmaz bir araştırma ve mücadele içerisinde bulunan Hikmet Kıvılcımlı'dır. Kıvılcımlı, bu anlayışını Ş. Hüsnü'ye göre daha bilimsel bir çerçeve içerisinde koymaya çalışmış, görünüşte devrimi kesinlikle işçi sınıfının yapabileceğini anlatırken, onun varlığını ve gücünü ispatlamak üzere tarihin derinliklerine dalmıştır. O karanlıklar içerisinde bulduğu «önemli bir yasayı» (!) getirip günümüze uygulamıştır.

Antika tarihte : Site halkı; barbarlar.

Türkiye'de; proletarya; proletarya aydınları.

Kısaca formülasyonun özü şu: Site halkı devrim yapamıyor, «vurucu güç» barbarlar, onları kendileriyle birlikte sıçratıyor.

Proletarya kendisi devrim yapamıyor, «vurucu güç» proletarya aydınları onları sıçratıyor.

Kıvılcımlı'nın bütün tezi, devrim anlayışı, bunca basit bir formülasyonun ifade ettiğinden başka bir şey

değildir. Ve sonuçta ortaya çıkan da karmaşık bir cunta teorisidir.

Burada Kıvılcımlı'nın «vurucu güç» diye bulduğu «proletarya aydınları», «dörtyüz aslan gelenekli» kurtuluş savaşı önderi kemalizmden başkası değil elbet.

İşte 1960'lara kadar sosyalist hareket bu çizgi-öz itibariyle işçi sınıfının gücüne güvenmeme ve onun bağımsız öz gücünü yaratma konusunu hep kulak arkası etme anlayışı- içerisinde sürüp geldi. (9)

Parti anlayışı da, mücadele biçimleri de buna göre şekillendi. Kısacası devrim bir başkasına yaptırılacak, hediye olarak işçi sınıfına sunulacaktı.

Bu sağcı gelenek, 1960 hareketinin şırıngasıyla birlikte TİP içerisinde yeni biçimler kazandı. Eski biçimler kendilerini aynen korurken, TİP içerisinde de sosyalizmin karikatürleriyle birlikte revizyonist geleneğin mirasçısı olarak legal sosyalizm egemen oldu. Bu küçük burjuva sosyalizmi yine reformizmden başka bir içeriğe sahip değildi.

Mihri Belli'nin «göğüsleme manevralarının» yanında, bu legal sosyalizm «göğüsleme işini» daha sonralara bırakıp, oyunu burjuvazinin izin verdiği çerçeve içerisinde oynayıp göğsünü güçlendirmeye girişti. (10) Bu anlayışın doğal ürünü olarak da her alanda pasifizm, devrimcilik olarak yutturulmaya çalışıldı. Elbette ki böyle bir ortam antitezini de bünyesinde taşır, geliştirir. Nitekim böyle oldu. Devrimci bir yan gelişmeye başladı.

1960 sonrası nisbi özgürlük ortamı içerisinde sosyalizmin moda olmasıyla birlikte, çeşitli küçük burjuva sosyalist akımları sosyalizm diye yutturulmaya çalışılırken, toplumun her katında olduğu gibi gençlik hareketi içerisinde de sosyalizmin biliminin yaygınlaşmaya başlaması, her türlü hastalığa rağmen gençlik içinden TİP oportünizmine karşı bir muhalefeti oluşturdu. Sosyalist hareketin hâlâ doğru bir politika ile sınıf teme-

linde değil de aydınlar arasında sürüyor olması bu muhalefetin kısa zamanda büyük bir güç olmasını kolaylaştırdı. Esas tepki TİP pasifizmine karşı gelişti. İdeolojik düzeyin çok düşük olması, gençlik hareketinin «aman kıpırdamayalım, faşizm gelir» diyen TİP oportünizmi yerine bu defa «aman küçük burjuva devrimcilerini küstürmeyelim, milli cephe (!) yıkılır» diyen Türk Solu oportünizmine güç vermesine yol açtı. Türk Solu, gençliğin aktivitesine sahip çıkarak, (küçük burjuva anlamda) onu yanına kazandı. Türk Solu dergisi Milli Demokratik Devrim adına darbecilikten başka bir şey savunmuyordu. Tutarlı bir anti-emperyalist mücadele içerisinde bulunan bir kısım gençlik önderleri çalışmalarının hatalarını ve amatörlüğünü farkettikçe marksist-leninist teoriye daha sıkıca sarıldılar.

Bir kesim devrimci, Türkiye gerçekleriyle bağdaşmayan MDD tezi içersinde Türkiye şartlarına uygun devrim tezini bulmaya, mücadeleyi sınıf temellerine kaydırmaya, proletarya önderliği sorununu doğru biçimde gündeme getirmeye ve marksist devrim teorisinin kavranılmasını sağlamaya çalıştılar. Çeşitli oportünist akımların etkisi ile de gençlerin teoriyi ihmal etmeleri, «teori teorisyenlerin işidir» anlayışına yönelmeleri, entellektüel zibidiliğe duyulan öfke, gençleri belirli ölçüde dar pratik sınırları içerisine hapsetti. Sınıfsal kökenden gelen disiplinsizlik, lumpen eğilimler, kariyerizm, eleştiriye tahammülsüzlük, gibi bir sürü hastalık içerisinden gençlik hareketi düşe kalka ilerledi.

Gençliğin tutarlı anti-emperyalist tavrı, revizyonistlerde korku uyandırırken halk sınıfları ve devrimciler arasında cevap bulmaya, onlarla yakınlaşmaya başladı. Ancak bir marksist-leninist partinin öncülüğünün olmayışı gençlik hareketinin kendi hastalıklarını başka alanlara taşımasına, onları da kendine doğru çekmesine yol açtı. Bu da, halka öncülük edecek bir marksist-leninist partinin çekirdeğini oluşturabilecek nitelikteki kadro-

ların hatalı eğilimler kazanmalarına ve marksist-leninist bir partinin kuruluşunun gecikmesine yol açıyordu. Bütün bunlara rağmen gençlik hareketi bir tarihsel dönemde Türkiye sosyalist hareketinin öncüsü ve sözcüsü durumuna geldi. Ancak sosyalizmin kitleler arasında yaygınlaşması, kitle eylemlerinin her sınıf ve tabaka tarafından yaygın bir biçimde ortaya konmaya başlaması, doğal olarak gençlik hareketinin, yani DEV-GENÇ'in bunlara önderlik edemez hale gelmesine, yer yer onların gerisinde kalmasını getirdi. Olması gereken de buydu zaten. Bu durum daha ileri görevleri üstlenmeyi gerektiren bir marksist-leninist partinin zorunluluğunu yarattı. Özellikle gençlik hareketi içinden çıkan devrimci önderler bu gerçekliği kavrayarak partileşme yoluna gittiler. Bu dönem zarfında Türkiye'de kitlelerin sempatisini kazanan DEV-GENÇ'den başka örgüt var olamadı. TİP revizyonizmi, işçi sınıfı partisi olma iddiasında iken gençlik örgütünün gölgesinde kayboluyordu. Çünkü gençlik hareketi içerisinde gelişen -bütün hastalıklara rağmen- hep devrimci yan, buna mukabil oportünist kanatta gelişen ise hep revizyonist yan oluyordu. Nitekim sınıf çatışması şiddetlendiğinde oportünist kanat hakim sınıflara sağlamak durumunda olduğu desteği, ideolojik olarak onu doğrulamak suretiyle sağlamıştır. (11)

1971 : SOSYALİST HAREKETTE DÖNÜM NOKTASI

1971'e kadar açıkladığımız çerçeve içerisinde gelişen Türkiye sosyalist hareketi kendi bünyesinde geliştirdiği ikinci çizgiyi fırlatıp attı. Doğumdan çok daha önceleri büyük sancılar içerisinde kıvranırken yok edilmeye çalışılan çocuk, zorunlu olarak dünyaya gelince sağ tarafından piç diye adlandırıldı. Ana karnında boğamadıkları çocuğu, dünyaya gelince öldürmeye çalıştılar. Ancak bunu başarmak kolay değildi. Çocuk, ço-

cukluğunun gereği olan birçok hataları yaptı. Ama bilgi teorisinin açıkladığı biçimde de hatalarından dersler çıkararak büyümesine devam etti.

Bugün 1971 silahlı mücadelesinde yer alan birçok örgütler ve tek tek kişiler çeşitli biçimlerde de olsa, temel hatalardan birinin «kitle desteği sorunu olduğunu», «kitlelerden kopmak olduğunu» söylemektedirler. Elbette ki bunu tesbit etmek yeterli olmamaktadır. Bu hatanın kaynağının ne olduğunu, doğruya nasıl çevrileceğinin cevabını da getirmek gerekiyor. Bu da bir anda başarılabilecek, kesin cevabı verilebilecek bir nokta değildir. Bu temel ve bir takım tali olan diğer hatalara yol açan nedenlerin neler olduğunu, doğru olarak geçmişin deneyleri arasından bulup çıkarmak gerek.

Geçmişin revizyonizmini farkedenler arasında ondan tümüyle kurtulabileceğini zannederek ideolojik mücadeleyi bir yana koyup, kendisini ilk fırlatıp atan THKO hareketi oldu. Mevcut durumu, hem içinde yüzüp hem de ondan kurtulmaya çalışarak uzun boylu eleştiren tek hareket THKP idi. Zamanın en pis kesimlerinden biri içerisinde gelişen TKP-ML (TİKKO) hareketi THKO ve THKP'nin deneylerinden yeterince yararlanamadan içerisinde hareket edeceği ortamı son derece yanlış bir biçimde değerlendirerek, Çin devrimi kopyacılığı ile yeni çizgiye katılmaya çalıştı. Türkiye'ye özgü yolu bulmaya çalışan ise yine THKP oldu.

Bu üç hareketin ortak ve belirleyici karakteri, geçmişin kendi gücüne güvenmeme anlayışına karşılık, *proletaryanın kendi silahlı gücünü yaratma* doğrultusunda mücadele oldu. Bu doğru temel öncül üzerinde bir takım başka yanlışlara düşmelerine rağmen doğru çıkış noktasını yakalamışlar ve yapılarını onun üzerine inşa ediyorlardı.

Sonuç olarak Türkiye'de leninist parti anlayışına dair iki formülasyon ortaya çıktı :

Ordulu parti, Ordusuz parti.

Bu iki anlayış, devrim anlayışına bağlı olarak şunu ifade eder:

Burjuvazinin çizdiği sınırlar içerisinde kalıp düzen örgütlerini yaratmak mı? Yoksa proletarya mücadelesinde hiçbir sınır tanımayıp, proletaryanın kendi savaş örgütünü yaratmak mı? Mao, «ordusu olmayan hiçbir parti iktidar olamaz» diyordu. Buna gerçekten inananlarla inanmayanlar arasındaki ayrım, laflar ne olursa olsun, pratikte kendisini ele verir. Burada 1971 pratiği sağlam bir ölçüt olarak karşımıza çıktı. Bir kısım devrimci silaha sarılırken, diğer bir kısmı da burjuvazi ile birlikte bu harekete karşı «anarşizm» diye ad koydu. Burjuvazi için düzen açısından zararlı olan her davranışın anarşi olarak adlandırılması çok doğaldır. Ancak bu davranışa kendilerine devrimci diyen kişilerin burjuvaziden de geç kalarak aynı adı koyması, kimin ne tarafa yol aldığının ölçütüdür; evet silahlı hareket, düzenin olduğu kadar düzen örgütleri için de bir anarşidir. Ama devrimciler açısından bu böyle değildir. Lenin bunu şöyle açıklıyor:

«Maneviyat bozan gerilla savaşları değildir. Örgütlenmemiş, düzensiz, parti dışı gerilla hareketleridir. Gerilla savaşlarını suçlayarak ve lanetleyerek kendimizi birazcık bile olsun bu en keskin maneviyat bozukluğundan kurtaramayız. Çünkü suçlama, lanetleme, *derin iktisadi ve siyasal nedenlerin doğurduğu bir fenomeni hiçbir zaman durduramaz.*» (Marksizm ve Gerilla Savaşı, s. 99)

Silahlı mücadeleye, lanetlemeyle karşı çıkanların elbette ki devrim yapmaya niyetleri olamaz. Silahtan, vebadan korkar gibi uzak duranlar, silahlı mücadelenin doğru biçiminin ne olacağı, hataların düzeltilmesi için neler yapılması gerektiğini bulmaya çalışmak yerine, onu tümden yok edip marksizm dışı göstermeye çalışırlar ve kendileri marksizm dışına düşerler.

Bu gün de Türkiye devrimci hareketinde varolan iki çizgi: Biri geçmişteki mücadele anlayışını tümden yok etme çabası içinde; diğeri ise zorunlu olan bu mücadelenin ülke şartlarında nasıl verileceğini bulma çabasında, biri kaşarlanmış; diğeri gençlik çağını yaşıyor. Biri devrimci özü yoketmeye, diğeri onu geliştirmeye, her noktasına hakim kılmaya çalışıyor. Mücadele birincileri yok etme, ikincilerin hatalarını doğruya dönüştürerek devrimci özü her noktaya hakim kılma doğrultusunda olmalıdır.

Bu mücadelede birincil olarak bu harekete karşı tutarlı bir eleştiri yöneltmek gerekir. Biz bu eleştiriyi aynı zamanda bir özeleştiri olarak yapmaya çalışacağız ve şimdiye kadar olan açıklamalarımızda bu eleştiri, özeleştiri çabasına giriştir. Bu eleştirilerimizde geçmişteki revizyonist çizginin çeşitli biçimlerdeki doğrudan devamı olanlarla hesabımız ayrı. Onlarla olan mücadele temel önermelerinin doğruluğu yanlışlığı konusunda olacaktır. Silahlı mücadele konusundaki eleştiriler ve özeleştirilerimizle bunların ilgisi olmayacaktır. 1971 hareketinin gerçek önemini kavrayabilmek için 1960 - 70 arası gelişime biraz daha yakından bakmak yararlı olacaktır.

Lenin bizim gibi ülkelerde marksizmin özümlenmesini şöyle tanımlar: «Ekonomik ilişkilerin geri olduğu ya da gelişmelerin geri kaldığı ülkelerde sürekli olarak; Marksizmin sadece belirli noktalarının yeni dünya görüşünün ve geleneklerinin tümünü ve burjuva demokratik görüşleri, kısmen tasfiye etmekten yoksun olan işçi sınıfı hareketi destekçilerinin ortaya çıkmasına yol açar.» (Revizyonizm Üzerine, s. 74 - 75)

1920'lerde (Kurtuluş Savaşı koşullarında) yurt dışında örgütlenip Türkiye'de kısa bir süre legal olarak ortaya çıkan sosyalist hareket, 1960'lara dek illegal olarak faaliyet göstermiştir. Ülkemizde kapitalizmin çarpık gelişimi proletaryanın nicel ve nitel zayıflığı, küçük

üretimin yaygın olması, emperyalizmin her türlü etkisi ve kemalist burjuvazinin reformizmi vb. gibi nedenlerle «bütünlüklü bir dünya görüşü olarak» gelişemeyen bu «gizli sosyalist hareket», teori ve pratiği ile sağ bir çizgi izledi. Aydınlar seviyesinde sınıf hareketinden kopuk, ayrı gelişti ve bir türlü sınıfa ulaşamadı.

Marksizm-leninizmin işçi sınıfı hareketiyle sosyalizmin bir bileşimi olduğunu ve görevinin (M.L.'nin) işçi sınıfı hareketine ayrı ayrı yaşamalarında pasif bir şekilde hizmet etmek değil fakat bütün olarak hareketin çıkarlarını temsil etmek, bu harekete en asli hedefini göstermek; politik ve ideolojik bağımsızlığını korumak olduğu gerçeğini kavrayamadı.

Marksizmin sadece belirli noktalarını, «yeni dünya görüşünün belirli yerlerini ve tek tek sloganlarını özümlemiş» olan zamanın «marksist liderlerinin» eksik anlayışı, onları sonunda kemalist burjuvazinin kuyruğuna taktı.

Çünkü onların kopyacılığı, kısa zamanda Sovyet devrim koşullarının Türkiye'de mevcut olmadığını anlamalarına ve ardından da «ülkede madem ki Sovyet devrim koşulları yok, o halde Türkiye'de devrimin de şartları yok» sonucuna götürdü. Böylece ülkede sınıflararası ilişki ve çelişkilerin marksist bir yorumunun yapılamaması, demokratik devrim esprisinin kavranılmaması, proletaryanın nicel ve nitel zayıflığı, müttefikler sorununun yanlış değerlendirilmesine ve proletaryanın sağındaki güçlere umut bağlama anlayışının egemen olmasına neden oldu. Lenin'in deyişiyle: «Burjuva dünya görüşünün ve geleneklerinin tümünü ve burjuva demokratik görüşleri» kısmen de olsa tasfiye edemeyen, ona kendini kaptıran «bir burjuva sosyalizmi» anlayışı gelişti. Özellikle kemalist burjuvazinin reformizmi de bunda etkili oluyor. Zira «burjuva taktiklerinin çizdiği zikzaklar işçi hareketinde revizyonizmi güçlendirir.» (age, s. 79)

Ülkemizde işçi sınıfı hareketleriyle sosyalizm birbirinden ayrı ve her biri kendi yolunda gelişiyor. Ve her ikisi de hakim burjuva ideolojisinin etkisinden kurtulamaz.

Sonuçta kendi sağındaki güçlerden devrim bekleme anlayışı ve proletarya hareketine güvenmeme, onun öz gücünü ve kurmayını yaratamama durumuna götürür. Üstelik bir kısım aydınların da tekelinde, hep legale çıkma umutlarıyla 1960'lara dek sürüp gider.

1960'lardan itibaren dünyanın ve Türkiye'nin değişen koşullarında (kapitalizmin hızlı ve çarpık gelişimi, emperyalist ilişkilerin yeni biçimi vb.) yeni bir dönem başlar. Sınırlı burjuva demokratik hak ve özgürlüklerin anayasa ile garantiye alındığı; işçi sınıfına grev hakkının tanındığı yazı, söz ve örgütlenme özgürlüğünün kullanılmaya başlandığı; her sınıf ve tabakanın kendi ideolojisini legal planda oluşturmaya çalıştığı bir ortamda, 40 yıllık hareket içerisindeki eğilimler yeni biçimlere bürünür. Dönemin rehavetinde hızla burjuva ve küçük burjuva sosyalist akımları gelişirken, revizyonizmin yeni biçimi de «icazetli sosyalizm» olarak boy gösterir.

Burjuvazi artık bir ölçüde müsaade etmiştir. Onun tanıdığı sınırları aşmadan onun demokratik görüşleri içerisinde sosyalizmi sürdürelim anlayışı egemen olur.

Çekingen, ürkek adımlarla, «göğüsleme manevraları» ve «legalite için mücadele» yöntemleriyle anayasal sınırlar içinde faaliyet başlar. Anayasacı demokratlarla birlikte burjuva sosyalizmi kurulur. Yeni bir küçük burjuva sosyalist partisi (TİP) kurulur. Böylece 40 yıllık illegal sosyalist hareket legale çıkar. Ve ülkemizde legal sosyalist hareket dönemi başlar. Sosyalizm ilk kez kitle önüne çıkmakta, ilk kez açık sosyalizm tartışmaları (salonlarda bile olsa) başlamaktadır. Doğal olarak da önce toplumun en aydın kesimlerine ulaşır. Kitlelerin kendiliğinden gelen ekonomik demokratik hareketle-

ri karşısında da ona tapınır. Ve legal dönemin bu sosyalizmi ile işçi sınıfı hareketi birbirinden ayrı ve birbirinden kopuk gelişmesini daha açık bir biçimde sürdürür.

Fakat burjuvazi ilk kez elinin altından bir şeylerin kaydığının farkındadır. Döneme uygun yeni reformist yöntemler ve pasifikasyon taktikleri uygular. Sonuçta öylesine bir kavram kargaşası, öylesine bir soyut marksizm tartışmaları sürer ki, gerçek tozduman içinde kaybolur, gider. Burjuva ve küçük burjuva aydınlarının hayallerinin yarıştığı alanlarda düzene karşı olan her tepkinin, her davranışın adı sosyalizm olur. Burjuva demokratik görüşler kılıktan kılığa girerek sosyalizme kırk ad ve biçim verilir. «Salon sosyalizmi» olarak ortaya çıkan bu «sosyalizmlere»; «İsveç sosyalizmi», «İsrail sosyalizmi», «Nasır sosyalizmi», «Türkiye'ye özgü sosyalizm» vb. adlar verilir.

Gene de marksizmin bu ortamda ayakları üzerine basmaya çabaladığını görüyoruz. Çünkü, bu dönem öylesine yoğun sınıfsal bölünmeler ve «son tahlilde» «siyasal kümelenmelerin ilişki, çelişki ve çatışmalarını yaratacak» ki, artık ülkemizde «sınıfsal bölünmenin eski ve ilkel eldeğmemişliğinden» sözedecek hale gelecek ve siyasal mücadeleler keskin biçimlere bürünecektir.

Revizyonizmin etkinliğinde de olsa, sosyalist düşüncenin bilimselliği, hayatın gerçeklerine uygunluğu ekonomik ve sosyal gelişmenin etkisiyle, gelişecek güçlenecek ve bütün bir toplumumuzu temelinden sarsacaktır. İlkin Üniversite gençliği ve aydınlarda, daha sonra da emekçi yığınlarda yankısını bulacaktır.

Bu legal dönemde sosyalizm ve işçi sınıfı hareketi her biri kendi yolunda, dönemin yeni ilişki ve çelişkileri içinde gelişmesini sürdürürken, artık her ikisi de anlaşılır olmaya başlar.

1920'lerde kavranılamayan *demokratik devrime,* ilk kez el yordamıyla yaklaşılmaya çalışılır. Fakat bu da he-

men ikinci bir şablonculuğu geliştirir. 40 yıldır Sovyet devrim şablonculuğunu benimseyen bir eski tüfek son barutunu Çin devrimi üzerine kullanır. O yıllardır arayıp da bulamadığı, fakat artık kendisi için sınıf olma yolunda hızla gelişen proletaryayı hâlâ göremiyen, küçümseyen, ona uzak olmanın acısını içinde duymayan bu eski tüfek anayasacı demokratlarla balayındayken köylülüğün önemini ilk kez görür gibidir. Böylece 1966'-larda TİP içinde legal marksizmin ilk ayrılığı *soyut slogan savaşıyla* başlar...

MDD (Milli demokratik devrim) ve SD (Sosyalist devrim) olarak ortaya çıkan bu ayrılık o zaman uluslararası sosyalist hareket içinde ortaya çıkan ve bugün iyice cepheleşmiş bulunan Sovyet-Çin ayrılığına da uygun düşüyordu.

Böylece ortaya çıkan MDD öylesine bir devrim anlayışı yarattı ki, sosyalizm belki hiç bir tarihte böylesine dogma olarak savunulamamıştır. Yaratıcılarının küçük burjuva dünya görüşleri, MDD'yi kısa zamanda burjuva demokratik devrim'e (BDD) dönüştürdü. Önce Çin keşfedildi. Sonra Türkiye rahatlıkla Çin'e benzetildi. MDD ne istiyorsa her şey yaratıldı. Kopyacılık, reçetecilik anlayışı, dünyanın ikinci büyük ve Sovyet devriminden farklı bir yolla devrim yapan bir ülkenin örnek alınması, onun kopya edilmesi bu «marksist» anlayış için gerçekten kolaydı ve olağandı.

İleride göreceğimiz gibi tümüyle bile olmasa Küba devriminin keşfi de (bir dönem Güney Amerika'da vb.) bir ölçüde de olsa eğilimleri doğrulayacaktır. Çünkü marksizm henüz ülkemizde dogma olarak anlaşılıyor. «Eylem kılavuzu olarak ülkenin somut tarihsel koşullarına canlı bir biçimde uygulanması» temel ilkesi kavranılmıyordu.

İşte tam bu ortamda; revizyonizm «toz duman» içinde tam istim ilerlerken, sosyalizm gelişmesini «taze ve yeni güçlerde» bulur ve emekleyerek kendi yolunu aç-

maya çalışır. Bu yeni ve taze güç Türkiye gençliğinin en aydın kesimi olan öğrenci gençliktir. Genel gençlik kitlesinin en aydın, aydınların da en duyarlı kesimi olarak, «toplumdaki sınıf çıkarlarının ve siyasal kümelenmelerinin gelişmesini en bilinçlice, en kararlıca ve en kusursuzca yansıttıkları ve belirttikleri için», toplumdaki siyasal huzursuzlukların ve çalkantıların bir belirtisi olarak demokratik muhalefetin en solunda Dev-Genç hareketi olarak yükselir.

Gençliğin örgütlenmesi ve örgütü olan Fikir Kulüpleri Federasyonu (FKF) tam bu sırada (ne yazık ki daha sonra kendi başına yıktığı) bir küçük burjuva sosyalist hareketinin partisi (TİP) tarafından oluşturuldu.

TİP hareketi tarafından öğrenci gençliğin örgütlenmesi olarak kurulup yönlendirilmeye çalışılan FKF, kısa zamanda partinin denetiminden kurtulacak, bağımsız örgüt durumuna gelecektir.

Kısaca bunun iki nedeni vardır:

Birincisi, kitlelerin gelişen ekonomik-demokratik hareketleri (özellikle işçi sınıfının) ençok öğrenci gençliği etkileyecektir. Partinin bu hareketlere karşı aktif tavır almayışı, gençliğin aydın niteliğinden ve kişiliğinden gelen aktif tavıra yönelişi, partinin gençlik konusundaki yanlış tutumu vb.

İkincisi, partinin giderek gerçek yüzünün ortaya çıkışı. Düzen partisi olduğunun açıkça görülüşü, gençliğin sosyalizmi anlamaya başlaması vb.

Sonuçta doğal gelişimiyle ve FKF'nin gençlik arasında güçlenmesiyle birlikte, hızla bağımsızlaşmaya yöneldi.

Fakat bu öyle kolay olmadı, FKF'de belli bir çekişme başladı. İlkin parti içinde başlayan (1966) MDD ayrılığı FKF'ye de yansıdı. En yoğun mücadele de burada sürer. FKF tabanı büyük çoğunluğuyla MDD yanında tavır alır. Bu da gençlik liderlerinin, ya da tabanın ideolojik tavrından çok bir çizgiye pratik tavır alışın ifadesi-

dir. İdeolojik seviyenin muazzam düşüklüğü, pratik tavırları, özellikle aktif tavırları ön plana çıkarır. (Bu gün de bu tavır ağır basmaktadır. Nedeni, gençlik hareketinin niteliğinde yatmaktadır.) Üstelik parti çizgisi iyice deşifre olmuştur. Pratiğiyle bunu her geçen gün açığa vurmakta ve gençliğin gerisinde kalmaktadır. Öte yandan MDD'nin daha aktif (silahlı mücadele, halk savaşı vb.) bir stratejik görüşü ifade etmesi, gençliğin karakterinden gelen eğilimlerin etkisi vb. etkili olur.

Çünkü gençlik sosyalizmle henüz temas halindedir. Klasikler çok ağır ve dengesiz yayınlanmaktadır. Teori dil bilen entellektüellerin tekelindedir. Düzene karşı yazılan herşey sosyalizm sayılıyor ve okunuyor. Öyle ki bir günlük gazete (Akşam) merkez gibi iş yapıyor. Parti ise, parti edebiyatı ile hiç ilgilenmiyor. Solda özellikle radikal ve burjuva demokratik grupların yayınları ve ideologları hakim. Ama herşeye rağmen öğrenci gençlik hareketi ve FKF gelişiyor. Gençliğin artık burjuva fraksiyonlarının şemsiyelerinden kurtulmaya çalıştığı görülebiliyor.

1968, ilk boykotlar ve işgaller. Öğrenci gençliğin ilk kez akademik, demokratik ve ekonomik sorunları gündeme getirişi ve sahip çıkışı, düzene karşı tepki halinde gelişiyor ve politikleşiyor. Sosyalist gençlerin gençlik hareketlerinin en önünde yer alışı ve genel gençlik kitlesinin büyük kısmının kazanılmasını sağlıyor. Ve FKF'nin gençlik kitlesini kucaklayabilen tam bir kitle örgütüne doğru gelişimi başlıyor.

Giderek çatışmaların şiddetlenmesi, gençlik hareketlerinin yoğunlaşmasını doğurur. Sınıf hareketlerinin yükselişi, bundan en çok etkilenen gençliğin anti-faşist, anti-emperyalist hareketleri yoğunlaşır. Sosyalist gençler de bu mücadelenin biricik gücü ve Dev-Genç'te biricik örgütü olmaya yönelir.

Bu ara ekonomik krizin iyice derinleşmesiyle kitlelerin ekonomik demokratik hareketleri alabildiğine ge-

lişir. Gelişen ve giderek genişleyen kitle hareketlerine bilinçli ifadeler vermek için herhangi bir örgütün yokluğu doğal olarak Dev-Genç'i ön plana çıkarır. Ve bu öncülüğü ancak kitle örgütünün sınırlarını zorlayarak yapar.

Zaten işçi sınıfı hareketi, sendikaların ekonomizminin batağındadır. Diğer halk sınıf ve tabakalarının kendiliğindenci hareketleri de diğer demokratik kitle örgütlerinin hakimiyetindedir. Hızla demokratik kitle örgütleri gelişir, güçlenir. Fakat hepsi de merkezi bir organizasyonun yokluğunun acısını çeker. Her demokratik kitle örgütü bu boşluğu kendi alanında doldurmaya çalışır, kendini abartır, kendini aşan eylemlere girer. Dev-Genç ise bunların içinde, en büyüğü, en aktifi, kitleleri en fazla kucaklayanı. Burada elbet suç demokratik kitle örgütlerinin değil, çünkü başka alternatif yok. Olması gereken, bütün bu hareketlere bilinçli ifadeler verecek, kitle örgütlerini doğru biçimde yönlendirecek bir merkezi organizasyonun (Parti) yokluğu ve kendini bu merkeze bağlayabilecek ileri unsurların dağınıklığı.

Bu ortamda Dev-Genç kendiliğinden gelen işçi-köylü hareketlerinin öncülüğünü yapmaya çalışırken zorunlu olarak kuyruğuna takılır. Taşrada her gün bir örgüt kurulur. Kendini Dev-Genç'e bağlar. Şehirlerde Dev-Genç üyeleri işçi birlikleri vb. kurarlar. Buralarda çalışırlar. Patlayan her yeni harekete katılırlar.

Gençlik toplantıları artık parti toplantılarını andırırcasına devrim meselelerini tartışır. Her grup ya da fraksiyon gençliğe kafa-kol numaraları çeker, gençliğin içinde gruplaşmalar çoğalır. İlkesiz birlikler doğar. MDD tartışmaları yoğunlaşır. Bu arada Güney Amerika menşeli yayınların etkisiyle Küba devrimi tartışmaları başlar. Guevara, Castro efsane olarak gençliği oldukça etkiler. Küba gerçeği kavranamaz. Yeni kopyacılık eğilimleri hızlanır. Küba koşullarında silahlı aksiyonla gerçekleşen Küba devrimi ve Güney Amerika gerillacılığı gençlikte

yankısını bulur. Soyut bir halk savaşı ve silahlı mücadele anlayışının (Devrim anlayışı olarak) giderek gençliğin bir bölümünde eğilim kazanması, bu eğilimin, Guevara, Mao gerillasının eklektik bir sentezi ya da tam bir kopyası olarak gelişir.

Öte yandan Sovyet devrim anlayışına karşı ortaya çıkan MDD içindeki ayrışmalar da gelişir. MDD'yi kabul eden en azından üç-dört grup var. Ama aslında MDD'cileri ikiye ayırmak mümkün. Bir yanda gerçekten devrim yapmaya kararlı unsurlar, öte yanda laf ebeleri. MDD içindeki tartışmalar zaten geçmişe bir tepki ve onun zıddı olarak doğmaya başlayan devrim yapmaya kararlı unsurlarla, her gün yeni bir strateji, her gün yeni taktik değiştirip, en keskin şeyleri söyleyip, en pasif tavır alan devrim gevezelerinin arasında geçer.

Böylece, ideolojisini Amerikadan ithal ederek PDA ortaya çıkar. Giderek Çin devrimini daha çok (!) keşfederek, Türkiye'de revizyonizmin yeni bir biçimini oluşturur. Gruplaşmalar ve ayrışmalar hızlanır. Yeni grup, grupçuklar ortaya çıkar. Okul, bölge, şehir şovenciliğine varana dek gruplaşmalar ve ayrışmalar gençlik hareketinde kendini gösterir. Bunun en önemli etkeni, gelişen sınıf mücadelesi ve ona tapınmaya hazır yüzlerce sosyalist genç aydın ve onları sınıf hareketiyle bütünleştirecek ne bir aygıtın ne de bir liderin bulunmayışıydı.

Herkesin içinde bulunduğu bir Dev-Genç legal demokratik kitle örgütü niteliği ile oligarşinin boy hedefi haline geldi. İktidarları yıpratıyor, düzeni sarsıyordu. Üstüne oynanan oyunları göğüsleyecek ne gücü ne de yapısı vardı. Üniversiteler, gençliğin kalesi olarak her şehirde yükseliyor. Devrimin kaleleri gibi (!) yükselen bu kalın duvarların içi gençliğe ya mezar ya da hapishane yapılmaya çalışılıyor. Ama giderek, kitlelerin herkesi aşan ve gelişen etkin gücünü görebilen ve gençlik hareketi içinde militanlaşan en ileri unsurlar sınıf pusulası arayışı içine giriyorlardı.

Tam bu sırada işçi sınıfının büyük direnişi başladı ve kendiliğinden gelişen, herkesi aşıp şaşkına çeviren şanlı 15-16 Haziran, sınıf gerçeğini gözler önüne serdi. Herkes acz içinde. Gene de Dev-Genç birşeyler yapıyor. İşçi sınıfının selinde boğulmamak için DİSK'li ekonomistler hareketi provoke ediyorlar. Hakim sınıflarla bir olup eziyorlar.

Bu hareket solu allak-bullak ediyor. İşçi sınıfını alkışlama yarışında herkes birbiriyle yarış ediyor. Ve herkes parsa toplamaya başlıyor. Ama herkes sınıfın önemini ilk kez kavrar gibidir.

Gençlikle, işçi sınıfıyla ve köylülükle en fazla kitle bağları olan bu grup kesin bir arayış içine giriyor ve üçüncü bir yol arıyordu. Önce MDD'nin gerçekten ne olduğunu koymaya çabalıyan, MDD'ci gruplar içinde MDD'nin gerçekten ne olduğunu en iyi yorumlayan ve bu konudaki revizyonist görüşlerle en çok mücadele eden grup kendi yolunu bulmaya çalışıyordu.

Öte yandan TİP'de çalkantı. Gençlik tabanını yitirmesiyle iyice yıpranıyor. Tecrit oluyor. Taşrada vb. her yerde Dev-Genç alternatif olarak ortaya çıkıyor. Taşrada kurulan gençlik dernekleri TİP'den kopan halktan kişilerle, işçi ve köylü gençliği de temsil ediyor. TİP içinde ise ABA tekelleri (Aren-Boran-Aybar) kuruluyor.

Artık durum şu noktada: «Gençler yaşlılara karşı çıkıyorlar». Bu durumu meşhur eski tüfek bir gençlik toplantısında şöyle dile getiriyordu: «Eskiden gençler söz dinlerdi, şimdi dinlemiyorlar...» Evet gençler artık söz dinlemiyorlardı. Gençlik tabuları yıkıyor, marksizmin sözde ustalarına baş kaldırıyordu. Marksizmin «genç güçlere» dayanarak gelişmesini göremeyen, «onlardan korkmadan, onlara güvenerek örgütlemeden çok» onun «dalkavukluğunu» yapan ama onun gerisinde kalanlar ihtiyarlardı. Çünkü Lenin'in sözlerini daha kavrayamamışlardı.

«... Çünkü gençlik sosyalizme zorunlu olarak, babalarından farklı bir usulde, başka yolla, başka biçimlerde, başka koşullarda ilerlemelidir.» (Lenin, Gençlik Üzerine, s. 199)

Evet ülkemizde gençlik, ilk kez bu tarihsel işleve yöneliyordu. «Sosyalizme zorunlu olarak» eski tüfeklerden «farklı bir usulle, başka yolla, başka biçimde» ilerliyordu. Ve gençlik, birden tüm geçmişe ve mevcut duruma tavır almıştı. Hem de öfkeli bir tavır. Bu öylesine öfkeli, öylesine sert bir çıkıştı ki, sağa da «sola» da şiddetle saldırdı. İçinden geldiği bir hareketi, TİP'i bastı, oligarşinin saldırılarına şiddetle cevap verdi.

Hareketin tüm liderleri gençlikten gelmişti. Hepsi gençti, aydındı. Aydınların tarihsel fonksiyonunu yerine getiriyorlardı. 50 yıllık bir geçmişe tepki olarak doğuyorlardı. Geçmişin bir zıddı olarak çıkıyorlardı. Ama gene de geçmişin mirasına sahip çıkıyorlardı! 1960 sonrası legal marksizm döneminde doğdukları, geliştikleri için, 1960'lara kadar sürüp gelen o 40 yıllık illegal dönemi yeterince bilmiyorlardı. Çünkü kimse onlara geçmişten söz etmek istemiyordu. Geçmiş, Aclan Sayılgan gibi polislerden öğrenilmek durumundaydı.

Ama bir dönemi yaşamışlar, görmüşlerdi. Bu dönemin yapıcılarıydı ve bilinçleri bu ortamda yükselmişti. Bu nedenle de içinden geldikleri ortama tavır alışları olağandı.

Böylece yakın geçmişin bağrında yeşerip gelişen yeni (gelişen yönüyle) ve genç hareket somut duruma damgasını vuruyordu. Gençti, yeni doğuyordu, sancılı bir doğumdu. Marksizm, çocukluk dönemini yaşıyor ve bu itibarla da kendisi çocukluk hastalıklarını tümüyle içinde barındırıyordu. Cılızdı, ama yürekliydi. Sonra sesi kalınlaşmadan boğuldu. Fakat birşeyler bıraktı miras olarak. En önemli sorunda bu. Miras yiyicilerinin çoğaldığı günümüzde, bunun hangi miras olduğu önem ka-

zanmaktadır. Ama esas olan bu geçmişten doğru dersler çıkarabilmek.

Gördüğümüz gibi, Dev-Genç hareketi, öğrenci hareketi olarak doğmuş, gelişmiş ve bir tarihsel döneme damgasını vurmuştu. Fakat öğrenci gençlik hareketi olarak kalmamış, 1971'lerde yeniyi doğurmuş, kendisi de yok olmuştu. Bu niteliği ile ve demokratik muhalefetin en solunda yükselirken Türkiye'de revizyonizme ve geçmişe hem tepki, hem de bir alternatif olarak gelişmişti. Bu nedenle biz Dev-Genç hareketine salt bir gençlik hareketi diyemiyoruz. Çünkü Dev-Genç bir tarihsel döneme damgasını vuran ve ülkemiz marksizminin gelişmesinde yeni bir aşama ve çığır açan aydın hareketiydi. O halde bu hareketi nasıl kavramalıyız:

Bir kere, hemen her ülkede böyle dönemler yaşanmıştır. Çünkü bu öğrenci hareketinin niteliğinden gelmektedir. Öğrenci gençlik genel gençlik kitlesinin en aydın kesimidir. Genel olarak öğrenci gençlik hareketi aydın hareketidir. Öğrenci gençlik eğitim sürecindeki aydındır. Öğrencilik evresi ise aydınların en aktif, en duyarlı, en atılgan dönemidir. Bu nedenle öğrenci gençlik, aydın niteliğiyle geldiği her sınıf ve tabakanın eğilimlerini politik düzeyde en iyi yansıtır. Çünkü aydınlar geldikleri sınıfın veya tabakanın ideolojisinin oluşturulmasında, geliştirilmesinde önemli bir rol oynarlar. Toplumdaki sınıf zıtlıkları, dengesizlikler önce onların kafalarında şekillenir, daha sonra sınıfa herhangi bir biçimde aktarılırlar.

Lenin, Ne Yapmalı'da aydınların bu fonksiyonları için şöyle diyor; «İşçilerde sosyal-demokrat bilincin *olamıyacağını* söylemiştik. Bu bilinç yalnız dışarıdan getirilebilirdi. Bu hususta bütün ülkelerin tarihi gösteriyor ki, işçi sınıfı yalnız kendi öz kuvvetine dayanarak sadece sendikalist bilince sahip olmaya muktedirdir... Sosyalizm teorisi ise, mal mülk sahibi olan sınıfların okumuş mümessilleri, aydınlar tarafından işlenen felsefi, tarihi

ve iktisadi teorilerden meydana gelmiştir. Çağdaş bilimsel sosyalizmin kurucuları Marx ve Engels sosyal durumları bakımından burjuva aydınlarına mensuptular. Aynen Rusya'da da sosyal -demokrasinin bilimsel teorisi, işçi hareketinin körü körüne tabi surette gelişmesine asla tabi olmadan meydana çıktı, *devrimci sosyalist aydınların fikri gelişiminin doğal ve kaçınılmaz* (abç) bir neticesi olarak ortaya çıktı.» (Ne Yapmalı?, s. 26)

Bu dönemin Rusya'da 1890 yıllarında yaşandığını söyleyen Lenin, bu dönemde gençliğin önemine de şöyle değinir:

«Böylelikle, işçi kitlelerinin kendiliğinden gelme uyanışı bilinçli hayata ve bilinçli savaşa başlaması da işçilere doğru canatan ve sosyal-demokrat teoriyle silahlanmış devrimci gençlikte mevcuttur...» (Ne Yapmalı?, s. 26)

Fakat aydınların bu rolünün ancak işçi sınıfı hareketiyle bütünleştiği taktirde marksizmin sağlıklı gelişiminin başladığını, çünkü marksizmin «sosyalizm ile işçi sınıfı hareketinin bir bileşimi» olduğunu söyleyen Lenin, burada çok önemli bir gelişime de değinir. «Eğer bu bileşim olmazsa ülkede sosyalizmle işçi sınıfı hareketi birbirinden kopuk ve her biri kendi yolunda gelişir» der.

İşte ülkemizde 1960-71 koşullarında döneme özgü olarak doğup gelişen Dev-Genç hareketi, yukarıdaki fonksiyona yönelik aydın hareketi olarak yükseldi. İşçi sınıfı hareketinin ekonomizmin batağında olduğu, sosyalizmin ise aydınlar seviyesinde sürdüğü bu dönemde, her ikisinin «bileşimi» yaratılamamışsa da sosyalist genç aydınlar sınıf adına, ama sınıftan kopuk, sınıfın soluna düşerek harekete geçtiler.

Bu ülkemizde sosyalist aydınların (üstelik öğrencilik evresini yaşayan aydınların, üniversite öğrenciliği yanında, marksizmin de ilk öğrencileriydiler.) ülkemizde gecikmiş bir fonksiyonu yerine getirircesine tarihsel bir işleve yönelik atılımıydı. Çünkü Dev-Genç hareketi-

nin bir döneme damgasını vurmasının, öğrenci gençliğin biricik örgütü olarak yükselişinin ve sonunda öfkeli atılımının temelinde bu niteliği yatıyordu.

Ve bu niteliğiyle de Dev-Genç hareketi, ülkemiz somut tarihi koşullarının ürünü olması yanında, daha çok 1890-98'lerin • Rusyası, 1880-1900'lerin Bulgaristan'ı ve 1925-30'ların Vietnam'ının (çok daha somut ve benzer olarak) gençlik hareketlerine benziyordu. (Bak: Ne Yapmalı?, Bulgaristan Devrimci Gençlik Hareketi Tarihi, Vietnam Parti Tarihi.)

Bu süreç bir orijinalite, Türkiye'ye özgü bir olgu değildir. (Gelişmiş kapitalist ülkelerle, bizim gibi yarı-sömürge ülkelerdeki farklılığı unutmamak gerekir.) Hemen sağ ya da sol sapmayla suçlarsak yanılırız. Bir tarihsel dönemin «doktriner ilişki ve çelişkiler» içinde ve bu sürecin yapıcılarının «bilincinin yükseldiği» ölçüde düşünülmelidir. Bu iyi kavranmazsa bugün hangi noktada olduğumuz ve nereden başlayacağımız sorununu çözemeyiz.

İkinci olarak, aydınlar bu rolü herzaman, yani her dönemde oynamazlar. Genel bazı koşullar gerekli kıldığı zaman yaparlar. Genel olarak sosyalizmin ilk gelişme dönemlerinde her ülkede oynamışlardır. Ama bu başlangıç o ülkede de «sosyalizmin ve işçi sınıfı hareketinin ayrı ayrı gelişmelerinin» başlangıcı olmuş ve bu süreç uzun ya da kısa dönem olarak ülkenin «yer ve zaman koşullarına göre» sürmüştür. Ne zaman ki bu ayrılık giderilmiş, «bileşimi» yaratılabilmiş marksizm-leninizmin ilk sağlıklı ve tutarlı gelişiminin başlangıcı olmuştur.

Ülkemizde bu süreç ülkemizin marksizmle temasa geçtiği 1920'lerde başlamış ve devam edegelmişse de 1960 sonrası koşullarında ikinci kez çok daha önemli olmuştur. Bu durum 1960 sonrasının koşullarının öneminden ortaya çıkmıştır.

Bu rol ülkemizin 1960-1971 koşullarında:

Bir, Lenin'in sözünü ettiği aydınların sınıfların temsilciliğinin zorunluluğundan olmuştur.

İki, bu rol sınıf adına ikinci kez oynanırken, marksizmin revizyonuna bir tepkinin ifadesi olmuştur.

Bu roller değişik ülkelerde ayrı ayrı zamanlarda oynanmışsa da ülkemizde her ikisinin ifadesi olmuştur. 1960 sonrası koşullarında gerçek sosyalist aydınlar çıkarken, dönemin «gerçek bir proletarya partisinin olmadığı, revizyonizmin etkin olduğu» koşullarında, hem bir tepki (aynı zamanda onun bir zıddı) hem de proletaryanın öz gücüne dayanma eğilimi ile gerçek işçi sınıfı aydınına yaraşanını harekete geçerek yaptılar. Ve üstelik marksizm de bu taze güçlere dayanarak gelişti, aşama yaptı denilebilir. Fakat hemen belirtelim ki; sosyalist aydınların bu tip atılımlarının kaderi her zaman iki biçimde sonuçlanır:

Ya, bu iyi niyetli, yürekli, inançlı atılım kendilerinden sonra gelenler tarafından sınıf temeline oturtuluyor (ki sağlıklı ve tutarlı gelişimin başlangıcı oluyor. Genel olarak bu gün görevimiz bu olmalıdır.) Ya da, her seferinde yeni bir atılımla onları izlemek, tarih diyalektiği dersi çıkarmadan, her seferinde kafaların gerçeğin sağlam duvarlarında parçalanışını görmek.

THKP hareketi bu gelişimin devamı olarak ortaya çıktı. Sosyalist hareketin gençlik sınırları dışında gerçekleşeceği gerçeğini bilen sosyalistlerin oluşturmaya çalıştığı bir hareket oldu. Henüz embriyon dönemini yaşarken içine düştüğü stratejik ve taktik hatalar dolayısıyla -ve bu hataları ele alıp değerlendirme imkanına kavuşamadan- yenilgiye uğradı. Aslında bu yenilgiyi bir gelişimin bir noktada uğradığı kesinti olarak görebilmek ve önünde bulunan yol ayrımından doğru yol üzerinde yürümeğe çalışmak, bu geçmiş gelişimi hataları ve sevaplarıyla doğru olarak değerlendirmekten geçer.

THKP hareketinin yenilgisinin nedenleri yukarıda koyduğumuz genelin dışında değildir. Ancak bu aynı hataya her hareket farklı biçimde ulaşmıştır. Bunun içinde bu hareketin stratejik ve taktik sorunlarını tek tek

ele alıp incelemek ve genel hataya yol açanın neler olduğunu bulmak gerekir.

THKP hareketini ele alışta, geçmişten gelen çizginin mahiyetinin ne olduğunu açık seçik görebilirsek, onun gelişim içinde ne türden bir etkiye sahip olduğunu da görebiliriz. THKP hareketini eleştirirken onun, hem geçmişin mirasının ne ölçüde etkisinde olduğunu görmek, hem de yeni doğmuş olan çizgi içerisindeki hata ve sevaplarını doğru tesbit etmiş olmak gerekir.

THKP'nin hem geçmişten gelen çizginin -onun inkarı olduğu halde- etkisinden sıyrılamadığını ve hem de yeni yaratmış olduğu çizgi içerisinde yenilgiye götürebilecek, doğrudan ya da dolaylı olarak stratejiyi ilgilendiren hatalar işlemiş olduğunu söylediğimizde bu hareketten geriye, hiç bir şey kalmayacağını söylecek olanlara peşin olarak bunun doğru olmadığını söyleyelim.

Kaba materyalistler mekanik bir biçimde de olsa, her gerçekliği çarpıtan idealizm karşısında, ruhun değil de, maddenin birincil olduğunu söylerken, -eksik olduğu, bu nedenle de yanlış olduğu halde- gerçeği söylüyorlardı. Mutlaklığı olan maddenin bilince yansımada bir göreliliğe sahip olduğunu bilen bir kimse için, bu durum şaşırtıcı bir şey değildir. Feuerbach 17 yy. materyalistlerine göre çok daha fazla gerçeği dile getirirken, bir sürü yanlışı da savunuyor, ancak bu durum onu materyalist olmaktan alıkoymuyordu. İhtiyar Dietzgen, Marx'a onca yaklaşmasına rağmen yaptığı hatalarla birlikte ustalardan biri olmaktan geri kalmıyordu. Buna mukabil teori ve pratiği ile ortaya konulmuş bazı gerçekleri çarpıtabilmek amacıyla, bazı gerçekleri savunsa da, marksizmi «düzeltmeye» kalkışan Bernstein ise, bir dönek olmaktan öteye varamıyordu.

Kısaca, her şeyi -en temel gerçekliği- çarpıtıp, devrimi sağındaki güçlerden bekleyen anlayış karşısında -içinde yanlışlarını taşısa da -teroi ve pratiği ile onun zıddı ve temel gerçeğin ifadesi olan çizgiyi yaratmış olan

hareketten çok şey kalmıştır. Zaten hiçbir gerçek bir anda bütünüyle kavranılmamıştır. Tarihsel gelişim içerisinde adım adım kavranılmış, yanlışlardan adım adım arınılmıştır. Bu nedenle de Türkiye'de ilk defa olarak burjuvaziye karşı kendi gücüne dayanarak baş kaldırma yoluna girmiş olan, yani o zamana değin geçerli olan, madde karşısında ruhun birincilliği anlayışı yerine maddenin birincilliği anlayışını getiren -ki, bu kadarla da kalmamaktadır- hareketin her noktası ile ele alınıp, tek tek incelenmesi zorunlu bir görevdir. (12)

THKP hareketinde eleştirilerimizin yöneleceği iki temel nokta bulunmaktadır:

1. Geçmiş hareketlerin etkinliği altında, kemalizm sorununa getirilmiş olan bakış, pratikte devrimin müttefiklerine karşı yanlış tutum ve müttefiklerin doğru olarak ayırd edilemeyişlerini getirmiştir. Ancak geçmişe özgün olan sağındaki güçlerden devrim bekleme anlayışı kesinlikle yenilmiştir.

Kemalizm, küçük burjuvazinin en sol kanadının milliyetçilik tabanında anti-emperyalist tavır alışı olarak görüldü. Bu gerçeğin yalnızca bir yanını abartmak, onun emperyalizmle uzlaşma yanının da var olduğunu ve bu nedenle devrimin tutarlı bir müttefiki olamayacağını gizlemek anlamına gelir. Her nekadar Batur-Gürler'in faşist olduğu, gerçek kemalist olmadığı söylendiyse de, onlar hiç karınları ağrımadan kemalizmi savunmuşlar ve hiyerarşik olarak onlara bağlı olan genç kemalistler de bundan zerre kadar etkilenmemişlerdir. Ancak bu adamların kimler adına davrandıkları pratikte görülünce, bir çoklarının küçük burjuva hayalleri yıkılmıştır. Zira bu yurtsever insanlar inandıkları kemalizm'in hakim sınıflarla bu şekilde bağlantılı olduğunu görememişlerdir. Devrimcilerin görevi, onları kemalizm'in bu yanına karşı uyarmak, yani kemalizm'in gerçekten belli bir sınıfın ideolojisi olduğu gerçeğini onlara anlatmaktı. Ama geçmişten kalan kemalizm tabusuna dokunulama-

dı. O, en yararlı olabileceği sanılan bir biçimde yorumlanmaya çalışıldı.

Küçük burjuvazi elbette devrimin müttefiki olacaktır. Ve değişik kanatların devrime karşı olan tavırları da değişik olacaktır. Ancak burada hiç bir zaman küçük burjuva müttefikleri seçmenin ölçütü kemalizm olmayacaktır.

Geçmişten alıp getirilen tek hata bu değil elbette; ama en önemlisi, müttefikler sorununu ilgilendireni.

2. Hareketin kendine özgü olan en önemli yanlışı, o zaman var olan kitle bağlarını geliştirmek suretiyle, oligarşiyle olacak sıcak mücadeleyi adım adım bunun üzerine inşa etmek yerine, yanlış bir öncü savaşı anlayışıyla, mevcut kitle bağlarının kopması ve kitlelerden kopuk ve dağınık bir silahlı mücadelenin seçilmesi ve sınıf savaşını salt silahlı mücadeleye indirgemek olmuştur. Yoksa yanlış *silahlı mücadeleyi seçmekte değildi.* Ancak o seviyede böyle bir silahlı mücadeleyi temel alarak yürüyebilmek için ülkenin ve devrimcilerin subjektif koşulları elvermiyordu.

Bu anlayış, silahlı mücadeleyi, bir avuç proleter devrimcisinin oligarşi ile savaşına kadar indirgedi. Şöyle deniliyordu:

«Ülkemizdeki baş çelişki oligarşi ile halkımız arasındadır. Dip Not: Bunun pratikteki görünümü halkın *devrimci öncüleriyle* oligarşi arasındadır.» (Kesintisiz Devrim, II, III) Silahlı mücadele anlayışının bu noktaya gelebilmesinin elbette dayandığı teorik temeller mevcuttur. Bu temeller emperyalizmin üçüncü bunalım dönemi, suni denge ve evrim devrim dönemlerinin iç içeliği anlayışından kaynaklanmaktadır. Kitlelerle daha önceden kurulmuş sağlam bağlar içerisinde olmadan sürdürülmeğe çalışılacak her öncü savaşı oligarşi tarafından mutlaka yenilecektir. Silahlı mücadelenin tek kurtuluş yolu olduğunu anlamamış olan kitlelerden, silahlı mücadelede bir destek beklemek bir hayal olur. Kitleler

kendi deneyleriyle öğrenirler. Bu gün reformistlere umutla bakan kitlelerden silahlı mücadelede destek beklemeye imkan yoktur. Belli bir siyasal mücadele içerisinde adım adım hazırlanmak, ona göre örgüt ve çalışma tarzları geliştirmek, bir şeydir, bunlar olmadan siyasal mücadeleyi temel olarak *silahlı propaganda* ile sürdürmek, bir başka şeydir.

«Siyasal mücadeleden silahlı mücadeleye geçiş, uzun bir hazırlık devresi gerektiren, çok büyük bir değişimdir. Eğer ayaklanmanın bir sanat olduğu söylenebilirse, bu sanatın esas içeriği mücadeleye, her aşamada siyasal koşullara uygun biçimler vermesini ve her dönemin siyasal mücadele biçimleriyle silahlı mücadele biçimleri arasındaki doğru ilişkileri muhafaza etmesini bilmektir. *Başlangıçta siyasal mücadele esas görevdir, silahlı mücadele ikinci planda kalır.* Daha sonra, *silahlı mücadelenin anahtar rolü oynadığı ikinci aşamaya ulaşırız.* Fakat bu dönemde bile silahlı mücadelenin ne zaman sadece belirli bir bölge içerisinde, ne zaman ülke çapında anahtar rolü oynadığını açıkça tanımlamamız gerekir.» (Vo Nguyen Giap, Ağustos 1945 Genel Ayaklanması (13) denilirken, başlangıçta neyin temel, neyin tali olarak alınması gerektiğini Giap çok açık olarak koymaktadır. Ancak bunun başlangıçta silaha dokunulmayacak anlamına gelmediğini de hemen ilave etmektedir.

Proletarya partisinin siyasal önderliği altında sıcak mücadele doğru biçimini bulacak ve kitlelerin kavrayışıyla yenilmez bir güç olarak anti-oligarşik devrime kadar yenilgilerden geçerek ilerleyecektir. Bu mücadelede işçi ve köylülerin önderi, modern sanayi proletaryası temeli üzerinde yükselecek olan proletarya partisi olacaktır. (14)

BAZI HATIRLATMALAR

Devrimci Gençlik Dergisi bu yazının buraya kadar olan kısmını kemalizm meselesi diye geçiştirmeğe çalıştı. Aslında kemalizm meselesinin de geçiştirilemeyecek bir konu olduğunun farkında değillerdi. Çünkü sorun; 1.) Doğrudan doğruya stratejiyi, 2.) Ulusal sorunu ilgilendirmekteydi.

THKP hareketinin de geçmişten taşıdığı en önemli hatalarından biri «kemalizmin gerçekten belli bir sınıf ideolojisi olduğu gerçeğini kavrayamamasıydı», sonucuna varmıştık. «Devrimci Yol» şimdiye kadar kemalizm analizimizin doğruluğu veya yanlışlığı üzerine bir şey söyleyemedi. Sadece eleştirinin sistemsiz olduğundan, «konunun en yakın noktasından yakalanarak çekiştirilmesinden» (ne demekse) bahsetti. DGD şöyle dedi:

«M. Çayan'ın kemalizm tahlili eleştirilirken bu konuda 'yeni bir şeyler' söylenmeye çalışılıyor. Sonuçta devrimci harekete yöneltilen eleştirilerin temel bir noktası görünümünde şu sonuca varılıyor: 'Geçmiş hareketin etkinliği altında kemalizm sorununa getirilmiş olan bakış, *pratikte devrimin müttefiklerine karşı yanlış tutum* ve müttefiklerin doğru olarak ayırd edilemeyişini getirmiştir'.» (DGD, s. 11)

«... *pratikte devrimin müttefiklerine karşı yanlış tutum*» (kelimelerin altını kendileri çizmiş) ve arkasından da bizim geçmişi cuntacılıkla suçladığımız sonucuna varılmış. Bizce cuntacılık konusu bizim yenildiğini iddia ettiğimiz anlayışlarla daha ziyade ilgili. *Biz eleştirilerimizi üstü örtülü yapmıyoruz.* Geçmişe ilişkin bu türden bir eleştirimiz söz konusu olsaydı bunu hiç çekinmeden açık yüreklilikle yeri gelmişken söz konusu ederdik. Özetle anlatılmak istenen; bizim geçmişe eğilirken soruna keyfi bir biçimde yaklaştığımız ve işimize geldiği için de, kendimize en yakın noktasından geçmişi tutup eleştirdiğimiz sonucudur. Yani kemalizm tali bir sorundur. Oysa *Kesintisiz* II-III meseleyi hiç de böyle koymamaktadır:

«Bu sorunun bu şekilde tesbit edilmesi, 1972'nin Türkiye'sinde gerilla savaşını sürdüren partimizin (içinde bulunduğumuz devrimci öncü savaşı aşamasında) *ittifaklar politikası açısından son derece önemlidir* (abç). Küçük burjuva aydın çevrelerde asgari müşterek içinde olacaklarımız kimlerdir? Bu sorunun cevabı, kemalizmin doğru tanımlanmasında yatmaktadır. *Ayrıca bu tanımlama kitle çizgisinin tesbiti açısından da önemlidir.*» (Bütün Yazılar, s. 351) (abç)

Müttefikler sorununa değindikten sonra, *Yol Ayrımı* yazısından «ancak geçmişe özgü olan sağındaki güçlerden DEVRİM BEKLEME anlayışı kesinlikle yenilmiştir.» cümlesi alınmış ve bu cümleye «sistemin içine girme gereği duymamızdan» başka bir anlam verememişler. Aslında merak edilip sorulan bir şey yok, çünkü söylenenler oldukça açık. Sadece köylü kurnazlığıyla *bizim söylediklerimizin tutarsızlığını kanıtlamak* istiyorlar. Kendileri tarafından söylenenden başka hiçbir şeyin doğru olamayacağına inandıklarından söylenenleri de doğru olarak kavrama zahmetine girmiyorlar. Çok daha basit ifade etmeye çalışalım, belki anlatabiliriz. Bir işi, bir başkasının *senin için yapmasını* beklemekle, aynı işi yaparken birisinin sana *yardımcı olması* ayrı şeylerdir. Kesinlikle yenilmiş olduğunu iddia ettiğimiz de «*sağındaki güçlerden devrim bekleme*» anlayışı idi. Daha değişik bir ifade ile THKP, geçmişin, devrimi, sağındaki güçlerden bekleyen anlayışı karşısında teori ve pratiği ile onun zıddıdır. Ama geçmişin inkarı olmakla birlikte, kemalizm analizinde olduğu gibi onun etkilerini de üzerinde taşımaktadır.

Anlatmak istediklerimiz DG'nin sistem anlayışına büyük bir olasılıkla ters düşmüştür, çünkü DG'nin sistem anlayışı anlattıklarından çıkardığımız kadarıyla sistemsizlik. DG'nin ne istediğini biz bir türlü anlayamıyoruz. Anlayışı konusunda kabaca çıkardığımız sonuç şu; Evet geçmiş eleştirilmelidir, ama bu eleştiri «bizim yap-

tığımız gibi» kimsenin duymadığı ve bilemeyeceği bir şekilde.

«Devrimci Gençlik Dergisi» okuyucuları geçmişe ilişkin değerlendirmemizin hâlâ ne olduğunu anlayabilmiş değildir. Geçmişin teorik hattına bir tek eleştiri yöneltmeyip yalnızca, eleştirilebilir, eleştirilmelidir diye fazlasıyla lütufkar bir şekilde icazet tanıyışınızdan da bu teorik hattı bütünüyle savunduğunuz çıkarılabilir kolaylıkla. DG'nin yazarlarından biri bizimle olan ayrılığı «Bu arkadaşlar geçmişi eleştiriyorlar, bense geçmişe katılıyorum» diye ideolojik olarak temellendirirken, bu gün birlikte davrandıkları bir diğer arkadaşın, «katılıyorsan kalkar yaparsın» şeklindeki cevabı bizim için hâlâ çelişki, ama diyalektik değil mantıksal bir çelişki olarak durmakta. Kendileri için de hiç farklı olduğunu sanmıyoruz. Elbette ki böyle bir durum geçmiş konusundaki görüşlerin de ne olduğunu ortaya koymayı zorlaştırır. İş ayrı olunan noktalara dokunmamak, bir olunan noktaları tekrarlayıp durmak, ayrı olunan noktalarda başka taraftan gelen eleştirilerle ise; kendileri söz konusu olmaksızın Mahir Çayan'ı dövüştürmek olarak sürer gider.

Arkadaşlar bütün bunlardan «niye geçmişi eleştirmiyorsunuz» diye kendilerine sitem ettiğimizi zannetmesinler. Bu çok dar bir mantık olur. Bizim kendilerinden haddimiz olmayarak istediğimiz, geçmiş konusundaki görüşlerinin ne olduğunu açık yüreklilikle ve zorlamalara meydan vermeyecek şekilde Türkiye devrimci hareketinin esenliği için ortaya koymalarıdır. 1972'den beri altı yıl geçti; bir ton yazı çıktı; artık bunları ele almanın zamanı gelmiştir zannederiz. Korkunun ecele faydası yoktur.

Devrimci Yol'cu arkadaşlar bugüne değin sözlü tartışmalarda kemalizm sorununun taktik bir sorun olduğuna değinerek konuyu geçiştirmeye çalışmışlardır. Gerçekte ise Mahir Çayan konuyu stratejik bir sorun -sınıfların mevzilenmesi sorunu- olarak ele almak-

tadır. Mahir Çayan, bu konuda önder güç: proletarya ve temel güçler: köylülerdir tesbitini yaptıktan sonra vasıtasız ihtiyatları şöyle sıralamaktadır;

«— Kemalist aydın çevre

«— Dünya sosyalist bloku

«— Sömürge ülkelerdeki, özellikle Ortadoğu'daki milli kurtuluş hareketleri» (Bütün Yazılar, s. 376)

Şimdi dünya sosyalist bloku ve milli kurtuluş savaşlarından önce yer alabilen bir kemalizm sorunu tali bir mesele olabilir mi diye sormak hakkımızdır. Devrimci Yol için bunlar bir anlam ifade etmeyebilir. Ama Stalin'in strateji üzerine söylediklerini tekrarlamakta yarar var:

«Taktikler, stratejinin bir parçasıdır, ona tabidirler ve ona hizmet ederler. Taktikler bir bütün olarak savaşla değil, fakat onun tek tek parçalarıyla, çatışma ve anlaşmalarla ilgilenir.

«... Taktiklerin en önemli görevi, belirli bir andaki somut duruma en uygun düşen ve stratejik başarıya yol hazırlamada en kesin olan savaş yollarını, araçlarını, biçimlerini ve yöntemlerini tayin etmektir.» (Stalin, Strateji ve Taktikler Üzerine, s. 38)

«Strateji, tarihteki dönüşümlerde, köklü değişikliklerde değişebilir: strateji bir dönüşümden (köklü değişiklik) (burada dönüşüm kelimesi reform değil, dönemeç anlamında kullanılmıştır) bir diğerine kadar olan dönemi kucaklar. Bu yüzden bu dönem boyunca proletaryanın çıkarlarını kucaklayan genel hedefe doğru hareketi yönetir. Stratejinin amacı bu dönem boyunca verilen sınıflar *savaşını kazanmaktır* ve bu yüzden de strateji bu dönem boyunca değişmeden kalır.» (Age. s. 9)

Ve,

«Strateji, devrimin temel güçleri ve onların yedekleriyle ilgilenir. Devrimin bir aşamadan diğerine geçişiyle değişir, ancak belirli bir aşama boyunca değişmeden kalır». (Age. s. 56)

Devrimci Yol'un gerek kapı arkasındaki kemalizm'i bir taktik sorun olarak değerlendirmeleri, gerekse yazılı olarak oldukça önemsiz bir sorun olarak değerlendirmeleri geçmişin stratejisi ile bir ilgisinin kalmadığının da göstergesidir.

BİR POLEMİK

Evrim-devrim konusuyla ilgili bir polemiği burada aktarmakta yarar görüyoruz.

Devrimci Gençlik Dergisi, bizim bu konu üzerine olan yazımıza karşılık şunları söylüyor:

«Evrim-devrim konusu gibi en önemli bir konuda *kesin* (abç) eleştiriler getiriliyor. Bu 'eleştiriler' getirilirken konu 'diyalektik' bir şekilde karmakarışık edilerek saptırılıyor. Devrim aşaması nitelik sıçraması ile devrim ile özdeşleştiriliyor. Evrim ve devrim aşamaları arasındaki ilişki nicel birikim-nitel sıçrama biçiminde *sadece birincinin ikinciyi hazırlaması olayına indirgeniyor*.» (abç) (DGD S. 11)

Aynı konuda daha önce Stalin'in söyledikleriyle açıklık getirmeye çalışmıştık, bir kez daha tekrarlayalım:

«Diyalektik metod, hareketin iki biçim aldığını anlatır: Evrimsel biçim ve devrimsel biçim...

«*Evrim devrimi hazırlar* ve onun için elverişli zemini yaratır. Devrim ise, evrimi sonucuna vardırır ve onun ilerideki aksiyonuna yardımcı olur.» (Stalin, Anarşizm mi Sosyalizm mi, s. 16)

«Gerçekte evrim ve devrim aşamaları kavramlarının proletaryanın iktidar mücadelesi süreciyle ilgili kavramlar olduğu gözardı edilerek konunun salt diyalektikçi (!) açıdan incelenmesi 'K.S.D.'de gördüğümüz cinsten diyalektik üzerine sofistik bir gösteriden (!) öteye gidemezdi.» (Agy) deniliyor. Arkadaşlar yazdıklarımıza sanat eleştirmeni gözüyle değil de devrim yapma göreviyle yükümlü eleştiricinin gözüyle yaklaşmış olsalardı, yazdıkları oldukça değişik olurdu (15)

Evrim ve devrim aşamaları kavramlarının proletaryanın iktidar mücadelesi süreciyle ilgili olduğunu nasıl gözardı ediyoruz onu görelim:

«*İlerici unsurlar*» (abç), günlük faaliyetlerini kendiliklerinden sürükledikleri ve *eski düzeni* (abç) küçük, nicel değişmelere uğrattıkları zaman, hareket *evrimcidir.*

«Aynı unsurlar birleştikleri bir tek görüşle davrandıkları ve eski düzeni yok etmek ve yaşamı nitel olarak değiştirmek, yeni bir düzen kurmak amacıyla düşman kampını süpürüp geçtikleri zaman hareket devrimcidir.» (Kurtuluş, sayı 3)

Evet buradaki «ilerici unsurlar» tabiri iradesiz su moleküllerine ait değil, toplumsal yaşamın parçası olan bireylere aittir, bu bir. *Eski düzen* tabiri nehirin eskiden olan düzenini ya da elektronların çekirdek etrafındaki düzenini değil, siyasi rejimi ifade etmektedir, bu iki. «Hareket» tabiri, otomobilin hareketini değil, devrim mücadelesindeki toplumsal hareketi ifade etmektedir; bu da üç. Terimleri daha fazla açıklamaya zannederiz gerek yok. Ayrıca belirtelim: bunları, burjuva demokrasisi konusundaki suçumuza ortak etmeye çalışarak alıntı yaptığımız, Stalin söylüyor. Biz de naçizane katılıyoruz.

Görüldüğü üzere, bir evrim ve devrim aşamaları kavramlarının proletaryanın iktidar mücadelesi süreciyle ilgili oluşunu işte böyle gözardı ediyoruz! Halbuki yazının evrim-devrim aşamaları konusunu toplumsal durumla bağlantılı olarak açıklamaya çalıştığını görmemeye imkan yok. Bizim yukarıya aldığımız iki cümle gözden kaçtı desek, yazının başı sonu benzer ifadelerle dolu, mümkün değil. Nedir bunu yaptıran? Eleştirmen eleştirdiği yazıyı hiç okumadı dersek, belli ki okumuş. Geriye sadece niyeti kalıyor. «Bu yazının yanlış olduğunu iddia etmek lazım. Nasıl edersen et.»

Devam edelim:

«Evrim devrim aşamalarının» diyalektik olarak (yani maddenin hareketinin yasalarının bilimi açısından- Kurtuluş) iç içe geçmezliği «görüşleri yeni değildir.» (agy) Doğru, kesinlikle yeni değildir, marksizm bunu böyle beller. Marksizmin görüşüdür bu.

Devamla arkadaşlar bizim su diyalektiğini çürütüyorlar!

«Biz suyun ısınması olayına bir başka unsur katalım ve üzerindeki basıncı arttıralım: Bu suretle suyun örneğin 200° C'ye kadar ısınarak buharlaşmasını sağlayabiliriz. (Çok doğru, Kurtuluş) *Bir nitel değişiklik için gerekli nicel birikim* sağlanmış ama *bağıntılı durgunluk hali korunmuştur.*»

Şimdi olmadı işte. Size su 100° C'de buharlaşır diye kim söyledi? Biz söylemedik. Fizik kitapları da söylemiyor. Siz bunu nereden buldunuz? «*bir nitel değişiklik için gerekli nicel birikim*», yani suyun 100° C'de buharlaşma zorunluluğu. İşimiz fizikçilik değil, ama madem arkadaşlar işi inceltmişler; hatırlatalım: *Arı su bir atmosfer basınç altında 100° C'de buharlaşır.* Eğer suyun saflığı giderilir basınç değiştirilirse, yani *şartlar değişirse* su da değişik bir derecede buharlaşır. Demek ki bir nitel değişiklik için gerekli nicel birikim hiç de sizin bildiğiniz gibi değil.

Devam edelim: «Fakat denecektir ki değişen bir şey yok. Yine 200° C'ye kadar ısınma (nicel birikim) buharlaşmayı hazırlayacaktır. Arkadaşların mantığına göre «diyalektik olarak» böyle. (Size göre öyle değilmi, «diyalektik olarak»?) Bilinçsiz ve *iradi* (abç) eylemden yoksun olduklarından bu su molekülleri için de böyle. Bunu *toplumsal hareketlere* de aynen uygulayabilmek için toplumun bireyleri olan insanları su molekülleri kadar bilinçsiz ve *iradi* (abç) eylemden yoksun hale getirmek (!) gerekir -ki arkadaşlarımızın bu konudaki imkanları *subjektif varlıklarıyla* (abç) sınırlıdır!- Bu tür örneklerin tehlikesi şüphesiz ki, kaba determinizme düşme ola-

sılıklarını her zaman arttırmasıdır. Oysa «*Marksist devrim teorisi hem deterministtir hem de volantirist* (iradeci)» İşte şimdi felaket bir diyalektik (!) gösterisiyle yüzyüzeyiz: Arkadaşlar bu 100° C-200° C, basınç meselelerini acaba niye işe karıştırmışlardır? Moleküllerde iradenin olmadığını anlatmak içinse suya niye müdahale edip şartlarını değiştirdiler? Niye «bağıntılı durgunluk hali» gibi bir ifadeyi işe karıştırmışlardır? Söyleyecekleri herkesin bildiği bir aksiyon mudur acaba? «İnsanlar diğer varlıklardan farklı olarak iradi eyleme sahiptirler.» Ama amaçları bunu kanıtlamak değil bizce. Ya daha başka birşeyi anlatmaya çalışıyorlar, ya da bilgiçlik yapalım derken, farkında olmadan istemedikleri şeyleri kastediyorlar.

Yaptığımız alıntıya dönelim:

«Bunu toplumsal hareketlere de *aynen uygulayabilmek için* toplumun bireyleri olan insanları su molekülleri kadar bilinçsiz ve iradi eylemden yoksun hale getirmek (!) gerekir.»

Şimdi sormak gerekiyor: Neyi toplumsal hareketlere aynen uygulayacağız? Suyun şartlarında yapılan tek değişiklik basınç konusuydaydı. 100° C'de buharlaşmak zorunda olan (!) suyu 200° C'de buharlaştırmıştık. Herhalde toplumda da su için basınç şeklinde olan şarta tekabül edecek bir şeyi değiştirmek durumunda olacağız. Ona da toplumun dış basıncı diyelim (Örneğin: Emperyalizm dış basıncı değil mi DGD?) Halbuki bireyler irade sahibidir, ayrıca «Marksist devrim teorisi hem determinist hem de volantirist»tir. «Bir nitel değişiklik için gerekli nicel birikim sağlanmış» ama su bir türlü bunun bilincine varamaz. Çünkü iradi eylemden yoksundur. Ama insanlar öyle değil. Onlar buharlaşmak zorunda oldukları 100° C'ye gelince «bağıntılı durgunluk halinin korunmasına» müsade etmez ve derhal buharlaşırlar.

Arkadaşların anlayamadıkları nokta, buharlaşmalarına neden olan «*şartlardır*».

Bütün söylediklerimiz bir yana -doğruluğundan hiç şüphe etmiyoruz- arkadaşlar evrim ve devrim aşamalarının içiçeliğini iddia ediyorlarsa şu soruyu yanıtlamaya gayret etsinler. Hareket bu evresinde evrimci bir form içerisinde mi, yoksa devrimci bir form içerisinde midir? Yoksa hem evrimci hem de devrimci form iç içe bir arada mı gitmektedir ve nasıl oluyor?

Biz doğa ve toplum olaylarına yaklaşırken onları incelemeye ve anlamaya çalışırken diyalektik yöntemin uygulanması gerekir diyoruz. Ve onun sadece su için geçerli olduğunu da sizden öğreniyoruz (Gerçi bir ara su örneğini mekanik bulanlar olmadı değil)

«Tarihi materyalizm, diyalektik materyalizmin ilkelerini toplum yaşamının incelenmesinde kullanır; bu ilkeleri toplum yaşamındaki olaylara, toplum ve toplum tarihi üzerindeki çalışmalara uygular.» (Stalin, Diyalektik ve Tarihi Materyalizm, s. 5)

«O halde diyalektiğin yasaları, doğa ve insan toplumu tarihinden çıkartılmaktadır. Çünkü bunlar, bizzat düşüncenin olduğu gibi tarihi gelişmenin de bu iki yönünün en genel yasalarından başka bir şey değildir.» (Engels, Doğanın Diyalektiği, s. 79)

Bilindiği gibi biz, evrim aşamasının uzun ve devrim aşamasının kısa olduğuna ilişkin bir tek satır söylemedik. Bizim iddiamız evrim ve devrim aşamalarının iç içe geçemeyeceği üzerinedir. Ayrıca bu sorunun niçin ve neye bağlı olarak eleştirilmesi gereği üzerinde, önceki yazımızda da durduk. Ve marksizmde evrim ve devrim aşamalarının ne anlama geldiği konusunda bir açıklama yaptık. Sonra M. Çayan diyalektiği baştan biliyordu da sonradan unuttu diye de bir iddiamız olmadı. Bunlar hep koyduğumuz meselelere cevap verme yerine devamlı yan çizme yöntemleri.

Evrim dönemleri ayrımına ancak burjuva demokrasisini uygulayan kapitalist ülkelerde başvurulabileceğini ispat için revizyonist dedikleri Mao'dan bir alıntı yapılmış;

«İçerde burjuva demokrasisini (feodalizm değil) uygulayan kapitalist ülkeler faşist değillerse ya da savaş halinde bulunmuyorlarsa... proletarya partilerinin ödevi işçileri eğitmek ve uzun bir legal mücadele ile kuvvetlendirmek ve kapitalizmin kesin yıkımına *hazırlanmaktır* (altını D.G. çizmiş) Savaşmak istedikleri bir savaş varsa o da hazırlandıkları iç savaştır.» (agy)

Burada Rusya'nın yaşamış olduğu uzun evrim dönemi ve evrim-devrimin ayrılığını neye dayanarak açıklayacağız. Çünkü ne savaş, ne faşizm, ne demokrasi mevcuttu. Mao'dan alıntı pek işe yaramıyor.

Hemen altta Çin'in farklılığını anlatan bir alıntı, yine Mao'dan;

«Ama Çin farklıdır. Çin'in ayırıcı özellikleri bağımsız ve demokratik olmaması, yarı-sömürge ve yarı-feodal olması, yani içerde demokrasinin bulunmaması... Temelde komünist partisinin buradaki ödevi, isyan ve savaşı başlatmadan önce *uzun* (abç) bir legal mücadele döneminden geçmek değildir. Önce şehirleri ele geçirmek ve sonra kırsal bölgeler işgal etmek değildir... Çin'de savaş mücadelenin temel şekli ve ordu örgütlenmesinin temel şeklidir. Yığın örgütleri ve yığın mücadeleleri gibi öbür şekiller de önemlidir... ama onların amacı savaşa hizmet etmektir... Çin'de proletarya partisinin temel ödevi, partinin hemen hemen başlangıcından beri karşı karşıya kaldığı ödevi... silahlı mücadeleler örgütlemektir.» (Mao Tse-tung, Askeri Yazılar, s. 353) (DG'ten)

Biraz sabretselerdi böyle uzun alıntı yapmalarına gerek kalmazdı, eğer evrim ve devrim aşamalarının iç içe geçtiğini ispat etmek istiyorlarsa hatalı davranıyorlar, yukarıdaki alıntılardan bir sahife sonra Mao şöyle diyor:

«Savaş patlamadan önce bütün örgüt ve mücadele 4 Mayıs 1919 hareketinden 30 Mayıs 1925 hareketine kadar olduğu gibi, savaş için *hazırlık* (abç) halindedir.» (Mao, Askeri Yazılar, s. 353)

Yok eğer arkadaşlar koşullara göre mücadele biçimlerinin değişebileceğini ispat etmek istiyorlarsa, bizim buna bir itirazımız yok. Ama o zaman da akla halkımızın meşhur bir sözü geliyor. «Ben diyorum mangal tahtası, o anlıyor bayram haftası» Zaten baştan beri şabloncu görüşlerin karşısında olduk. Tabii sanırız, arkadaşlar da bu alıntılarıyla Türkiye'de devrimin Çin'deki gibi biçimleneceği iddiasında değiller; ve bu alıntının bu konudaki düşünüşlerinin temelini teşkil ettiğini söylemezler. Ancak bu alıntıyla birlikte Türkiye'de burjuva demokrasisi bulunmayıp, sürekli faşizmin olduğunu kanıtlamaya çalışan arkadaşlarımız (sanki, bu ikisinden başka bir devlet biçimi olmazmış gibi..), Mao'nun ülkesinin özelliklerini ifade edecek şekilde karşılaştırılmalı olarak koyduğu, Çin'in bağımsız ve demokratik olmaması, *ama yarı sömürge ve yarı feodal olması,* yani içerde demokrasinin bulunmaması, dolayısıyla uzun bir legal mücadele döneminden geçebilmenin imkansızlığı gibi özelliklerden çıkardığı sonuçlardan yararlanarak, evrim ve devrim aşamalarının içiçeliğine destek bulduklarını zannetmeleri son derece yanıltıcı olur. Yukardaki özellikleri aynen Türkiye'ye giydirmemeleri gerektiğini biliyorlardır. Çin başkadır (Mao). Vietnam başkadır; Türkiye'de. Legal mücadele imkanlarının çok sınırlı olduğu, demokrasinin bulunmadığı Çarlık Rusyası'da başka idi. Türkiye ile Çin'in tek benzerlik yarı-sömürge olmalarında. Ancak o da nicelik itibarıyla ve biçim açısından Çin'den son derece ayrı. Ülkelerin özeline ait önermelerden genel sonuçlar çıkarmaktan sakınmak gerek. Aksi dogmatizm'dir.

Türkiye devrimine özgü yol Türkiye devrimcileri tarafından çizilecektir. Bu da devrimcilerin söylediklerini hayata geçirmesiyle gerçekleşecektir.

«Marksizm çarpışma biçimleri sorunlarının salt *tarihsel bir incelemesini* gerektirir. Bu sorunu, *somut tarihsel durumdan ayrı* olarak ele almak diyalektik mad-

deciliğin esaslarının yeterince kavranmadığını gösterir. İktisadi evrimin değişik aşamalarında, siyasi-ulusal-kültürel canlı koşullardaki değişmelere bağlı olarak *değişik mücadele biçimleri ortaya çıkar,* bunlar başlıca çarpışma biçimleri olurlar; bunlarla ilgili olarak ikinci derecede, tamamlayıcı mücadele biçimleri de değişir.» (Lenin'den aktaran, M. Çayan, Bütün Yazılar, s. 338)

Ayrıca bizim bu konuda söylediklerimiz de oldukça açık;

«Marksizm her tarihsel döneme ilişkin olarak da somut şartların somut tahlillerinden kalkılarak, mücadelenin her iki evresine evrim ve devrim dönemlerine ilişkin mücadele yöntemlerini açığa çıkartır. Hiç bir zaman da evrensel olarak geçerli olmak üzere bir takım mücadele kategorileri yaratıp şunlar evrim dönemine aittir, şunlar da devrim dönemine diye bir ayırıma gitmez. Belirli somut koşullar içerisinde geçerli olacak son derece çeşitli mücadele yöntemlerini uygular.» (Kurtuluş, sayı 2)

Şu sözler oldukça anlamsızdır:

«Bu yüzden Kurtuluş'taki evrim-devrim üzerine yapılan 'diyalektik' gafları ve M. Çayan'ın her zaman devrim aşamasında olunduğu, hiç bir hazırlık aşamasını kabul etmediği, sürekli bir silahlı savaşı savunduğu biçimindeki çarpıtmaları burada ele almayacağız.» (agy)

Hayır arkadaşlar, yine suç üstü yakalandınız, Bizim görüş çarpıtmayla bir kazancımız olamaz, öyle kazançlara itibar etseydik, bu gün sizin becerebildiğiniz yöntemlere başvuruyor olurduk. Evet hiç de sizin söylediğiniz gibi değil; *M. Çayan söylediklerini hayata geçirmiş* bir insandır.

Sizin yönteminizse oldukça ilginç; bir sahifede yerli yersiz on kez M. Çayan'ın adı kullanılmış. Bilimsel olma yerine, koyduğumuz meselelere cevap verme yerine, Çayan'ın *ismi* arkasına saklanma gereği duyulmuş. Yazının bir yerinde «M. Çayan'ın görüşlerine insafsızca uy-

gulanan bir işkence»den bahsediyorlar. Biz işkencenin her türlüsüna karşı olduk, karşı olacağız. Fakat bize öyle geldi ki, işkenceyi siz kendinize ediyorsunuz, kurtulmak da elinizde; biz sadece size yardımcı olmak istiyoruz.

Bu konuyla ilgili son olarak, Yol Ayrımı yazımızda Giap'tan yaptığımız bir alıntı için söylediklerine değineceğiz. Yazılarında alıntıyı koymamışlar, bu nedenle önce onu, sonra da onun üzerine arkadaşların yorumlarını koyacağız.

«Siyasal mücadeleden silahlı mücadeleye geçiş, uzun bir hazırlık devresi gerektiren çok büyük bir değişimdir. Eğer ayaklanmanın bir sanat olduğu söylenebilirse, bu sanatın esas içeriği mücadeleye, her aşamada siyasal koşullara uygun biçimler vermesini ve her dönemin siyasal mücadele biçimleriyle silahlı mücadele biçimleri arasındaki doğru ilişkileri muhafaza etmesini bilmektir. *Başlangıçta siyasal mücadele esas görevdir, silahlı mücadele ikinci planda kalır.* Daha sonra, *silahlı mücadelenin anahtar rolü oynadığı ikinci aşamaya ulaşırız.* Fakat bu dönemde bile silahlı mücadelenin ne zaman sadece belirli bir bölge içerisinde, ne zaman ülke çapında anahtar rolü oynadığını açıkça tanımlamamız gerekir.» (Vo Nguyen Giap, Ağustos 1945 Genel Ayaklanması) (Kurtuluş, Sayı: 1'den)

Bu alıntı üzerine «DG» bütün tevazusuyla (!) şunları söylüyor:

«Bu alıntının çeviri yanlışlığı taşıdığını sanıyoruz. Zira Giap askeri mücadelenin politik mücadelenin alternatifi değil, onun bir biçimi olduğunu biliyor olmalıdır.» (agy)

Şüphesiz, Giap ne söylediğini çok iyi biliyor ve Giap'tan öğrenecek oldukça çok şey var. Ama allah (!) kimseyi sizin gibi şaşırtmasın; siz ne söylediğinizi pek iyi bilmiyorsunuz baylar. Çeviri hatası taşımadığını sandığımız önceki alıntımızı doğrulayan başka sözler de var Giap'tan:

«Marksizm-leninizmin bize öğrettiği gibi: 'Bugüne kadarki bütün toplumların tarihi sınıf mücadeleleri tarihidir.' *Bu mücadeleler ya siyasi mücadele biçimini ya da askeri mücadele biçimini alır.*» (Halk Savaşı-Halk Ordusu, Giap, s. 31 abç)

«1930'da Çin-hindi Komünist Partisi kuruldu. Partinin önderliğinde, Vietnam halkının Milli Kurtuluş hareketi daha da gelişti. İkinci dünya savaşı sonlarına doğru, *on yıl süren bir siyasi mücadeleden sonra,* Parti silahlı mücadele için hazırlığa geçilmesine ve bunun için gerilla savaşının başlatılarak bir hür bölge kurulmasına karar verdi.» (age. s. 34) (abç)

«1930-1931 hareketi durduruldu; Partimiz hareketi ilerletmek amacıyla devrimci merkezleri yeniden kurmak için bazen illegal, bazen de yarı-legal yollardan, *yığınların siyasi mücadelesini yönetmeye devam etti.* 1939' da İkinci Dünya Savaşı patlak verdiğinde, dünyadaki ve yurttaki durum değişiklikler geçirdi ve ulusu kurtarmayı amaç edinen *silahlı mücadele* için hazırlık meselesi yeniden ortaya çıktı.» (age. s. 56) (abç)

HALK SAVAŞI TABUSU

Yazdıklarımız «DGD» tarafından çok fazla çarpıtılıyor. Ve çarpıtmalar bir takım tali sorunlara değil, merkezi sorunlara ilişkin; bu nedenle sadece çarpıttıklarını söylemek ve daha önce bu konuda yazmış olduklarımızın okunmasını salık vermek yeterli olmayacaktır. Çarpıtmaların hangi mantıkla yapılmış olduğunu ve DGD'nin açıklayamadığı görüşlerinin neler olduğunu da açığa çıkarmak için meselenin tek tek ele alınması zorunluluğu var.

«*Uzun bir hazırlık dönemi* (abç) olarak bir evrim döneminin zorunlu olduğu şeklindeki *sonuçla* (abç) (ileri kapitalist ülkelerdeki proletaryanın devrim biçimine bağlı olan bu anlayışla) gerçekte *halk savaşı* fikri reddedilmektedir.» (agy)

İşte işlediğimiz bir günah-ı kebir daha! Arkadaşların kafasındaki halk savaşı modeline ters düşmek. Aslında bizim yukardaki alıntıdakine benzer bir iddiamız olmadı. Ama bizi cehenneme yollamak ya da en azından arafatta tutabilmek için, şaibeli kılabilmek için «halk savaşı tabusu»na el sürdüğümüz iddiasında bulunuyorlar. Sosyalizm bir din değil ki tabuları olsun. O, bir bilim olarak tabuları yıka yıka gelişmiştir. Biz çarpılmaktan korkmuyoruz. Bütün putları, bu arada sizlerin kafasına çakılmış olan kopyacı, «halk savaşı putu»nu da kıracağız. Lütfen buradan da uzun süreli halk savaşını reddettiğimizi çıkarmayınız.

Yukardaki alıntıda ifade edilen sonucu nereden çıkarmışlar bilmiyoruz. (gerçi her şey birbirine bağlıdır! izahı bulunur.) Ama eğer bunu, evrim ve devrim aşamaları iç içe geçemez dememizden çıkarıyorlarsa -her ne kadar söylemeseler de- onlara göre evrim ve devrim aşamalarının iç içe girmesinin evrim aşamasının kısa, devrim aşamasınınsa uzun olması anlamına geldiği sonucuna kolayca varabiliriz. Zira biraz aşağıda: «dolaylı ifadelerle *(devrim aşamasının uzun bir aşama olması fikrinin reddedilmediği ima edilerek)* yine sistemin içine dönme eğilimleri gösterilmektedir.» (agy) denilerek devrim aşamasının uzunluğunu kabulleniyor imasında bulunarak yeniden evrim ve devrim aşamalarının iç içeliğinden evrim döneminin kısa, devrim döneminin ise uzun olmasını anlamakta olduklarını söyleyebiliriz. Halbuki daha önceki yazımızda açıklamaya çalıştığımız gibi, kesintisiz devrimde bundan farklı şeyler anlaşılmaktadır. Zannediyoruz şimdi daha iyi anlaşılıyordur M. Çayan'ın yazdıklarını kimlerin çarpıttığı, kimlerinse doğru olarak kavrayıp eleştirdiği.

Bir nokta daha var. Bizim söylemediklerimizi bizim adımıza söyleme hastalığına tutulan DGD, «yeni oportünizmin niteliği» adlı yazıdan yaptığımız alıntıyı genişleterek bizim Kıvılcımlı'nın görüşlerine katıldığımızı an-

latmaya çalışıyor. Biz bilmiyor muyduk, o yazıda yazılanları. Ama bizim ele aldığımız sorun evrim aşaması uzun mudur, kısa mıdır değil, bu iki aşamanın iç içe geçmezliği idi. Ve bu açıdan M. Çayan'ın bu iki aşamanın iç içe girip çakıştığını iddia ettiğini anlatmaktı. Görüşler doğru ya da yanlışa doğru ilerleyebilir. Ama biz gelişme diye gerçeğe doğru ilerlemeye diyoruz. Soruna duygusallığı tahrik ederek ajitasyon yaparak yaklaşmak yerine böyle yaklaşmış olsanız daha iyi ederdiniz.

Beşir H. Ali'den ve Mao'dan yapılan alıntılardan sonra arkadaşlar her halde bizim adımıza konuşmakta biraz ileri gitmiş olduklarını fark ederek «eğer buraya kadar ulaştığımız sonuçlarda yanılıyorsak ve eleştirilerden maksat bir şeyin yapılması için hazırlanmasının şart olduğu ise, 0_3 yapmak için 3 tane 0'ya ihtiyaç olduğu ise, bunun aksini kimse (deli değilse) söyleyemez.» demek ihtiyacını duyuyorlar. Gerçekten insan deli değilse, 0_3 yapmak için 3 tane oksijene ihtiyacı olduğunu reddetmez. Arkadaşlar verdiğimiz diğer örnekleri pek beğenmemişler, ama basit olduğu için 0_3 meselesini kavramışlar. Bu örnekten yararlanarak evrim ve devrim aşamalarının iç içe geçemeyeceği olgusunu kendilerine anlatmış olabilir. Eğer 0_3 meselesini yeterince kavrayabilmişseniz mesele yok. Bu 0_3 olayında oksijenlerin teker teker 1, 2, 3 diye bir niceliği, ozon diye bir niteliği ifade ettiğini her halde farkediyorsunuzdur. Bu olay için nicelikle niteliğin iç içe olduğunu iddia etmezsiniz muhakkak ki; peki burada 1,2,3 oksijen diye hazırlık ya da nicel birikimi olarak ifade edilebilecek bir durumla, ozon diye yeni bir niteliğin ortaya çıkışı olayları söz konusu iken, buradan bir benzerme yaparken, acaba siz kaba determinizme düşmüyor musunuz? Çünkü biraz yukarıda «bütün örneklerin tehlikesi şüphesiz ki, kaba determinizme düşme olasılıklarını her zaman arttırmasıdır.» diye siz iddia etmiyor muydunuz? Ozon teşekkülü ile buhar teşekkülü arasında nitelik ve nicelik sorunu açısından siz ne ayrı-

calık bulabiliyorsunuz? Hayret verici birşey, bir yerde reddettiğiniz mantığı şimdi kabulleniyor olmuyor musunuz? Bu diyalektik olmayan çelişkiyi de izah edersiniz herhalde.

Önemli, önemli olduğu kadar da ele verici bir nokta daha var. Bizim çarpıtmamız ve M. Çayan'ın sürekli bir silahlı savaşı savunup savunmadığı sorunu. İşin can alıcı ve kimin çarpıtma yaptığının açık delili.

Mahir Çayan'ın hiç bir hazırlık döneminden bahsetmediğini iddia etmedik. Elbette M. Çayan bir hazırlık döneminden bahsediyor, onu görelim ve arkadaşların anlayışıyla aynı mı değil mi değerlendirmesini de okuyucuya bırakalım.

«Hem *silahlı propagandaya hazırlık döneminde* işleri gevşek olarak ele almamızdan, hem de silaha sarılmakta geç kalmamızdan dolayı, kır gerillası için gerekli teçhizat, deney, mühimmat gibi maddi ve manevi ön koşullardan yoksunduk.» (Bütün Yazılar, s. 375)

«Silahlı devrim cephesine karşı, somut bir yönelmenin olduğu ve mücadelenin tam bir nitelik sıçraması yapacağı evrede, silahlı propaganda, henüz rüşeym halinde iken darbe yedi.

«*Şu anda bizlerin görevi, düzen değişikliğinin şu veya bu biçimde gerekliliğine inanan kitlelere böyle bir değişikliğin mümkün olabileceğinin güvencesini yaratmaktır. Örgütsüz olan ve idealist düşüncenin perspektifinde oligarşik devlet gücünü 'dev gibi' güçlü ve yenilmez olarak gören kitlelere merkezi otoritenin aslında göründüğü kadar güçlü olmadığı, kof olduğunu bütün gücünün yaygara ve gözdağı olduğunu bizzat devrimci pratik içinde göstermek suretiyle bu güvenceyi yaratabiliriz.*

«Evet, kitlelere, oligarşiye karşı savaşan silahlı devrim cephesinin güçlü olduğunu göstermemiz, bir bakıma ***kuvvet gösterisi*** yaparak, düşmanı yıpratmamız moralman çökertmemiz gerekmektedir.» (age, s. 366)

«Devrimci Gençlik'in 1. sayısı 15.000 basılmış daha sonra 5.000 adet 2. baskı yapıldı. Bunu takip eden 2.3.4. sayılar 18.500 adet 5.6.7. ve 8. sayılar 21.000 adet ve son 9-10. *sayımız ise 27.000 adet basıldı.* (abç)

«Dergimize yapılan baskıları kınayan onlarca mektup alıyoruz. Baskılar *mücadelemizi* (abç) durduramıyacaktır.» (DGD s. 11)

«Evet kitlelere, oligarşiye karşı savaşan silahlı devrim cephesinin güçlü olduğunu göstermemiz, bir bakıma *kuvvet gösterisi* yaparak, düşmanı yıpratmamız, moralman çökertmemiz gerekmektedir. Bunun tek yolu öncünün bir dizi askeri zaferidir. *Sağlanan potansiyelin kaybolmamasının, giderek genişlemesinin tek yolu budur.* (abç) *Devrimci Merkezi Yayın Organı* ancak, bir dizi askeri eylemlerden sonra söz konusu olabilir. (Bu süre içinde devrimci yayının tatil edileceği anlamında yorumlanmamalıdır. Bu süre içinde kitlelere elbette *askeri eylemlerin üzerine oturmuş* (abç) devrimci yayın yapılacaktır. Ancak bu aşamada periyodik olmayacaktır. Ayrıca siyasi kadroların eğitilmesini amaçlayan pratiğimize ışık tutan broşürler de çıkartılacaktır.) *Gerek neşir yolu ile gerekse de propagandistler aracılığıyla yapılan ajitasyon ve propaganda var olan bir şeyin üzerine oturmak zorundadır.* (abç) Bu gün bir kaç tane sözde devrimci yayın organı çıkmaktadır. Zaman zaman çeşitli «solcu» fraksiyonların, kitleleri silaha sarılmaya davet eden bildirileri dağıtılmaktadır. Etkileri nedir? Etkileri *hiçtir.* Çünkü soyutun propagandasıdır. Kitleler kendilerini bir dizi keskin laflarla, ayaklanmaya, silaha sarılmaya çağıranı, bizzat savaşın içinde görmek ister.» (Bütün Yazılar, s. 365-366)

Şimdi her halde daha açık anlaşılıyordur M. Çayan'ın anlatmak istedikleri. Ve bu yazılar 1972 yılında Kızıldere eyleminden bir hafta önce tamamlanmış, Devrimci Gençlik Dergisi'nin yazdıklarıysa 1976 yılının Ağustos ayında yazılmıştır.

Bunlara karşılık «DGD» «şartlar»dan, «Parti»den bahsederek, bizi Mahir'in yazdıklarını mekanik olarak ele almakla suçlayacaktır. Ama dikkat edilirse bu kısma yorum koymadık.

Bunları sadece «görüş çarpıtma», «M. Çayan'ın görüşlerine işkence» gibi, bize ait olmayan yaftaların bize yapıştırılması karşısında çarpıtmayı kimin yaptığını ve işkenceyi kimin çektiğini belirtmek için aktardık.

Bu konuda son bir aktarma daha:

«Savaş, Mayıs darbesinden sonra kaldığı yerden sürecektir.» (Bütün Yazılar, s. 381)

ÖNCÜ SAVAŞI ÜZERİNE

— I —

Yeterince anlaşılamamış bir sorun olduğu için önce Kesintisiz II-III'te Öncü Savaşı'ndan ne anlaşılmakta olduğunu incelemek zorunluluğu vardır. Çünkü geçmişte THKP hareketine sempati duyup, bugün onun görüşlerini savunduklarını iddia edenlerin tümü, bu görüşleri kendilerince yorumlayarak, ona ait olduğunu zannettikleri çalışma tarzları öne sürmektedirler. Bizce bu iddia ile ortaya çıkan tüm görüşler, ya öncü savaşıyla neyin kastedildiğini gerçekten kavrayamamakta veya iyi niyetle devrimin pratik sorunlarına cevaplar getirmeye çalışmakta, ya da devrimciler için eleştiri-özeleştirinin ne anlam taşıdığını kavrayamamaksızın, bu görüşleri bir tabu düzeyine yükselterek, çayanizm yaratmaya çalışmaktadırlar. Bunların ötesinde, bu görüşe ait olmayan çalışma tarzlarının ona ait olduğu iddiasıyla, kıvırtmalara imkan sağlayabilmek için bilimi tahrif etme yoluna giderek devrimci kadroların bilimden uzaklaşmasına, kafaların karışmasına neden olmaktadırlar.

Bu unsurlar, yapılan eleştirilere bilimsel bir çerçevede cevap vermek yerine, ya duygusal ajitasyon yapmakta, ya da sanki cevap veriyormuş gibi, eleştirilerin bütünden ayrı olduğunu, parça parça sağından solundan tutulup çekiştirildiğini, tahrifat yapıldığını iddia ederek yan çizmektedirler.

Yapılan eleştiriler, elbette ki bütünlüklü olmak zorundadır. Parçayla bütünü açıklamaya çalışmak, olsa olsa formel mantığın işi olabilir. Parça, bütün diyalektik ilişkileri içerisinde ele alınmadıkça, ne bütün, ne de parça hakkında doğru bir bilgilenmeye ulaşılamaz. Şimdiye değin bizim yaptıklarımız bundan ayrı bir şey değildir. Yol Ayrımı başlıklı kısımda, geçmişle bağlantılı olarak 1971'in genel bir değerlendirmesini yaptık ve özel olarak da THKP hareketi üzerine olan görüşlerimizi koymağa çalıştık. Bu değerlendirme içerisinde 1971'in Türkiye devrimci hareketine kazandırdıklarına yine genel olarak değinip, THKP'nin yanlış bulduğumuz stratejik ve doğrudan doğruya stratejiyi ilgilendiren taktik ve teorik hatalarına dikkat çektik.

Bizim şimdiye değin ortaya koyduğumuz görüşleri bütünlüklü bulmayanlar oldu. Ancak cevaplarken bütünlüklü olduğumuzu kabul etmek zorunda kaldılar. Bu zorunluydu ve bizim görüşlerimiz de belirli bir bütünlük arzetmek durumundaydı. Özel olarak devrim anlayışı ve çalışma tarzı konusunda, genel anlamda şunlar söyleniyordu:

«Kitlelerle birlikte sürdürülmeyen her öncü savaşı oligarşi tarafından mutlaka yenilecektir, silahlı mücadelenin tek kurtuluş yolu olduğunu anlamamış olan kitlelerden, silahlı mücadelede destek beklemek bir hayal olur. Kitleler kendi deneyleriyle öğrenirler. Bu gün reformistlere umutla bakan kitlelerden silahlı mücadelede destek beklemeye imkan yoktur. Belli bir siyasal mücadele içerisinde adım adım hazırlanmak, ona göre örgüt ve çalışma tarzları geliştirmek bir şeydir, bunlar olma-

dan siyasal mücadeleyi temel alarak silahlı propaganda ile sürdürmek bir başka şeydir.

«Siyasal mücadeleden silahlı mücadeleye geçiş, uzun bir hazırlık devresi gerektiren, çok büyük bir değişimdir. Eğer ayaklanmanın bir sanat olduğu söylenebilirse, bu sanatın esas içeriği mücadeleye, her aşamada siyasal koşullara uygun biçimler vermesini ve her dönemin siyasal mücadele biçimleriyle silahlı mücadele biçimleri arasındaki doğru ilişkileri muhafaza etmesini bilmektir. *Başlangıçta siyasal mücadele esas görevdir,* silahlı mücadele ikinci planda kalır. Daha sonra, silahlı mücadelenin anahtar rolü oynadığı ikinci aşamaya ulaşırız. Fakat bu dönemde bile silahlı mücadelenin ne zaman sadece bir bölge içerisinde, ne zaman ülke çapında anahtar rolü oynadığını açıkça tanımlamış olmak gerekir.» (Giap)

Burada çalışma tarzı ve devrim anlayışı konusunda oldukça açık ifadeler yer almaktadır. Eleştirirken kendi önerisini de ortaya koyan bir paragraftır bu.

«Kişi genellikle çaresizliğe düştüğü zaman sinirlenir» derler. Bu, ideolojik tartışmada bir o kadar daha doğrudur. Bugün bizim getirmiş olduğumuz eleştiriler karşısında, öz itibarıyla söyleyecek söz bulamayan arkadaşlar, yazılarımızdaki özü bir yana koyup, genel olarak hata aramaya çıkmaktadırlar. Bu yolda yürümeye devam ettikçe, belki yazılarımızda bazı hatalar bulabilirler ama Türkiye sosyalist hareketine beş kuruşluk yararları olmaz. İşin doğrusu bizim muhtevada neler önerdiğimiz konusuna eğilmeleridir. Bu durum kendileri için olduğu kadar, Türkiye sosyalist hareketi için de yararlı olacaktır. Bu çerçeveye ulaşamadıkları sürece de daha bize çok «sinirleneceklerdir». Ama sinirlenmek, çamur atmak, suni çizgiler çizmeye çalışmak neye yarar. Bilimin yolu tektir. Yarın kabul edeceğimiz gerçeği, inatçılığı, kariyerizmi ve duygusallığı bir yana koymaya gayret ederek, bugünden kavramaya çalışsak, ya da şu

anda kabul etmekte olduğumuzu ilan edersek, yapılması gerekeni yapmış oluruz.

. Bu sözcükler, «Mahir Çayan'ın görüşleri arkasına saklanarak grup yaratılmasına engel olacağım» diyen, ve bu anlayışı paylaşmalarına rağmen, bugün bizimle olan ideolojik ayrılığı «bu arkadaşlar geçmişi eleştiriyorlar, ben ise geçmişe katılıyorum, işte aramızdaki ideolojik ayrılık budur» diyerek, belirlemeye çalışan ve şu anda bu çizginin üzerinde yer alan arkadaşlardır; ve aynı zamanda bu sözcükler, Kesintisiz Devrim II-III'ü geliştiriyoruz diyerek, onunla alakası olmayan, o çizgiyi çoktan terketmiş olmalarına rağmen tam bir ideolojik kargaşa içerisinde, «geçmişi biz temsil ediyoruz» iddiasında olan arkadaşlaradır.

Davulun sesini uzaktan tatlı tatlı dinleyenlere, hedefe tek bir kurşun atmışlar mıdır, onu sorarız. Gerilla üzerine uzun uzun yazılar yazıp, sağa sola korkaklık, pasifizm yaftası yapıştırmak kolaydır ama, sosyal pratik insanın çanına ot tıkar. Geçmişte de çok rastlanılmıştır, «halk savaşı, halk savaşı» diye haykırıp zamanı geldi denilince de, «ayakkabılarını boyatmaya gidip», bir daha görünmeyenlere; Kızıl bayraklı gazeteler çıkartıp, ayaklanma çağrısı yapıp, sonra da «biz devrimci harekete lazımız» deyip, kızıl bayrak yerine, beyaz çarşaf çekenlere; tehlike geçince yeniden aslan kesilenlere. Tarih bunları da yaşadı. Yeniden de yaşayacağı muhakkaktır.

— II —

Kesintisiz Devrim'de mücadele yöntemleri genel olarak dünya ve ülkenin tahlillerine dayanılarak getirilmekte, doğru bir noktadan yola çıkılmaktadır. Buna dayanarak ülkenin ekonomik ve siyasal durumu tahlil edilerek önemli bir sonuca ulaşılmaktadır:

Ülkenin ve kitlelerin durumu konusundaki bu son derece önemli değerlendirme kavranılmadıkça, öncü savaşının anlamı kavranılamaz.

«... Kısaca özetlediğimiz bu yeni sömürgecilik metodu, bir yandan emperyalizmin ülkeye iyice yerleşmesi (yani emperyalizmin sadece dışsal bir olgu değil, aynı zamanda içsel bir olgu haline gelmesi) sonucunu doğururken, öte yandan geri bıraktırılmış ülkelerde, geçmiş dönemlere kıyasla izafi olarak -feodalizmin etkin olduğu, eski sömürgecilik dönemine kıyasla- belli ölçülerde pazarın genişlemesine paralel olarak toplumsal üretim ve *nisbi refahı arttırmıştır.* (abç)

«Bunun sonucu olarak, *geri bıraktırılmış ülke içindeki çelişkiler görünüşte yumuşamış (feodal döneme kıyasla) halk kitlelerinin düzene karşı tepkisi ile oligarşi arasında suni bir denge kurulmuştur.*» (abç) (Bütün Yazılar, S. 333)

Gördüğümüz gibi doğru bir anlayışla determinizmden yola çıkılmaktadır. Feodal döneme göre toplumsal üretim artmış, bu artış haliyle nisbi bir refah yaratmış ve bu nisbi refaha paralel olarak da, ülke içerisindeki çelişkiler yumuşamıştır. Burada, tahlilin en önemli noktasına gelmiş oluyoruz. Devrimi yaratacak olan güçlerin hakim sınıflar karşısındaki durumu determinist bir yön, yani doğrudan doğruya ekonomiye bağlı bir yön ile tesbit edilmektedir. Kitlelerin düzene karşı olan tepkilerinin yumuşamış olduğu söylenirken, haliyle bu tepkilerin ifadesi olan kitlelerin kendiliğinden gelme eyleminin de gerilemiş olacağı zımnen kabul edilmektedir. Bu aynı zamanda kitlelerin siyasetten de uzaklaşmaları, devrimci harekete karşı ilgilerinin azalması anlamına da gelir. Zaten Kesintisiz Devrim II-III'te de durum bu şekilde tesbit edilmektedir.

Determinist yan bu şekilde tesbit edildikten sonra, buna bağlı olarak kitlelerin düzene karşı olan tepkilerinin yumuşamasında etken olan diğer faktörler de ele alınmaktadır.

«Emperyalist işgal gizlendiği için -emperyalizm aynı zamanda içsel bir olgu haline geldiği için- halk kitlelerinin milliyetçi tepkileri, gavur allerjisi nötralize olmuştur.» (Bütün Yazılar, S. 333)

Görüldüğü gibi birinci alıntıda sınıfsal tepkilerin yumuşama nedeni getirilirken, burada da ulusal tepkilerin yumuşaması dile getirilmektedir. Objektif olarak bu durum söz konusu iken, yeni sömürgeciliğin bir başka özelliği olarak da:

«Ülke içindeki pazarın genişlemesine paralel olarak şehirleşme, haberleşme ve ulaşım çok gelişmiş ve ülkeyi ağ gibi sarmıştır. Eski dönemlerdeki halkın üzerindeki zayıf feodal denetim... yerini çok daha güçlü devlet otoritesine bırakmıştır. Oligarşik devletin ordusu, polisi ve de her çeşit pasifikasyon ve propaganda araçları ülkenin her köşesinde egemenliğini kurmuştur...» (age, s. 334)

Bütün bu objektif ve subjektif faktörler birleştirilerek suni denge daha da detaylandırılmış olmaktadır:

«Artık geri bıraktırılmış ülkelerdeki oligarşik devlet aygıtı, mevcut üretim ilişkilerini -buna ülkedeki üretim ilişkileri iç dinamikle gelişmediği için, *emperyalist üretim ilişkileri* (16) (abç) demek yanlış olmayacaktır- uzun bir süre koruyabilecek seviyeye gelmiş, bu ülkelerdeki halk kitlelerinin, *özellikle geniş emekçi yığınlarının tepkileri pasifize edilerek,* bu tepkiler ile oligarşi arasında suni bir denge kurtulmuştur.» (Bütün Yazılar, S. 334)

Zaten «nisbi refahın» artışıyla zayıflamış olan tepkiler, güçlü oligarşik devlet aygıtının çeşitli yöntemleriyle kolayca denetim altına alınabilmekte ve bu durum uzun süre muhafaza edilebilmektedir. Her ne kadar *Suni* olan bir *dengeden* söz edilse de, tanımlanan olay *birinci* olarak bir denge değil, halkın aleyhine olan bir

dengesizliktir; oligarşinin üstte, halkın altta olduğu bir dengesizliktir. *Denge* sözcüğünün kullanılışındaki asıl amaç, zayıf tepkileriyle halkın altta, oligarşinin ise üstte olduğu bir *durgunluk* durumunun sürüp gittiğini anlatabilmektir. *İkincisi,* bu durum, suni olarak nitelendiriliyorsa da, objektif bir temele, ekonomik bir temele sahip olan bir olgudur, çünkü «ekonomik yapının getirdiği tepkileri yumuşatmasının» bir ürünüdür.

Bütün bu söylenenleri toparlayacak olursak, şu sonuca ulaşırız:

Kitleler; «nisbi refahın sonucu bir rahatlama içerisinde», «günlük maişet derdi içinde kaybolmuş», «emperyalist yayınla şartlanmış», «düzenin şu ya da bu partisine umudunu bağlamış», uyuşuk, pasifist, «apolitik» bir durumdadır.

Kitlelerin durumu bu şekilde tesbit edildikten sonra Kesintisiz Devrim II-III'te şu sorular sorulmaktadır :

1) «Emperyalizmin işgali altında olan ülkelerde emperyalizm ve oligarşiye karşı mücadele nasıl yürütülecektir?

2) «Oligarşi ile halkın memnuniyetsizliği ve tepkileri (17) arasındaki suni denge hangi mücadele biçimi temel alınarak bozulacaktır?

3) «Halkı devrim saflarına çekmek için hangi mücadele metodunu temel olarak seçeceğiz?

4) «Geniş bir siyasi gerçekleri açıklama kampanyasının temel aracı hangi mücadele biçimi olacaktır.» (Bütün Yazılar, s. 339)

Birinci nokta hariç, diğer üç nokta yukarıda açıklanan durumda bulunan kitlelerin devrim saflarına kazanılması için hangi mücadele metodunu temel almalıyız sorusunu ortaya getiriyor. Bu soruyu cevaplayabilmek, emperyalizm ve ülkenin tahlili, devrim, çalışma tarzı ve örgüt konularında etraflı bir inceleme ile mümkün olabilirdi. Kesintisiz Devrim II-III'te de böyle yapılmıştır. Üçüncü bunalım dönemi, ülkenin koşulları incelenerek

bu koşullarda geçerli olacak devrim, çalışma tarzı ve örgüt anlayışları getirilmiştir. Soruna yeni cevaplar getirmeye zorlayıcı yan, gerçekten dünyanın 1955'lerden sonra, yani üçüncü bunalım dönemi dediğimiz dönemde yeni özellikler arzetmesiydi. Bu yeni özellikleri, muhtevada arıyoruz demek, Leninizmi aşıyoruz, Leninizm geçtiğimiz dönemin marksizmi idi demekti ki, bu marksizmle özde çelişme anlamına gelirdi. Kesintisiz Devrim II-III'te böyle bir iddia söz konusu değil. Tam tersine:

«... emperyalizmin özü değişmemiştir. Değişen emperyalistlerarası *ilişki ve istismar biçimidir*. Bu bakımdan, emperyalist dönemin marksizmi olan leninizmin evrensel tezleri, emperyalizm bir sistem olarak çökene kadar geçerlidir.» (B. Yazılar, S. 336) denilerek, devrim sorunu Leninist kavramlar temel alınarak tartışılmaya ve genel bir devrim teorisine ulaşılmaya çalışılmaktadır.

EVRİM-DEVRİM VE MİLLİ KRİZ

Kesintisiz Devrim II-III'te ele alınan leninist kavramların başında Milli Kriz sorunu gelmektedir. Daha önce «Kurtuluş»un ikinci sayısında tartıştığımız evrim ve devrim aşamalarının iç içeliği de buradan kaynaklanmaktadır.

Birinci olarak marksist devrim teorisi anlatılırken:

«Lenin'in ayrımına göre, devrim aşamasında olunabilmesi için: a) proletaryanın bilinç ve örgütlenme seviyesinin devrim için yeterli olması şarttır. (devrimin subjektif şartlarının uygun olması şarttır) b) ezeni de, ezileni de etkileyen bir *Milli Bunalımın* olması şarttır.» (age, S. 317) diye sorun ortaya konulmaktadır.

Aynı *milli bunalım* kavramının, üçüncü bunalım döneminde emperyalizmin işgali altındaki ülkeler için (açık ve gizli işgalin aynı sonuçları doğurduğu kabul edilerek) aldığı biçim incelenmektedir.

«Bu ülkelerdeki emperyalist hegemonya bağımsız bir milli burjuvazinin gelişmesine engel olduğundan ül-

ke kapitalist bir ülke olsa bile, var olan kapitalizm kendi iç dinamiği ile gelişmediğinden çarpıktır, emperyalizme göre biçimlenmiştir. Emperyalist hegemonya toplumun kendi iç dinamiği ile gelişmesine engel olduğu için ülke alt yapı ilişkilerinden üst yapısına kadar, milli bir kriz içindedir.

«Bu milli kriz, tam anlamı ile olgun değildir. Ancak şu veya bu ölçüde vardır. Varolan bu krizin derinleştirilip olgunlaştırılması, tamamen o ülke devrimcilerine bağlıdır.» (age, S. 321)

Burada söz konusu edilen milli krizin Lenin'in koyduğu milli krizden farklı olduğu:

«Bütün geri bıraktırılmış ülkelerin pasifistleri *Lenin'in klasik tanımına* (abç) dört elle sarılırlar.» (age, S. 322) denilerek anlatılmaktadır. Ancak bu olgunlaşmamış olsa da yukarıda açıklanan şekilde bir milli krizdir.

Bu *milli kriz* kavramından hareketle, subjektif şartlar söz konusu edilmeksizin evrim ve devrim aşamaları arasındaki bir ilişkiye geçilmekte ve bunun sonucu olarak da *silahlı eylemin objektif şartlarından* söz edilmektedir.

«*Emperyalist hegemonya altındaki bütün geri bıraktırılmış ülkelerde milli kriz, tam anlamı ile olgunlaşmamış olsa bile mevcuttur.* Bu ise devrim durumunun sürekli olarak var olması, evrim ve devrim aşamalarının iç içe girmesi bir başka deyişle silahlı eylemin objektif şartlarının mevcudiyeti demektir.» (age, S. 321)

Yukarıdaki alıntı bir mantık zinciri şeklinde, emperyalist hegemonyanın sürekliliğini, dolayısıyla sürekli bir milli krizi, sürekli bir devrim durumunu, her zaman için evrim-devrim aşamalarının iç içeliği ve sürekli olarak silahlı eylemin objektif şartlarının mevcudiyetini ortaya koymaktadır. Yani bu zincir sürekli devrim durumunun varlığı sonucu evrim-devrim aşamalarının iç içeliğini de sürekli kabul etmekte ve ayrı bir evrim döne-

mini tanımamaktadır. Bu noktada evrim-devrim aşamalarının iç içeliğini kabul edip de, ayrıca bir evrim döneminden söz eden arkadaşlar için devrimci dürüstlüklerini koruyabilmeleri açısından hayati önem taşımaktadır.

Buraya kadar olan kısımda dört önemli noktayı tesbit ettik:

I — Suni denge
II — Sürekli milli bunalım
III — Evrim-devrim aşamalarının her zaman içiçeliği
IV — Silahlı eylemin objektif şartlarının her zaman varolduğu.

Bunlar içerisinde hangi mücadele yönteminin seçilmesinin gerektiğini belirleyen -Bir soyutlamaya giderek- birinci ve dördüncü noktalardır. Bu sonuca varabilmek için daha önce sorulmuş olan dört soruyu hatırlamamız gerekir.

«Oligarşi ile halkın memnuniyetsizliği ve tepkileri arasındaki *suni denge* (abç) hangi mücadele biçimi temel alınarak bozulacaktır.» (age, S. 339)

Eğer devrimciler halkın kurtarıcıları değil de, onunla birlikte kurtuluşu arayan insanlarsa ve devrimci mücadele onlarla birlikte sürdürülecekse, her şeyden önce «politikayla ilgilenmeyen», «uyuşuk», yani suni denge koşulları içerisinde olan kitlelerin bu durumdan çıkarılması gerekir ki, devrimci hareket içerisinde yer alsınlar.

İşte Kesintisiz Devrim II-III'ün *silahlı mücadele konusunda ortaya getirdiği özgün anlayış yukarıda anlatılan «suni denge»nin kırılması anlayışıdır. Ve suni dengenin de ancak silahlı propaganda sayesinde* kırılabileceğini, başka mücadele yöntemlerinin suni dengeyi kırmak yerine onu devam ettireceğini Kesintisiz Devrim II-III şöyle anlatır:

..bu tip 'klasik 'kitle' çalışması (18) ile ekonomik-demokratik mücadeleyi, politik mücadeleye dönüştürmek isteyen örgütler, düşmanın askeri üstünlüğü ve baskısı

karşısında güçsüzlüğe düşecekler, giderek iyice sağa kayacaklardır.

«Bu yol 'oligarşik diktatörlük ile halktan gelen baskı arasında kurulmuş suni dengeyi bozacak yerde onu devam ettirecektir.'» (Che) (age, S. 340)

Bu gün hem Kesintisiz Devrim II-III'te savunulan görüşleri savunduklarını iddia eden, hem de suni dengeyi kırmak için yapılması gereken silahlı propagandadan kaçan arkadaşların dayanağı Kesintisiz Devrim'de karşı çıkılan «asgari örgütlenme»dir. Niçin söylediğinizi yapacak kadar dürüst olamıyorsunuz sorusuna verilen cevap; ya «henüz parti yok», ya da «asgari örgütlenme» olmakta ve bu sözcüklerin arkasına sığınarak günler, aylar, hatta yıllar geçmektedir.

Doğrudur. Kesintisiz II-III partisiz bir silahlı propagandayı savunmamaktadır. Ama aynı zamanda partinin savaşa savaşa kurulacağını belirtmekte ve hiç de parti kavramının biçimiyle ilgilenmemektedir. Onu ilgilendiren partinin muhtevası ve yerine getireceği işlevidir. Bu konuda THKP pratiği en açık delildir. THKP belirli bağlarıyla son derece küçük bir azınlık tarafından kurulmuş ve siyasi çizgisini hayata geçirmeye çalışmıştır.

'26 Temmuz Hareketi' de Sierra Maestra'da mücadeleyi çok küçük bir azınlıkla başlatmıştır.

Kesintisiz Devrim II-III bu konuda şöyle diyor :

«Bu dönemde bir devrim olmuştur. Ve bu devrimi yapanlar, *işe silahlı propagandayı temel çarpışma biçimi olarak alıp, öncü savaşı ile başlamışlardır.* Bu tarihsel durumun bu leninist çalışma biçimini temel alan devrimci hareketler, bugün dünyanın kırlık bölgelerinde halkların kurtuluş destanını yazmaktadırlar.» (age, S. 338)

Bu paragraf aynı zamanda mücadeleye ne zaman ve neyle başlanılması gerektiğini de açıklığa kavuşturmaktadır: işe silahlı mücadele ile başlamak. Dergi çıkararak değil!

Her nekadar belirttiklerimiz Kesintisiz Devrim II-III'e göre neyle, nasıl başlamak, yani çalışma tarzı ve partinin nasıl olması gerektiği konusuna yeterince açıklık getiriyorsa da, «asgari örgütlenme» konusundaki görüşleri de aktarmakta yarar var. Yapacağımız aktarma, Kesintisiz Devrim II-III'ü savunuyoruz diyerek söylediklerini göz ardı edenlere çok önceden verilmiş çok iyi bir cevap niteliğinde de olacaktır. Biraz uzun olsa da aktaralım:

«Elbette bu yoldan gidildiğinde de görünüşte bazı ilerlemeler olacaktır. Ancak, bu yolun savunucuları giderek, başlangıçta savaşçı niteliklere sahip olsalar bile, bu niteliklerini kaybedecek, yozlaşacak ve giderek bürokratlaşacaklardır. Yitirilen devrimci öz ve de pasifize edilmiş-beş-on emekçi; işte bu görüşün yolu basitleştirilince budur. *

«*Bu çizginin kitleleri bilinçlendirme politikası :

-*Merkezi periyodik bir yayın organı* (abç) (Siyasi gerçekleri açıklama kampanyasının bir aracı olarak)

-*Broşürler* (abç)

-Nakil ip görevini yapan merkezi organın dağıtım şebekesinde, mahalle birim alınarak bürokratik kademelerini kurma.

-Ve de sözde askeri hareketlerin (silahlı propaganda değil!) *asgari örgütlenmesi.* (abç)

«Bütün bunlara *revizyonistler stratejik örgütlenme* derler. *Önce bu sözde stratejik örgütlenme için çalışır.* (abç)

«Ancak oligarşinin baskı ve tenkil politikasının ağır şartları altında:

-Merkezi periyodik yayın organı ve broşürler çıkarmak.

-*Klasik sözde kitle çalışması ile devrimin 'taze kuvvetlerini'* oluşturmak.

«Henüz oluşum halinde olan ve asla da stratejik örgütlenme aşamasında olmayan *örgütün yöneticilerinin*

ve önde gelen üyelerinin çalışmalarını, dergi ve broşür çıkarmaya ve dağıtmaya teksif eder. (abç)

«Karşı devrimin baskı şartları altında örgüt bir türlü silaha sarılacak seviyeye gelemez. Zaman geçer.

«*Asgari örgütlenme* (abç) için şartlar bir türlü hazır olamaz. Giderek örgüt tam bir bürokratizmin batağına saplanır. Üyelerdeki savaşçı ruh (eğer varsa) yiter, elemanlar merkezi organın çıkmasını bekleyen gazete bayilerine dönerler. Dağıtılması güç, okuyucusu fazla olmayan gazete bayileri halinde 'işçi-köylü bölge komiteleri' *iki, üç sözde yönetici pasifistin* (abç) gevezelik, entellektüel tartışma ve de rapor alan, rapor veren bir bürokratik mekanizması haline dönüşür.

«*Aşırı gizlilik ile gevezelik ve laçkalık beraber gider. İllegalitenin çarkları pasifizm adına döner.* Arada bir hazırlop para gasbı işi olursa, merkez bir kaç kişiyi tayin ederek bu işin yapılmasını organize eder. Böylece örgütün çok yönlü çalışmayı başarı ile yürüttüğü kanısına varılır. *Haftalar, aylar* (dikkat edilsin, yıllar demiyor, haftalar aylar diyor-Kurtuluş), *stratejik örgütlenmeyi ve de askeri eylemler için asgari örgütlenmeyi* (abç) tamamlama hikayesi ile, 'büyük işler planlanıyor' kanısı içinde, gevezelik, yazıçizi işleri ile geçer.

«İşte silahlı mücadeleye sözde evet diyen pasifizmin çalışma tarzı pratikte budur.» (age, S. 340-41)

Bu kadarı, dedikleri ile -ki dedikleri de arap saçına benzer- yaptıkları arasında tutarlılık olmayanlara kesintisiz Devrim II-III'ün verdiği en iyi cevaptır. Geçmişte bu işi yalnızca PDA yapardı. Bugün THKP'nin prestijli yenilerini bu çizgiye ekledi. Söylenecek daha fazla söz olduğunu zannetmiyoruz. (19)

Gördüğümüz gibi Kesintisiz Devrim II-III'de özgün öncü savaşının yani silahlı propagandanın görevi her şeyden önce suni dengeyi kırmaktır. Ve temel mücadele metodu olarak kabul edilmektedir. Bazıları temel mücadele metodunun hayata geçirilmese dahi gene de temel

mücadele metodu olarak kalabileceğini iddia etmek cüretini gösterdiler. Bu cevaplandırmaya dahi değmeyecek ölçüde büyük bir zırvalıktır. Nominalistler gibi, kelimelerin yok o anlama değil de bu anlama geldiğini, onun aslında göründüğü gibi olmadığı şeklinde bir yığın zırva yumurtlanabilir. Ama temel mücadele, temel mücadeledir ve hayatta cereyan edene biz mücadele deriz; Hayalperestlerin kafalarındaki zihin antremanlarına değil. Bu konuda biraz önce aktardıklarımız da sorunu böyle almaktadır. «Asgari örgütlenme», «stratejik örgütlenme», «parti», «temel mücadele hemen hayata geçmez» iddialarına verilecek cevap verilmiş, geliştirmeye, yoruma yer bırakmayacak bir kesinlikle de işe silahlı propaganda ile başlamak gerektiği vurgulanmış, ayrıca arkadaşlarımız anlamakta zorluk çekmesinler diye de hayata geçirilmiştir!

EVRİM VE DEVRİM AŞAMALARI

«Kesintisiz Devrim» de üzerinde durulması gereken önemli bir nokta da, silahlı mücadelenin doğruluğu ve haklılığı anlatılırken «evrim ve devrim aşamalarının iç içeliği» üzerine getirilen görüştür. Bu ifadenin ne anlama geldiği, doğruluğu yanlışlığı sorununa geçmeden önce, evrim ve devrim konusu üzerinde bulanıklığa yer bırakmamak amacıyla, marksizmde bunların ne anlama geldiği konusunda bir ön açıklamanın zorunlu olduğuna inanıyoruz. Bu açıklamayı yaptıktan sonradır ki, kesintisiz devrimde bunların ne şekilde ele alındığı sorununa geçeceğiz.

MARKSİZME GÖRE EVRİM VE DEVRİM NE DEMEKTİR?

Metafizikçilerden ayrı olarak, diyalektikçilere göre gelişme, niceliklerin üst üste yığılmasıyla gerçekleşen bir büyüme olarak değil de, belli bir seviyeye kadar biriken niceliklerin yeni bir niteliğe ulaşması olarak da görülür.

Yani diyalektiğe göre, hareketin devrimci ve devrimci olmak üzere iki biçimi vardır. Kısaca söylemek istersek, gelişme nicel birikimlerin sıçramayla yeni bir niteliğe ulaşması demektir. Her yeni niteliğe ulaşmak için asgari bir nicel birikimin zorunlu oluşu da «zorunluluk» denilen tabiat yasası gereğidir. (20) Bu, şu demektir: Bazı koşullar bir araya gelmeksizin belirli bir sonuç ortaya çıkamaz, yani yeni bir şey elde etmek istiyorsak onu oluşturacak asgari koşulları bir araya getirmek zorundayız. İşte her «nitel değişikliği zorunlu kılacak asgari nicel birikim» derken kasdedilen de budur.

Nicel birikimler belirli bir seviyeye ulaştığında bir sıçramayla, bir alt üst oluşla, bir buhranla yeni bir niteliğe ulaşırlar. (21) Yani nitelik değişikliği bir patlama, sıçramadır. Ancak bunun da belirli sınırlamaları vardır. Her nitelik değişikliği bir patlama bir alt üst oluş şeklinde gerçekleşmeyebilir. Belirli koşullar altında nitel değişiklik dereceli olarak adım adım da gerçekleşebilir. Bu konuda Stalin, «Son Yazılar»ında, sosyalist toplumda kırdaki eski burjuva ekonomik düzenin, patlamalı olarak değilde, bu düzenden sosyalist düzene tedrici bir geçişle yeni bir niteliğe ulaştırılmış olduğunu anlatır. Ve bunu da kendisi «dereceli nitel değişiklik» olarak adlandırır.

İster dereceli, ister sıçramalı olsun her nitel değişiklik asgari bir nicel birikimi zorunlu kılar. Aksi düşünüş belli bir olguyu yaratmak için gerekli olan unsurların bir araya getirilmesi zorunluluğunun inkarı, niteliğin yoktan varedilebileceği iddiası, yani salt metafiziktir. Üç oksijen atomunu biraraya getirmeksizin ozon (O_3) yapmak mümkün değildir. Nitel değişiklikte belli bir nicel birikimin gerekliliği sorununda ozon örneği çok açık olmasına karşın plastik maddelerin ergimesi sorunu biraz daha karmaşık gibi görünür ve *yanlış olarak* dereceli nitel değişikliğe örnek olarak gösterilir.

Bilindiği gibi plastik, yumuşayarak ergir, sıvı hale geçer. Plastik maddelerdeki bu yumuşama gözle görülür

bir biçimde olmasına karşın demirde bu kadar bariz değildir, ama aynı olgu söz konusudur. Bunun böyle olduğunu insanlar ta ilk çağlarda keşfetmişler ve demiri işleyebilme olanağını bulmuşlardır. Bu yumuşama bütün maddeler için şu veya bu ölçüde olmak üzere geçerlidir. Özünde bu olay molekülleri birbirine bağlayan enerji karşısında, moleküllerin ısı yoluyla kazandıkları hareket enerjisinin giderek bu bağları koparacak güce yaklaşması olayıdır. Katı dediğimiz madde belli bir seviyede kazanmış olduğu hareket enerjisiyle eski şeklini muhafaza edebiliyorsa -yumuşamış olsa da, yani eski şeklini değiştirebilmek için parmakla bastırmanın (mumda) veya çekiçle vurmanın (demirde) yeterli olduğu bir düzeye gelmiş olsa da- yine de katı haldedir, nitelik değiştirmemiştir. Bu hareket enerjisi seviyesinde, nitelik değiştirebilmek için, yine bir miktar ısıya ihtiyaç vardır. Olaya bu şekilde bakıldığında daha önce söz konusu ettiğimiz, her nitelik değişikliği için belirli bir niceliğin birikmesi gerektiği olgusu aynen geçerli olur.

Stalin'in sözünü etmiş olduğu «dereceli nitel değişiklik»le örnek olarak almış olduğumuz olayın her hangi bir bağlantısı yoktur. Stalin bu konuda aynen şöyle diyor:

«Sekiz-on yıllık bir süre içinde ülkemizin tarımında burjuva düzeninden kişisel köylü işletmeciliği düzeninden, sosyalist kolhoz düzenine geçişi başardık. Bu, köyde eski burjuvâ ekonomik düzeni tasfiye edip, yeni bir sosyalist düzen yaratan bir devrim olmuştur. Oysa, bu köklü dönüşüm *bir patlama yoluyla yapılmadı.* (abç) Yani var olan iktidarın devrilmesi ile değilde *eski kırsal burjuva düzeninden yeni bir düzene tedricen geçmekle* (abç) yapılmıştır. Bu devrim bu şekilde yapılabildi, çünkü bu, yukarıdan yapılan bir devrimdi, çünkü bu, köklü dönüşüm *varolan iktidarın teşebbüsü* (abç) üzerine ve *köylülüğün esas kitlesinin desteği* (abç) ile başarıldı.»

(Stalin, Dilbiliminde Marksizm Üzerine, Son Yazılar, 1950-1953, s. 34)

Görüldüğü üzere Stalin burada nicelik birikiminin gerekli olup olmadığı sorunuyla hiç ilgilenmemektedir, «var olan iktidar», «köylülüğün büyük çoğunluğunun desteği» derken bunu apriori olarak kabul etmektedir. Stalin'in asıl ilgilendiği sorun dönüşümün ne şekilde yer almış olduğudur. Bunu belirtirken de bunun bir patlama olmaksızın gerçekleştiğini söylüyor. İşte zaten konunun önemli yanı da bu idi; yeni bir niteliğe geçerken bu geçişin patlamalı olup olmaması. Hepsi bu kadar.

Bütün bunlardan sonra bir kere daha hatırlatalım. Hareketin iki biçimi vardır: Niceliksel değişiklikleri ifade eden evrimci form, ve niteliksel değişiklikleri ifade eden devrimci form. Stalin bunları tanımlarken şöyle der:

«İlerici unsurlar; günlük faaliyetlerini kendiliklerinden sürükledikleri ve eski düzeni, küçük, nicel değişmelere uğrattığı zaman, hareket *evrimci*dir.

«Aynı unsurlar, birleştikleri, bir tek görüşle davrandıkları ve eski düzeni yok etmek ve yaşamı nitel olarak değiştirmek, yeni bir düzen kurmak amacıyla düşman kampını süpürüp geçtikleri zaman, hareket *devrimci*dir. (Stalin, Anarşizm mi Sosyalizm mi?, s. 16)

Ve yine Stalin, «Evrim devrimi hazırlar ve onun için elverişli zemini yaratır. Devrim ise evrimi sonucuna vardırır ve onun ilerideki aksiyonuna yardımcı olur.» (Anarşizm mi Sosyalizm mi?, s. 16) derken sorunu daha da açık bir duruma getirir.

Hareketin bu iki formundan birini ortadan kaldıracak şekilde ilerleyen her düşünüş, kaderci bir biçimde yanlışlığa, gerçeği kavrayamamaya ve onu değiştirememeye mahkumdur. Gerçeği yakalayabilmek için muhakkak doğru öncüllerden (premis) yola çıkmak gerekir.

Yanlış öncüllerden yola çıkıpta tesadüfen doğruyu yakalayan tanrının talihli kulları da yok değildir. Ancak bizim işimiz bilimle. Bilim tesadüfe ne ölçüde ve hangi anlamda yer veriyorsa biz de o ölçüde ona yer verebiliriz.

Bütün bunlardan başka hareketin nicel ve nitel formlarını birbirine indirgeyen metafiziğe ait *Doğurucu Evrim Teorisi* yeninin niteliksel olarak doğuşunu kabul etmekle birlikte diyalektik karakterdeki kendinden gelişmeyi inkar eder. *Devrimin bir önceki evrimde bulunan öncüllerini hesaba katmaz.* Yani, yeni ortaya çıkan niteliği havadan getirir. Bu nedenle de metafiziktir.

EVRİM VE DEVRİM DÖNEMLERİ İÇ İÇE GİRMEZ!

Leninist kesintisiz devrim teorisi mücadeleyi iki evrede mütalaa eder. Bu elbetteki, bir tercih sorunu olmayıp, bu öğretinin felsefi anlayışından, diyalektik hareket anlayışından kaynaklanmaktadır. Marksizm, her tarihsel döneme ilişkin olarak da somut şartların somut tahlillerinden kalkarak, mücadelenin her iki evresine, evrim ve devrim dönemlerine ilişkin mücadele yöntemlerini açığa çıkartır. Hiçbir zaman da evrensel olarak geçerli olmak üzere birtakım mücadele kategorileri yaratıp şunlar evrim dönemine aittir, şunlar da devrim dönemine diye bir ayrıma gitmez. Belirli somut koşullar içerisinde geçerli olacak son derece çeşitli mücadele yöntemlerini uygular. Yaptığı en temel ayrım hareketin iki formu olup bunlardan birinin evrimci bir diğerinin devrimci olduğu ve birincinin ikinciyi hazırladığıdır. Marksizm ayrıca şunu da öğretir: somut koşullar ne kadar değişik olursa olsun maddenin hareketinin evrensel yasaları değişmez; hareketin iki biçimi olup birincisi (evrimci) ikinciyi (devrimci) hazırlar.

Kesintisiz Devrim II-III adlı broşürde ise evrim ve devrim aşamalarının iç içe girmiş olduğu şu şekilde anlatılmaktadır:

1. «Devrim için dolambaçlı halk savaşının zorunlu durak olduğu emperyalist hegemonya altındaki geri bıraktırılmış ülkenin somut pratikleri, devrim sürecinin bu evreleri arasındaki ilişkilerde değişiklik yapmıştır...

2. «Bu tip ülkelerde devrim aşaması kısa bir aşama değil, oldukça uzun bir aşamadır. Evrim aşamasının nerede bittiği devrim aşamasının nerede başladığını tesbit etmek fiilen imkansızdır. Her iki aşama iç içe girmiştir.

3. «Emperyalist hegemonya altındaki bütün geri bıraktırılmış ülkelerde milli kriz tam anlamıyla olmasa bile mevcuttur. Bu ise devrim durumunun sürekli olarak varolması, evrim ve devrim aşamalarının iç içe girmesi bir başka deyişle silahlı eylemin objektif şartlarının mevcudiyeti demektir.

4. «Emperyalizmin işgali altındaki ülkelerde, evrim ve devrim aşamaları, bu şekilde bıçak gibi birbirinden ayrılmazlar. Bu aşamalar birbirinin içine girmiştir.»

Evrim ve devrim aşamalarının iç içe girmiş olduğuna ilişkin bütün olarak kısaca yukarıdakilerden başka birşey söylenmiyor. Bu gün bunlar üzerinde akıl almayacak derecede diyalektik (!) açıklamalar getiriliyorsa da, biz bu konuyu ortaya getirmiş olanlar ne demek istemiş onu irdeleyelim.

Yukarıya aldığımız dört paragraftan birincisi değişik koşullarda evrim ve devrim aşamaları arasındaki ilişkilerde değişiklik olabileceğini söylüyor. Halbuki diyalektik bize evrimle devrim arasındaki tek bir ilişkiden, birincisinin ikincisini hazırlaması ilişkisinden söz eder. Bu ilişkide de her hangi bir değişklik söz konusu olamaz. İkinci paragrafta sözü edilen devrim döneminin daha uzun olması ise evrimle devrim arasındaki bir ilişki değil, olsa olsa devrim döneminin kendi karakteristiğidir. Zaten daha sonraki paragraflar, «ilişkiler» derken evrimle devrim aşamalarının birbirleri karşısındaki tek

ilişkisinin söz konusu edilmiş olduğunu göstermektedir: Yani, birincisi ikincisini hangi ilişki içerisinde hazırlamaktadır: gerçekten bir nitel değişikliği sağlamak için, nitel değişiklik olmaksızın, nitel değişikliğin dışında bir düzeye kadar nicel birikimler sağlamak mı, yoksa bir yandan güç biriktirirken, nicel gelişim sağlarken onunla iç içe olarak nitel değişikliği de gerçekleştirmek mi? Bazılarına sorun bu kadar basite indirgenemezmiş gibi gelebilir. Çünkü ikinci ve dördüncü paragraflardaki cümleler farklı şeyler söylüyormuş gibi görünüp farklı yorumlara temel olabiliyor bugün. Ancak incelediğimizde göreceğiz ki bunlar yukarıda koyduğumuz sorunun yalnızca tamamlayıcı parçalarıdırlar.

İkinci paragrafta «evrim aşamasının nerede bittiği, devrim aşamasının nerede başladığını tesbit etmek fiilen imkansızdır» (22) ve dördüncü paragrafta da «evrim ve devrim aşamaları bu şekilde (yani Lenin'in koyduğu şekilde) bıçak gibi birbirlerinden ayrılmazlar» deniliyor. Bu iki cümle ele alındığında problemin sanki evrim döneminden devrim dönemine geçişle ilgili bir sorun olduğu zannedilebilir. Gerçekten bir geçiş döneminde hareketin tam olarak hangi noktada form değiştirmiş olduğunu tesbit etmek, oldukça zor bir olgudur. Hele toplumsal olay gibi karmaşık bir süreçte böyle bir tesbiti yapabilmek daha da zordur ve izafiyet söz konusudur. Bu nedenle de toplumsal olaylardaki dönüşümler gerçek dönüşüm noktasında olmasa da belirli sürelerle ifade edilirler. Lenin bunu şöyle ifade ediyor: «.. banka sermayesinin vb. tam hangi noktaya kadar geliştiğini, nicelikten niteliğe geçişin tam nerde olduğunu görmek olanağını veren ayrıntılı istatistiklere göz attık. Kuşku yok ki, doğadaki ve toplumdaki bütün sınır çizgilerinin koşullara bağlı ve değişebilir şeyler olduğunu söylemek bile gereksiz; bu bakımdan, söz gelimi, emperyalizmin 'kesin' olarak ortaya çıktığı yıl, ya da on yıllık dönemi, tartışmak yararsız olacaktır.» (Lenin, Emperyalizm, s. 107)

Fakat Kesintisiz'de ele alınmış olan sorunun geçiş dönemi karakteristiğine ilişkin birşey olmadığı, bu iki cümlenin de hemen altında yer alan sözlerde çok açık olarak görülmektedir: «Her iki aşama iç içe girmiştir.» «Bu aşamalar birbirinin içine girmiştir.»

Üçüncü paragraftaki «evrim ve devrim aşamalarının iç içe girmesi bir başka deyişle silahlı eylemin objektif şartlarının mevcudiyeti demektir.» Sözü, bu «iç içe girmişliğin» bir çakışma olduğunu anlayabilmek için yeterlidir. Bu objektif şartlar bütün ikinci ve üçüncü bunalım dönemlerinde de varolduğuna göre evrim-devrim en azından, ülkemizde bir 50 yıldır iç içedir. Yani ayrı bir evrim yaşamamışızdır. Bu noktaya, «öncü savaşının suni dengeyi bozma görevi» ışığında yaklaşır ve de «silahlı eylemin objektif şartlarının varlığıyla», «evrim ve devrim aşamalarının iç içe girmesi»nin aynı anlamda kullanıldığını hatırlarsak evrim ve devrim aşamalarının iç içe girişinin bunların çakışması olarak görüldüğünü daha kolay kavrarız. Suni denge üçüncü bunalım dönemi ülkelerinde baştan beri varolan bir olgu olarak görülmektedir. «Suni denge hangi mücadele biçimi temel alınarak bozulacaktır?» sorusuna verilen yanıtta, bilindiği gibi «öncü savaşıyla» şeklindedir. Bu bize yalnızca ve yalnızca, öncü savaşını başlatabilecek bir parti olduğu taktirde her dönemde silahlı propagandanın temel mücadele yöntemi olarak ele alındığını, silahlı eylemin objektif şartlarının başından beri varolduğunu başka bir deyişle evrim ve devrim aşamalarının ta başından beri iç içe girmiş olduğunu, yani çakıştıklarını anlatır.

Bu nokta herhangi bir tartışmaya yer bırakmayacak ölçüde açıktır. Söz konusu edilen evrim ve devrim aşamalarının iç içe olması, hareketin evrimci formuyla devrimci formunun iç içe girip tek bir harekete indirgenmesidir. Nicel değişiklikle, nitel değişiklik tek bir hareket olarak sürmektedir. Hareketin böylesine tek bir biçime indirgenmesini diyalektik kabul etmez. Bunu savu-

nan tek bir görüş vardı: O da yazının başında açıkladığımız *doğurucu evrim teorisidir*. Diyalektik dışıdır.

Bu görüşün, sağ sapmanın mücadeleyi evrim devrim aşamaları olarak ayırdıktan sonra evrim dönemini yaşıyoruz diyerek kendi pasifizmine evrim dönemini paratöner olarak kullanma çabasına karşı öne sürülmekte olduğu açıktır. Bu görüş mücadeleden kaçıp gidenlere karşı mücadeleyi sürdürmek isteyenlerin ortaya koyduğu bir çabadır. Buradaki temel motif silahlı mücadeleyi reddedenlere karşı silahlı mücadelenin her dönemde temel mücadele biçimi olduğunu teorik olarak kanıtlama çabasıdır. Halbuki daha önceleri «Yeni Oportünizmin Niteliği Üzerine» adlı yazıda evrim ve devrim dönemleri sorunu daha farklı bir biçimde konulmuştu. Yazıda şöyle deniliyordu:

«Gerçekten de proletaryanın öz örgütünün olmadığı, devrimci işçi ve köylü kadrolarının ortaya çıkmadığı evre, *evrim konağıdır*. (23) İçinde bulunduğumuz dönemin ayırd edici özelliği ise budur. Proleter devrimcilerinin bu aşamadaki dili Almancadır... Her halükarda belli bir subjektif devrimci birikim oluşmadan ne Fransızca konuşulabilir ne de devrim konağında olunabilir.» (Yeni Oportünizmin Niteliği Üzerine, s. 72)

Kesintisiz Devrim II-III'de ise: «... emperyalist hegemonya altındaki bütün geri bıraktırılmış ülkelerde milli kriz tam olgunlaşmamış olsa bile mevcuttur. Bu ise devrim durumunun sürekli olarak varolması, evrim ve devrim aşamalarının iç içe girmesi, bir başka deyişle silahlı eylemin objektif şartlarının mevcudiyeti demektir.»

Görüldüğü gibi evrim ve devrim aşamalarının iç içe girişinin temel nedeninin milli krizin sürekli olarak var olması olduğu söyleniyor. Bu neyi ifade eder onu inceleyelim.

Yazıda da belirtildiği gibi Lenin'e göre devrim aşamasında olunabilmesi için: a) Proletaryanın bilinç ve

örgütlenme seviyesinin devrim için yeterli olması şarttır. b) Ezeni de ezileni de etkileyen bir milli bunalımın olması şarttır.

Bu iki şart her zaman için bir arada bulunmayabilir. Proletaryanın bilinç ve örgütlenme düzeyi yeterli olduğu halde ezeni de ezileni de etkileyen bir milli kriz olmayabilir ve tersi, milli kriz olduğu halde, devrimin yapılabilmesi için gerekli subjektif koşullar yok ise devrimcilerin de iktidar üzerine yürümesi imkanı ve devrim döneminden söz edebilme imkanı da yok demektir. Olgunlaşmamış olsa da salt bir devrimci durumun varlığı devrim döneminde olmayla özdeş tutulamaz. Kitleleri harekete geçirebilme olanakları yok iken iktidar üzerine yürümeye kalkışmak yürüyeni kitleden koparır var olan güçlerini eritip bitirir.

Lenin devrim durumu dediği olgunun (ekonomik ve politik buhranın) göstergelerini üç madde halinde sıraladıktan sonra şöyle diyor: «İradenin dışındaki bu objektif değişiklikler olmaksızın, yalnız tek tek gruplar ve partiler değil, tek tek sınıflar da, genel bir kural olarak ihtilal yapamazlar... her ihtilal durumu yukarıda belirtilen objektif değişikliklerin yanında subjektif değişikliğin de, yani bir buhran döneminde bile itilip düşürülmedikçe hiç bir vakit yıkılmayan eski hükümeti yıkacak (ya da yerinden uzaklaştıracak) kadar kuvvetli bir ihtilalci *sınıfın* ihtilalci yığın eylemi yapmaya yetenekli olması halinde çıkabilir.» (Proletarya İhtilali ve Dönek Kautsky, S. 16-17)

Kısacası devrim için gerekli subjektif koşullar yoksa, mücadele yöntemleri devrim dönemine, yani iktidarı ele geçirmeye ilişkin yöntemler yerine bu subjektif denilen koşulların yaratılması için gerekli olan yöntemler olmalıdır. Bunlar proletaryanın ve diğer emekçi sınıfların bilinç ve örgütlenme düzeyinin yükseltilmesinde, bunlarla sıkı bağlara sahip, geniş kitleleri siyasal eyleme sürükleme yeteneğine sahip proletarya partisinin yara-

tılmasında kullanılacak yöntemlerdir. Bu yöntemler, geniş siyasal kitle gösterileri, kitleleri ve kadroları burjuva ideolojisinin etkisinden arıtmak amacıyla sürdürülecek ideolojik mücadele, öz olarak ajitasyon, propaganda ve örgütlenme çabaları olarak sınırlanır ve bunlar da evrim döneminde temel mücadele yöntemleri olmak zorundadırlar. Bunlara destek olmak üzere her türlü araç somut şartlara bağlı olarak yaratıcı bir biçimde kullanılır. Ancak bu dönemde kitleleri bilinçlendirme ve örgütlemenin temel yöntemi silahlı propaganda olamaz. Ayrıca bunu yürütecek gücü bulmakta imkansızdır. Hangi yöntemlerin temel, hangilerinin tali duruma düşeceği ise, insanların niyetleriyle değil, mücadelenin gelişim seyriyle belirlenecektir.

Durum bu olduktan sonra, yani devrim aşamasında olunamadıkdan sonra evrim ve devrim aşamalarının iç içe olduğunu iddia etmek mücadeleye ne getirecektir. Yukarıdaki subjektif koşullar olmadan temel alınan silahlı mücadeleyi kim yürütecektir? Pratikte gördüğümüz ve Kesintisiz Devrimde'de belirtildiği üzere asgari düzeyde örgütlenmiş öncü müfreze olarak şehir gerillası. Gerillanın eylemleri önce halkın tepkileriyle oligarşi arasında kurulmuş olan suni dengeyi kıracak, bir yandan örgütlenmeyi geliştirirken, bir yandan da gücü yettiği ölçüde diğer mücadele yöntemlerini de kullanacak, kitlelerin bilinç düzeyini yükseltecektir. Ancak kitlelerin bilinç düzeyinin yükseltilmesi, onların burjuva ideolojisinin etkinliğinden kurtarma görevini silahlı proganda yerine getirecektir. Çünkü Kesintisiz Devrim II-III'de idoleojik mücadeleden kadroların eğitiminin anlaşıldığı ifade edilmektedir. Bu durumda da kitlelerin eğitimi silahlı propagandanın görevi olarak kalmaktadır. Unutmayalım ki kulaklara çarpan silah sesleri sosyalizme özdeş değildir. Silahın ne için atıldığını bilmek bilinç düzeyine bağlıdır. Sosyalizmin öğrenilmesi de bir eğitim sorunudur. Kitlelerin bilinçlendirilmesi sosyalizm tarafına

kazanılması burjuva ideolojisine karşı sürdürülecek sürekli bir ideolojik mücadelenin ürünü olabilir. Siyasal mücadele bu silaha sahip olmadan başarıya ulaşamaz.

İşgalin gizli olduğu, ulusal kurtuluş bilincinin ancak ve ancak sınıfsal bir tabanda verilebileceği ülkemiz koşullarında, bugünkü çelişkilerin düzeyi ne olursa olsun halkı silahlı mücadele etrafında toplama çağrısı cevapsız kalacak bir çağrıdır. Oligarşiye karşı mücadelede silahlı eylemden başka hiçbir yöntemin kalmamış olduğunu kitleler ancak kendi deneyleriyle kavrayabilirler.

Evrim dönemiyle devrim döneminin iç içe girdiği görüşü, görüldüğü üzere, «silahlı eylemin objektif şartlarının her dönemde varlığı» ve uygulanabilirliğini kanıtlama görüşüdür.

Burjuvazinin barışçıl yöntemlerle iktidarı terketmeyeceği bir dönemde «mösyö burjuvazi silahı ilk çeken olmuştur» ve halk da buna karşı koymak üzere karşızoru kullanma hakkına sahip olmuş demektir. Unutulmaması gereken nokta ise bir hakkın doğması ile onun kullanılması arasındaki ayrımdır. Halk kendisini bastırmak üzere zor kullanan burjuvaziye karşı aynı zoru kullanma hakkına sahip olur. Ama bunu nasıl kullanacaktır? İşte sorun bu noktadadır. Bu hakkı kullanıp kullanmamak objektif koşullar yanında doğrudan doğruya, onun bilinç ve örgütlenme düzeyine bağlı bir olgudur.

Ancak sorun bunların ötesindedir. İktidar üzerine yürüyecek güce sahip olamadıktan sonra devrim aşamasının evrim aşaması içerisine sokulması hiç bir anlam taşımaz. Yapılacak bütün işler iktidarı ele geçirecek gücü yaratma çabasına bağımlı olduğu müddetçe bizler de evrim aşamasıyla bağımlıyız demektir.

EMPERYALİZMİN DÜNÜ VE BUGÜNÜ

Lenin, işçi sınıfı hareketi içindeki genel bir ihanetin temellerine inebilmek amacıyla yaptığı incelemelerinde

emperyalizm olgusunu beş esas niteliğine bağlı olarak şöyle tanımlıyordu:

«1.) Üretimin ve sermayenin yoğunlaşması öyle yüksek bir noktaya gelmiştir ki, ekonomik hayatta tayin edici rol oynayan tekelleri yaratmıştır. 2.) Banka sermayesi ile sanayi sermayesinin birleşip kaynaşması ve bu mali sermaye temeli üzerinde bir mali olgarşinin yaratılması, 3.) Emtia ihracından ayrı olarak sermaye ihracının istisnai bir önem kazanması, 4.) Dünyayı aralarında paylaşan uluslararası tekelci kapitalist birliklerin kurulması ve, 5.) En büyük kapitalist devletler arasında bütün dünyanın toprak bakımından paylaşılması tamamlanmıştır.» (Emperyalizm, S. 118)

Ancak Lenin, hemen bunun ardından yukarıda sıralanan ekonomik çerçeveyle sınırlı kalmanın emperyalizmin tam bir tanımını vermeyeceğini belirtiyordu:

«Aklımızda yalnız yukarıdaki tarifi sınırlayan temel, sırf ekonomik kavramları değil de, bir de kapitalizmin bu aşamasının genel olarak kapitalizm bakımından tarihteki yerini veya *emperyalizmle işçi sınıfı hareketi içindeki başlıca iki eğilimin ilişkisini tutarsak, emperyalizmin başka türlü tarif edilebileceği ve edilmesi gerektiğini ilerde göreceğiz.* (abç)» (age, S. 118-119)

Görüldüğü gibi Lenin, emperyalizmin tam bir tanımına ulaşabilmek için, esas olarak onun işçi sınıfı hareketi içerisindeki eğilimlerle olan bağlantısının açığa çıkarılmasını gerekli görür. Ve şu sonucu ortaya koyar:

«... bir avuç çok zengin ülke hesabına yüksek tekel kârları demek olan emperyalizm, *proletaryanın üst tabakasının satın alınması için gerekli olan ekonomik imkanı yaratır ve böylece oportünizmi besler, biçimlendirir ve kuvvetlendirir* (abç)» (age, S. 140)

Bu noktada emperyalizmin kapitalizmin bir safhası olarak en tam tanımına ulaşmış oluruz. İşin asıl önemli yanı da işçi sınıfı hareketi açısından bu noktadır. Lenin, bu mekanizmanın işleyişini çok önceden izlemiş olan

Marx'ın, Engels'e yazdığı 7 Ekim 1858 tarihli bir mektubundan yaptığı bir aktarmayla açıklar:

«İngiliz proletaryası fiilen gittikçe daha fazla burjuvalaşmaktadır. Öyle ki, bütün milletlerin en burjuvası olan bu millet burjuvazisinin yanı sıra bir burjuva aristokrasisine ve bir burjuva proletaryaya malik olma amacına açıkça yönelmektedir.» (age, S. 114)

O dönemde yalnızca İngiltere için bir gerçeklik olarak ortaya çıkan bu olgu, yirminci yüzyılın başlarında kapitalizmin ileri derecede geliştiği tüm emperyalist metropoller için genel bir durum haline geldi ve Lenin'in tarihin çöp sepetine gönderdiği ikinci enternasyonal dönekliğinin maddi temelini teşkil etti. İşte Lenin bu gerçekliği, ikinci enternasyonal oportünizminin maddi temellerini açığa çıkarabilmek, işçi sınıfı hareketini devrimci rayına oturtabilmek amacıyladır ki, emperyalizm olgusunu incelemiş ve emperyalizm çağının Marksizmi olan Leninizmin temellerini atmıştır.

İşçi sınıfı hareketinin bir bunalım içerisine girdiği her dönem, bu konudaki yeni teorilerle at başı gider. Bugün dünya üzerinde izlediğimiz gibi, işçi sınıfı hareketi genel bir bunalım yaşamakta, buna paralel olarak da en başta emperyalizm üzerine son derece değişik teoriler ve bunalımdan çıkış yolları ortaya getirilmektedir. Genel bir bunalımın varlığı marksizme bulaşmış bir çok aydında Lenin olma sevdaları yaratmaktadır. İzlenen olayın İkinci Enternasyonal oportünizminden temelde hiç bir farkı yoktur. İkinci Enternasyonal oportünizmi değişen zaman ve mekan koşullarında sadece elbiselerini değiştirmiş olarak karşımıza çıkmaktadır. Tüm devlet, demokrasi, ileri demokrasi, devrim ve proletarya diktatörlüğü teorileri İkinci Enternasyonal döneklerinin savundukları ve Lenin'in tarihin çöplüğüne gönderdiği teorilerin aynı özü koruyarak değişik kılıklarla ortaya sürülmesinden başka bir şey değildir. Dün'ün sosyalist, sosyal demokrat partilerinin yerini bugün komünist parti-

leri almakta ve sosyal demokrat partiler haklılıkla kendileriyle olan ayrılıklarının neler olduğunu sormaktadırlar.

Böyle bir durumun ortaya çıkmış olması şaşırtıcı görülmemelidir. Çünkü Lenin'in emperyalizmin işçi sınıfı hareketi üzerindeki etkileri konusunda getirmiş olduğu açıklamalar geçerliliğini aynen korumaktadırlar. Bir olayın, maddi nedenleri ortadan kaldırılmadıkça ortadan kalkmayacağını, bir dönemde bastırılmış olsa bile aynı maddi nedenler etkinliğini sürdürdüğü müddetçe yeniden ortaya çıkabileceğini her marksist en basit bir doğru olarak bilir. İşte bu nedenledir ki, bu gün yeniden hortlamış olan revizyonizme karşı mücadelede her marksistin başvuracağı temel kaynak yine Lenin'dir. Bunun ötesinde çağın değişmiş olabileceği, emperyalizmin yeni karakterlere büründüğü gibi varsayımlarla yanlış doğrultularda ilerlemeye çalışmanın işçi sınıfı hareketine yeni sapmalardan başka bir şey getirmeyeceğini bilmek gerekir.

Emperyalizm yok olana kadar özünün değişmeyeceğini bilirsek, arayacağımız değişikliklerin de özde değil biçimde meydana gelebilecek değişiklikler olacağını da biliriz. Bu değişiklikler, emperyalizmin başlangıçtan beri varolan özelliklerinden bir ya da diğerinin ağırlık kazanması şeklinde niceliksel olgular olarak incelenmelidir. Yeni özelliklerin ortaya çıktığı ya da çıkabileceğini beklersek mutlaka muhtevaya ilişkin değişiklikler aramak zorunda kalırız ki, bu da Leninizmin aşılması, yeni bir çağ içerisine girişimizle özdeş tutulabilir.

Bu anlayışla, «emperyalizmin toptan çöküş çağı», «sosyalist ülkelerin belirleyici olduğu çağ» gibi teorilerle burjuvazinin değirmenine su taşıyan değişik sapmalar kendilerine maddi temel bulduklarını sanmakta, herhangi bir konuda karşılarına Lenin dikildiğinde, «dünya değişti», «bu soruna Lenin'le cevap getirilemez» şeklindeki ifadelerle Leninizmden kopmuş olduklarını açıkça ilan etmekten çekinmemektedirler.

Bütün bu teoriler, Lenin'in getirmiş olduğu emperyalizm tahlilinin yetersiz olduğu iddiasını ya üstü kapalı, ya da açık bir şekilde ortaya getirmekte; Lenin'in getirdiği analizlerde hangi eğilimlerin hız kazanıp, hangilerinin gerilediğini açığa çıkararak, bunun işçi sınıfı hareketi içindeki etkilerini inceleyecekleri yerde, emperyalizme yeni nitelikler atfetmekte, şu ya da bu şekilde emperyalizmin özünün değişmiş olduğu sonucuna varmaktadırlar.

Lenin'den günümüze değin emperyalizmin geçirdiği değişiklikleri kısaca gözden geçirecek olursak:

1. Sermayenin merkezileşmesi ve yoğunlaşması daha da artmış; dünya üzerinde egemen olan tekellerin sayısı daha da azalmış, bunun yanında güçleri artmıştır. Bu özellik Lenin'in getirmiş olduğu sermayenin merkezileşmesi ve yoğunlaşması olayının devamından başka bir şey değildir. Bu durum ancak daha az sayıda tekelin dünya piyasasını ele geçirmesi anlamına gelir. «Yoğunlaşma daima daha da ileriye gidiyor. Girişimlerin her biri, gittikçe daha fazla büyümektedir. Bir veya birçok çeşitli sanayi kollarında, gittikçe artan sayıda girişimler, yarım düzine büyük Berlin bankasının desteklediği ve yönettiği dev girişimler içinde birbirleriyle birleşiyorlar.» (Lenin, Emperyalizm, S. 13)

Sermayenin bu ölçüde büyümesi izafi anlamda pazarlarının da daralması, tekeller arası rekabetin daha da şiddetlenmesi anlamını taşır.

2. Sermaye ihracının ulaştığı boyutlar hemen hemen çağın başından bu yana on mislini aşmıştır. Bu nicel büyümenin yanında sermayenin ihraç biçimi konusunda belirli değişiklikler söz konusu olmuştur. Para sermaye yanında, patent, royalti, know-how gibi sermaye bileşenleri ihracın unsurları arasında büyük ölçüde yer almışlardır. İhraç edilen bu sermayenin en büyük kısmı metropollerin karşılıklı olarak birbirlerine ihraç ettikleri sermayeden oluşur. Bu doğrultuda bir eğilime zorlayıcı

faktörlerden biri sömürge ve yarı sömürge ülkelerin bağımsızlığına kavuşmaları ve kapitalist pazarları mutlak anlamında daraltması ise, bir diğeri de kapitalist pazarın daha büyük ölçüde sermayeyi yutabilme olanağıdır. Bu nedenledir ki, ihraç edilen sermayenin en büyük kısmı metropol ülkelerine gitmektedir.

3. «Dünyayı aralarında paylaşan uluslararası tekelci kapitalist birliklerin» (Lenin) daha da gelişmesi. Lenin'in getirdiği bu özellikle sanki sonradan çıkmışçasına, günümüzde emperyalizmi tahlil edenler uluslararası dev tekellerin yeni bir olgu yaratmış olduğunu, metropol devletlerinin yerini bu tekellerin almış olduğu iddiasını getirmektedirler. Bu iddialar, ne kadar ince akıl oyunlarıyla kanıtlanmaya çalışılırsa çalışılsın, her şeyin ölçütü pratik ise, bu pratik dünyanın paylaşılması olayının aynen Lenin'in belirttiği gibi «*büyük devletler*» arasında sürmekte olduğunu göstermektedir. Bu, özel tekellerle devlet tekellerinin kaynaşması ve tekellerin devlete egemen olmalarıyla daha da pekişen bir durumdur.

Bir başka teori ise, uluslararası tekellerin bunca büyümesini, emperyalizmin bütünleşmesi olarak yorumlamakta ve Lenin'in çoktan cevaplamış olduğu ultra emperyalizm tartışmasını yeniden gündeme getirmektedir. Bu da, yukarıda açıkladığımız gibi, niceliksel bir durumu kendi niyetleri doğrultusunda yeni bir niteliğe ulaştırmaya çalışarak, tam anlamıyla Kautsky'nin çizgisine düşmektir.

Emperyalistler arası entegrasyon iddialarına verilecek en iyi cevap yine Lenin'de yer alıyor:

«Kautsky'nin içlerinde ultra emperyalizmin embriyonunu gördüğü uluslararası karteller, dünyanın paylaşılmasının ve yeniden paylaşılmasının, barış içinde yapılan bir paylaşmadan barışçı olmayan bir yolla yapılan paylaşmaya tersine bir geçişin örnekleri değil midir?» (Lenin, Emperyalizm, S. 128)

Uluslararası karteller içerisinde ultra emperyalizmin embriyonunu gören Kautsky için, bunları söyleyen Lenin, uluslararası tekellerde, uluslararası entegrasyonun embriyonu bir yana, döl verdiğini görenlere acaba ne söylerdi?

Ve Lenin bu sorunu şu şekilde bağlar:

«İnter-emperyalist veya Ultra-emperyalist ittifaklar ne şekil alırlarsa alsınlar, bu ittifaklar bir emperyalist grubun ötekine karşı birleşmesi veya bütün emperyalist devletleri kucaklayan genel bir ittifak olsunlar savaşlar arasındaki devrelere ait bir mütareke olmaktan başka bir şey olamazlar.» (age, S. 163)

4. Kapitalizmin birinci ve ikinci genel bunalım dönemlerinde yaygın olan feodal-yarı feodal sömürge ülkeler, üçüncü bunalım döneminde yerlerini kapitalistleşmiş yarı sömürgelere terk etmektedirler. Geçmişe göre, yarı sömürge ülke devrimcileri açısından günümüzün önemli özelliği budur. Bu üçüncü bunalım döneminde peydahlanmış bir özellik değil, emperyalist sistemin var olan özelliklerinden birinin hız kazanmasıdır.

Lenin «Emperyalizm» de şöyle diyordu:

«Kapitalist emperyalizm çağının sömürge politikasından bahsetmekte olduğumuza göre, şu noktaya dikkat edilmelidir ki, mali sermaye ve onun buna uygun dış politikası ki, büyük devletler arasında dünyanın ekonomik ve politik paylaşılması için yapılmakta olan mücadeleye indirgenir, devlet bağımlılığının bir çok geçici biçimlerini meydana getirir. Bu çağın karakteristiği, sadece başlıca ülkelerin sömürge sahipleri ve sömürgeler diye iki ana grup halinde ayrılması değildir; bir de şeklen siyasi bağımsızlığa sahip olan fakat gerçekte mali ve diplomatik bağımlılığın ağına yakalanmış bulunan çeşitli biçimlerde bağımlı ülkeler vardır. Bir bağımlılık biçimini, *yarı sömürge* (abç) az önce göstermiştik.» (age, S. 112)

Gördüğümüz gibi Lenin, yarı sömürge ülkeleri de

çağın karakteristikleri arasında saymakta ve başka bağımlılık biçimlerinin de varolduğunu ve bunların değişebilirliğini ortaya getirmektedir. Elbette bu değişmelere neden olan ulusal ve uluslararası faktörler vardır. Eski tip sömürgeciliğin istisnai duruma düşüp yarı sömürge ülkelerin ve yeni sömürgecilik politikasının yaygın hale gelmesinin bir nedeni, emperyalistler arasındaki çelişkiler ise, temeldeki nedeni de bir ABD devlet başkanının söylediği gibi «atom bombasından daha tehlikeli bir silah olan ulusal kurtuluş savaşlarının» hız kazanmasıdır. Bu durum emperyalistleri zorunlu olarak ülkelerin sözde siyasal bağımsızlıklarını tanımak ve bu çerçevede yeni sömürgecilik ilişkilerini geliştirmek zorunda bırakmaktadır. Bağımlı ülke devrimcileri açısından en önemli olan nokta burasıdır.

Diğer bir önemli nokta ise, bu yarı sömürge ülkelerde, tarihi gelişme ve emperyalizmin bugün içerisinde bulunduğu duruma bağlı olarak kapitalizmin gelişmesi ve geliştirilmesi olayıdır.

«Bu geri kalmış ülkelerde kârlar her zaman yüksektir; çünkü sermaye az, toprak fiyatları nisbeten düşük, ücretler düşük ve hammaddeler ucuzdur. Sermaye ihracı imkanını bir miktar geri kalmış ülkenin şimdiden dünya kapitalist münasebetler sistemine çekilmiş bulunması olayı yaratmıştır. Oralarda başlıca demiryolları yapılmış veya yapılmaktadır. Ve sanayi gelişmesinin ilk şartları meydana getirilmiştir.» (age, S. 77)

«Sömürgelerde ve denizaşırı ülkelerde kapitalizm en büyük hızla gelişmektedir.» (age, S. 130)

Bu ifadeler açıkça göstermektedir ki, sömürge ülkelerde kapitalizmin gelişmesi görülmeyen bir olay değildi. Gelişen kapitalizmin ilkelliğine bağlı olarak da sermaye, demiryollarına, hammadde kaynaklarına yönelmekteydi. Sermayenin ihraç alanları ülkedeki kapitalizmin gelişim seviyesine göre değişmiştir. Bu tarihi gelişim üçüncü bunalım döneminde, bağımlı ülkelerin eskiden oldu-

ğu gibi, feodal-yarı feodal ilişkiler içerisinde değil, kapitalist üretim ilişkileri içerisinde olmasını getirmiştir. Bu gelişimde diğer önemli faktör, emperyalizmin sıkışan pazar sorunu karşısında daha geniş bir satınalma gücünü ve sermaye masetme kabiliyetini gösteren kapitalist pazarın gelişmesini zorlamasıdır.

Yarı sömürge kapitalizmi elbette ki içinde bulunulan tarihi aşamadan gelişmeye başlayacaktı. Bu saatte kapitalizmin geçirdiği bütün safhaları yaşayamazdı. Çünkü metropolün bir uzantısı olarak gelişiyordu. Bu, doğal gelişim sürecini izlemekle beraber, kapitalizme geç geçmiş olan Almanya gibi ülkeler içinde geçerlidir. Ancak aradaki büyük farklılık, bağımlı ülkelerde doğal kapitalist gelişme sürecine izin verilmeksizin metropolün ihtiyaçlarına uygun, temelleri olmayan ve her zaman için bağımlılık ilişkisini muhafaza edecek şekilde bir kapitalizmin geliştirilmiş olmasına izin vermiş olmasında yatmaktadır. Böyle bir yapı, metropoldeki kapitalizme göre çok daha büyük bir anarşiyi ve dengesizliği bünyesinde taşır. Ama son tahlilde kapitalist pazarın işleyiş yasalarına tabidir ve öyle işler.

Yarı sömürge ülkelerde böylesine bir kapitalist gelişme geçmişteki parçalanmış feodal denetim yerine, pazarı bütünleştirerek merkezi bir denetim yaratabilme olanağını doğurmuştur. Feodal parçalanma yerine merkezi otoritenin doğmasını sağlamasına rağmen bu bağımlı kapitalizm, aynı zamanda, metropol ülkelerine göre nicel olarak çok güçsüz olsa bile, geçmişe göre çok daha güçlü bir işçi sınıfını yaratmıştır.

Emperyalizm, bu ülkelerde kendisine bağımlı olarak gelişen bu kapitalizmin doğrudan doğruya içerisinde yer alırken, diğer yandan da askeri ve siyasi bağlantılar yaratmak suretiyle ülke içerisinde kendisi hemen hiç görünmeksizin gizli bir denetim mekanizması oluşturabilmiştir. Kendi askerleri yerine, işgali, ülkenin kendi askerlerine yaptırmıştır. Bu ülkelerdeki dayanağını birin-

ci dereceden kendisinin bir alt modeli görünümünde olan tekelci burjuvaziye bırakırken, ülkedeki diğer en gerici sınıfları da kendi dayanakları içerisine almış ve bu en gerici sınıflar ittifakının çimentosu olmuştur. Tabii gelişim ve pazar ihtiyaçlarına bağlı olarak kapitalizm öncesi unsurları alt yapıda adım adım sınıf değişikliğine zorlayan bu bağımlı kapitalizm, onun üst yapıdaki etkinliklerinden yararlanmak zorunda; bu nedenle de ekonomik gücü zayıflamış olsa bile yarı feodal unsurlarla olan ittifakını sürdürmek durumundadır. İşte emperyalizmin ne kendi askerleri, ne de doğrudan kendi yöneticileri söz konusu olmaksızın ülkedeki ekonomik ve siyasal hayatı yönlendirme şekline biz, *emperyalizmin, iç olgu haline gelmesi* diyoruz. Tabiatıyla işgalin böyle bir biçimine de *gizli işgal* adını veriyoruz.

Bu işgal biçimi her ülkenin kendi tarihi koşullarına bağlı olarak hayatta gerçekleşirken, muhakkak ki değişiklikler arzedecektir. Ancak, bir genellemeyle, bu durumun, yarı sömürge ülkelerin kurtuluş mücadelesi açısından getirdiği önemli bir sonuç ortaya çıkmaktadır: Mücadelenin ulusal plan yerine sınıfsal bir planda yürümesi, ve *iç savaş durumuna bürünmesi.* İşte çağımızdaki kapitalistleşmiş yarı sömürge ülkelerin mücadelelerindeki en önemli karakteristik budur. Bu feodal parçalanmanın olduğu ülkelerdeki anti-feodal mücadelelerden, fiili işgal altında bulunan ülkelerdeki mücadelelerden son derece ayrı taktiklerin gündeme gelmesini getiren noktadır.

Ülkenin kapitalistleşmiş olduğunu, mücadelenin bir köylü devrimi olmaktan çıkıp, bir halk devrimi haline bürünmüş olduğunu tesbit edip de, hâlâ yarı feodal ülkelerde verilen mücadeleleri örnek almaya çalışanlar, onların kopyacılığını yapanlar, emperyalizm ve ülke tahlillerini boş yere yapmaktadırlar. Çünkü bu tahlillerin sonuçları onlar için hiç bir şey ifade etmemektedir.

ABD'nin «arka bahçesinde» vukubulan Küba devrimi bütün dünyadaki devrimcilerin dikkatlerini üzerinde toplamış, yarı sömürge ülkelerdeki devrimci hareketler üzerinde önemli etkiler yaratmış bir devrim hareketidir. Özellikle günümüz yarı sömürge ülkeleri için genel bir devrim modeli yaratma çabasında olanlar Küba devrimini yanlış yorumlamalara tabi tutarak çeşitli tezlere ulaşmışlardır. Hareketin başarıya ulaşmış olması, yanlış da olsa bu yorumların kanıtı olarak görülmüştür.

Bu doğrultudaki çabalar, özellikle Lin Piao'nun «tek halk savaşı modeli anlayışı»ndan kaynaklanmıştır. Bilindiği gibi Lin Piao genel olarak ülkeler ve dünya için kır-şehir ayrımına dayanan genel bir halk savaşı modeli ortaya koymaktaydı. Tek tek sömürge ve yarı sömürgelerde kırlar temel alınarak buradan şehirler kuşatılacak, dünya çapında da «dünyanın kırları olan yarı sömürge ve sömürge» ülkelerden de «şehirleri olan metropol ülkeleri kuşatılacaktı.» Bu şekilde bir genelleme somut şartların somut tahlilini, «esas olan maddenin kendi iç çelişkileridir» gerçeğini bir yana koyarak, büyük bir dogmatizmin sosyalist hareket içerisine yerleşmesine yol açmıştır. Tam bu anlayışa paralel olarak dünyanın birçok ülkesinde somut şartların tahlilini bir yana koyan birçok genel devrim teorileri yaratılmıştır.

Bu gerçekler bizi Küba devrimini bir kez daha ele alıp incelemek zorunda bırakmaktadır.

Küba devrimi de dahil hiçbir devrim hareketi üçbeş ya da beş-on yılın işi olamaz. Mutlaka her hareketin geçirdiği ilkellik ve gelişme yılları olmuştur. Küba devrimine yaklaşırken bu noktayı ihmal etmek, Küba üzerine olan analizlerdeki en büyük eksiklik olmuştur. Bunların başında Regis Debray gelmektedir. Regis Debray, Küba devrimini tahlil ederken, devrimin önderlerinden doğru yanlış bazı sözler apartarak, Küba'nın çok değişik

bir durum yaratmış olduğunu, marksist devrim teorisinde devrim yaratmış olduğunu kanıtlamaya çalışmıştır. Bu nedenle de eserinin adını «Devrimde Devrim» koymuştur. Bunu yaparken bazen marksist devrim teorisine ait olmayan öğeleri ona yamamış, bazen de doğrudan doğruya Marksizmin temel öğelerine saldırmış, yanlış ikilemler yaratmaya çalışmıştır.

Bu teorinin en can alıcı noktası, devrim hareketini bir siyasi hareketin değil de, askeri hareketi temsil eden «foko»nun çekirdeğinde yatan siyasi özün yaratacağı iddiasına varması olmuştur. Debray'ın, Kübalıların devrimde devrim yapmış olduğunu iddia etmesinin nedeni, devrimi siyasi hareket mi yönlendirecekdir, yoksa foko mu, yani parti mi, askeri eylemi yaratıp yönlendirecektir, yoksa askeri birim (foko) mi ikileminde, bunun foko olduğunu söylemesidir.

Regis Debray'ın kendi ifadesi ile:

«Latin Amerika devrimi ve bunun öncüsü olan Küba devrimi böylece uluslararası devrim deneylerine ve Marksizm-Leninizme önemli katkıda bulunmuştur.

«Belli başlı koşullar altında siyasal ve askeri yön ayrı olmayıp, çekirdeğini gerilla ordusunun teşkil ettiği halk ordusundan ibaret tek bir organik bütün teşkil ederler. Öncü parti bizzat gerilla foko'su biçiminde bulunabilir. Gerilla gücü çekirdek halinde bulunan partidir. *Bu, Küba devriminin getirdiği sarsıcı bir yeniliktir* (abç).» (Aktaran: Pomeroy, Gerilla Savaşı ve Marksizm, S. 378)

Marksizm ise, herşeyin belirleyicisinin siyaset olduğunu ve bunun ifadesini proletaryanın siyasi partisinde bulduğunu iddia eder. İşte bu anlamda Regis Debray gerçekten «Devrimde Devrim» yapıyordu. Ama bu bir «karşı devrim»di. Çünkü Debray, Küba örneğinden çıkarak genel bir devrim teorisine ulaşmaya hevesleniyor ve Küba olayını, Sierra Maestra'da dolaşan bir düzine silahlı adam olarak görüyordu.

Buna mukabil olarak Fidel Castro'da, «Gerilla siyasal bir örgüt, siyasal bir hareket tarafından örgütlenir» diyordu. Marksizmde siyasal hareket ifadesini proletaryanın siyasi partisinde bulur. Böyle bir hareketin adı parti olmayabilir. Bu yalnızca kaba bir biçimdir. Sorunun önemli olan yanı muhtevası, yani partiyle ifade edilen siyasal örgütlenmenin yerine getirmesi gereken işlevlerdir. Bu noktada görürüz ki, Debray bu konuda devrim yapmamış, bir felsefe öğrencisinin yapabileceği muhtemel şeyi, «ayakları havada güzel fikirler üretme» işini yapmıştır. Bu nedenledir ki, Regis Debray'ın Küba devrimi konusunda getirmeye çalıştığı orjinaliteleri bir yana koyup, Küba devrimine başka bir perspektifle eğilmek zorundayız.

KÜBA DEVRİMİNİN GELİŞİMİ

Küba, yirminci yüzyılın başından beri, başta işçi sınıfı olmak üzere, güçlü kitlesel mücadelelerin yer aldığı bir ülke olmuştur.

Jose Marti'nin, 1892'de kurmuş olduğu siyasal partide işçi sınıfı temsilcileri ve daha sonra komünist partisi kurucusu olan Carlos Balino'da yer alıyordu. Jose Marti'nin İspanyol istilacılarına karşı sürdürdüğü mücadeleler, Küba halkının anti-emperyalist mücadelesinin altın sayfalarını teşkil eder.

Yirminci yüzyılın ilk ve ikinci çeyreğinde, ABD emperyalizmi tarafından desteklenen Machedo diktatörlüğüne karşı sürdürülen mücadelelerde işçi sınıfı siyasi arenada en etken güç olarak yer aldı. Komünist partisinin 1925'te kurulmasından birkaç yıl sonra çeşitli sanayi dallarında birçok ekonomik grev başgösterdi.

Küba İşçileri Ulusal Konfederasyonu, 1930'da Latin Amerika Birliği Federasyonu tarafından yapılan Kıta Günü çağrısına katıldı. Ve ülkede «açlık yürüyüşleri» düzenlendi. Machedo, Federasyonu yasakladı. Bu durumda hareket bir genel greve dönüştü. 20 Mart Genel

Grevi Küba işçi sınıfı tarihinde ilk genel grev oldu. İki yüz bini aşkın işçi ve memur bir günlük bir grev yaptı. Bunu Havana'daki 1 Mayıs gösterileri izledi. Bu noktada Küba işçi sınıfı diğer emekçileri ve öğrencileri mücadeleye kazandı. Öğrenci hareketi çığ gibi kabardı, silahlı çatışmalara dönüştü.

Özellikle 20 Mart Genel Grevinden sonra işçi sınıfı, plantasyonlarda çalışan işçileri ve köylüleri kendi siyasi programı etrafında örgütlemeye başladı. Bir çok yerde «Köylü Birlikleri» oluşturuldu. Kısa zamanda plantasyonlarda çalışan binlerce şeker işçisi, ekonomik ve demokratik taleplerle birçok grev hareketi koydular.

1933 yılı işçi sınıfı ve yoksul köylülüğün ekonomik-demokratik mücadelesinin doruğa ulaştığı yıl oldu. Öğrenci hareketleri fabrikalardaki ve plantasyonlardaki grevler, Machedo diktatörlüğünü iyice sarsar oldu. ABD emperyalizmi bu durum karşısında hareketi pasifize edebilmek amacıyla Machedo yerine yeni bir yönetim getirme çabasına girişti. Tüm emekçiler buna karşı şiddetle direndiler. 1 Ağustos'ta Komünist Partisi Genel Grev çağrısında bulundu. Daha önceden başlamış olan grevler, hızla ülkenin her tarafına yayılmaya başladı. Machedo, bu hareketi kan ve ateşle bastırmaya çalıştıysa da, hareket 12 Ağustos'ta genel bir ayaklanmaya dönüşerek Machedo'nun devrilmesiyle sonuçlandı.

Machedo'nun düşüşüyle birlikte ABD elçisinin marifetiyle ABD yanlısı, doğrudan onun desteğinde işbirlikçi yeni bir hükümet kuruldu. ABD yıpranmış uşağının yerine devrimci gelişimi frenleyebilecek, yeni bir hükümet kurmayı düşlüyordu. Ama gelişim ABD'nin beklediği gibi olmadı. İşçiler, öğrenciler, memurlar, küçük esnaflar ayaklandılar. Orduda kargaşa başladı. Ayaklanmaya askerler de katıldılar. Bu eylemlerin sonucu yeni kurulan hükümet fazla dayanamadı. Antonio Guiteras'ın başkanlık ettiği, anti-emperyalist kanadı da kapsayan yeni bir geçici devrim hükümeti kuruldu. Geçici devrim

hükümetinin yapısı, bir yandan bir takım ilerici tedbirler alırken, diğer yandan da Haiti'lileri ülkeden sürmek gibi gerici adımlar atılmasını da getiriyordu.

1933'de başlayan devrimci süreç durmuyordu. Mart 1934'deki devrimci genel grev kanla bastırıldı. Ancak genel grev silahlı eylemleri de kapsıyordu. Yani direnişler yalnızca bir grev direnişi değil, silahlı savaşla iç içe girmeye başladı. Sol'un parçalanmışlığı, gerçek bir önderliğin sağlanamayışı, 1935'te Antonio Guiteras'ın öldürülmesiyle birlikte son silahlı direnişlerin de yok edilmesi sonucunu getirdi. Bu direnişlerin bastırılmasında, ABD'nin adamı Fulgencio Batista sahnede yer alıyordu. Batista başarılı manevralarla devrim dalgasını geriletmeyi bildi. Zaman zaman sola yanaşarak, sendika önderleriyle anlaşarak, onlara bazı politik tavizler vermek suretiyle iktidarını uzun süre devam ettirebilmek imkanını buldu.

1940'ta kağıt üzerinde de kalsa, 30'lu yılların mücadelesinin izerini taşıyan yeni bir anayasa yapıldı. Mücadele sınırlı da olsa bir yasallık kazandı. 1944'te seçimlerin yapılmasıyla birlikte burjuva parlamenter sisteme geçildi. Bu yıllar dünyadaki anti-faşist eylemlerin yükseldiği yıllardı. 1944 seçimlerini Batista'nın muhalifleri kazandılar. Gran San Martin başkan seçildi. Martin, Batista'ya yönelen muhalefetin umudu haline gelmiş ve halkın büyük kesiminin desteğini almasını bilmişti. İktidara geldikten sonra süratle gericileşti. 1946'dan itibaren komünistlere karşı saldırıya geçti. Komünistleri sendikalardan temizlemeye başladı. Mc Carthy'cilik Küba'da da aynen yansıyordu. Tüm mekanizma, basın-yayın Mc Carthy'cilerin eline geçti. Anti-komünist saldırılarda şeker işçilerinin yiğit önderi Jesus Menendez öldürüldü.

1948 seçimleri hiçbir şeyi değiştirmedi. Yeni bir işçi düşmanı hükümet kuruldu. İşçi sınıfına saldırılar devam etti. Ama işçi sınıfı önderliğindeki halk mücadelesi dur-

durulamıyordu. 1950'de Koreye asker göndermeye kalkışan hükümetin bu eylemi halk tarafından engellendi. Ama hükümet ülkeyi satmaya devam eti. ABD ile yeni anlaşmalar imzalayarak satışı bir o kadar daha pekiştirdi.

Ülkedeki hayat her bakımdan tam bir çöküntüye gidiyordu. Burjuva parlamentarizmi işleri çözüme ulaştıracağına, daha da çok karışıklık çıkmasına yardımcı oluyordu. Bu durum Fulgencio Batista'nın 10 Mart 1952'deki darbesi için en müsait fırsatı yarattı. Batista paralı askerlerin desteğinde, bir ABD uşağı olarak iktidara el koydu. Hükümet üyelerinin hepsi yurt dışına kaçtılar.

Büyük ölçüde politize olmuş kitleler Batista'nın 10 Mart 1952 darbesi karşısında sessiz kalmadılar. Sokaklara döküldüler. Eduardo Chibas'ın kurduğu Ulusal Parti'nin bir kesimi, PSP, bu hareket içerisinde yer alıyordu. 1953'te Moncado harekatından sonra PSP'de yasaklandı. Bu döneme kadar sürdürdüğü çalışmalarıyla PSP işçilerin büyük bir kesimini örgütlemişti.

1955 yılında ülke çapında şeker grevi başladı. Şeker işçileri uzun zamandır ileri düzeyde siyasi bir bilince sahiptiler. İşçi sınıfı mücadelesi içerisinde en önde giden kesimi oluşturuyorlardı. Hareket sadece şeker işçileriyle sınırlı kalmadı. Tütün işçileri, öğrenciler, demiryolu işçileri ve diğer emekçiler de harekete katıldılar. Batista 26 Aralık'tan 31 Aralık'a kadar korku dolu günler yaşadı. Grevleri, kitle gösterileri ve silahlı çatışmalar izledi. Bazı yerlerde işçiler şehirleri ele geçirdiler. Genel greve 500.000'den fazla işçi katılmıştı. Hareket askeri kuvvetler tarafından bastırıldıysa da son bulmadı. Kitlelerin mücadeleleri siyasal hedeflere yönelmişti.

Durmadan genişleyen kitle hareketleri 1957'de Frank Pais ve Raul Pujol'un öldürülmesiyle yeniden bir genel greve dönüştü. Ağustos başlarında grev bütün ülkeyi sardı. Gösterilerde birçok insan öldü. Ama kitleler hiçbir şekilde durdurulamıyordu.

1958 genel grevi ise silahlı örgütlenmelerle birlikte gelişti. Hareketin sağlam bir önderlik bulamaması genel grevi başarısızlığa götürdü. Kitlelerin mücadelesinin ulaştığı bu seviyede hâlâ silaha sarılmamakta direnen PSP'nin sağlayamadığı önderliği kırlarda silahlı mücadeleyi geliştirenler yaratıyorlardı.

Komünist Partisinin bu dar görüşlülüğü son derece önemliydi. Ancak bu komünist partisinin o güne kadar yapmış olduklarını görmemezlikten gelmeyi getirmemelidir. Komünist Partisi o güne kadar birçok kitle eylemini örgütlemiş, kitleleri sosyalizmden yana kazanmış ve daha sonra görüleceği üzere Sierra Maestra'da yer alacak birçok komünistin yetişmesini sağlamıştı.

Bu konuda Granma şunları yazıyordu:

«Gizli çalışmalarını gerektiren zor koşullar içinde, Küba Komünist Partisini oluşturan küçük bir grup marksizm-leninizmi işçiler ve köylüler arasında yayma ve sevdirme görevini üstlenmişler, halkı emperyalizme karşı, ulusal kurtuluş ve sosyalizm için mücadeleye özendirmişlerdir. Küba Komünist Partisi, işçileri ve köylüleri örgütlemek için yorulmaksızın çalışmış, sosyal kazançlar ve sosyalizmin nihai zaferi için mücadelenin yol gösteren ışığı olmuştur... 16 Ağustos 1925'te bir avuç insanın başlattığı çabanın meyveleri, şimdi, muzaffer devrimimizde ve tüm halkımızın, az gelişmişliğe karşı savaşı kazanmak ve sosyalist, komünist bir toplum kurmak görevinin başarılmasında bulunmaktadır.» (Granma, 23. VIII. 1970)

KARARSIZ DENGE

İşte Küba devriminin gelişiminin 1958'e kadar olan kısa tarihi budur. Böylesine bir süreç, 1957'de Sierra Maestra'daki bir düzine insanın nasıl olup da ABD'nin «arka bahçesinde» iki yıl gibi kısa süreli bir halk savaşıyla devrimi başarabilmiş olduğunu büyük ölçüde anlatır.

Bu uzun süren mücadele içerisinde kitlelerin müca-

delede ulaştıkları düzeyi çok iyi değerlendirmesini bilen önderler, onun o noktadan itibaren nereye yönelmesi gerektiğini de doğru olarak tesbit edebilmişler ve silahlı mücadeleyi başlatmışlardır.

Mücadelenin ulaştığı düzeyi Che Guevera şöyle değerlendirmekteydi:

«Bu gün Amerika'da oligarşik diktayla halkın baskısı arasında bir *kararsız denge* (abç) durumu gözlenmektedir... Bu diktalar, bütün kısıtlamasız sınıf egemenliği dönemi süresince, işlerinin kolaylaştırılması için, kendi kendilerine verdikleri belirli bir yasallık çerçevesi içerisinde vardırlar. Ama biz, halkın öneminin son derece büyük olduğu bir aşamayı yaşamaktayız; *Halk burjuva yasallığının kapılarına dayanmıştır ve bu yasallık, kitlelerin zorlamasını durdurmak için kendi yaratıcıları tarafından çiğnenmek zorundadır* (abç). Hiç şüphesiz, her zorba yasanın utanmazca çiğnenmesi, üstelik bunun onayı için *sonradan yasa çıkarılması halk güçlerini daha büyük bir gerilime itmektedir* (abç). Bu yüzden oligarşik dikta cephesel bir çatışma olmadan, anayasa gerçekliğini değiştirmek ve proletaryayı daha da bağlamak için eski yasa hükümlerinden yararlanmaya çalışmaktadır. Bununla birlikte işte burada çelişki ortaya çıkmaktadır. Halk artık *diktanın eski ve yeni baskı tedbirlerine giderek daha az katlanmakta ve onları yıkmaya çalışmaktadır*» (abç) (Che, İki... Üç Daha Fazla Vietnam, S. 39-40)

Che Guevera'nın anlattığı, kısaca özetlediğimiz Küba devrimci hareketinin ulaştığı noktadır. Ve bu noktadan itibaren Küba'lı devrimciler silahlı mücadeleyi başarıyla sürdürmüşlerdir. Burada tesbit edeceğimiz en önemli nokta, Regis Debray'ın «suni denge» diye aktardığı «kararsız denge»den neyin kastedilmiş olduğudur. Küba'nın 1957'lerdeki durumunu hatırlayarak,« kitlelerin mücadelesi burjuva legalitesinin sınırlarına dayanmıştı» ifadesinin anlamını açıklığa kavuşturabiliriz. Kitle eylemleriyle hükümet deviren, küçücük bir adada 500.

000'den fazla işçinin sık sık genel greve başvurup işi silahlı çatışmalara dönüştürebildiği bir işçi sınıfı olan, çürümüşlüğünün kokusu bütün dünyada duyulan bir Fulgencio Batista hükümetinden oluşan bir tablo. Tablonun elbette başka kısımları da söz konusu. Ama temel motifler bunlar.

Silahlı mücadele Che Guevera'nın da anlattığı gibi kitlelerin apolitik, uyuşuk bir halde bulunduğu bir ülkede değil, son derece şiddetli devrimci ayaklanmaların yer aldığı, bunun yanında subjektif koşulların nisbeten hazır olmadığı bir ülkede başarıya ulaşan bir yöntem olmuştur.

Bu koşullarda, küçük bir örgütlenmeyle de olsa işe silahlı mücadeleyle girişenler bazı önemli özel koşulların da yardımıyla kısa zamanda başarılı olabilmişlerdir.

Gene Che Guevera, emperyalizmin silahlı mücadeleler konusundaki tavrı üzerine önemli bir ders aktarmaktadır. Bu noktanın Küba devrimini silahlı mücadele konusunda örnek almamak için belki de belirleyici olduğu söylenebilir. Ama tarih nasıl Bakunin'e, karşı çıktığı işleri Paris Komünü'nde yaptırmışsa, Che Guevera'ya da Bolivya'da yaptırmıştır.

Che'nin dersini olduğu gibi aktaralım:

«Öte yandan Küba'ya özgü olmamakla birlikte başka halklar tarafından *kolay kolay değerlendirilmesi mümkün olmayan bazı şartlar da mevcuttu. Bunun da nedeni şudur ki, emperyalizm, bazı ilerici grupların tersine yanılgılardan ders almasını bilir* (abç).

«Ayrı olarak niteleyebileceğimiz şart, Kuzey Amerika emperyalizminin yolunu şaşırmış ve Küba devriminin gerçek derinliğini ölçememiş olması idi. Kuzey Amerika politikasının görünürdeki bir çok çelişmelerini bununla izah etmek mümkündür. Tekeller bu gibi hallerde adet olduğu üzere, Batista'ya bir halef bulmayı düşünmüşler, mevcut durumdan hoşnut olmayan halkın devrimci bir

görünüm içinde aynı amaca yönelmiş olduğunu bildikleri için bu düşünceye öncelik vermişlerdir. Artık işlerine yaramayan küçük diktatörü düşürüp, yerine, zamanı gelince emperyalizmin çıkarlarına daha iyi hizmet edebilecek yeni «gençler» getirmek elbette daha akıllıca ve daha ihtiyatlı bir hareketti. *Emperyalistler bir süre bu kozu kullandılar* (abç). Fakat acı bir şekilde kayba uğradılar. *Zaferden önce emperyalistleri tedirgin ediyor, fakat ürkütmüyorduk* (abç). Daha doğrusu iki kozu birden oynamışlar, ilke olarak kaybetmelerine imkan bulunmayan bu ikili oyundaki deneylerine güvenmişlerdir. Gazeteci kılığına bürünmüş State Departmant görevlileri rahatlarını kaçıran bu devrim hakkında bilgi toplamak için defalarca gelip gittiler, fakat *gizli tehlikenin en ufak bir belirtisini teşhis etmeye muvaffak olamadılar* (abç). Emperyalizm tepki göstermek istediği zaman, zafer şenlikleri içinde Havana sokaklarına giren tecrübesiz gençlerin politik ödevlerini açık seçik bildiklerini ve hayatlarını buna göre düzenlemeye kesin bir şekilde karar vermiş olduklarını anladığı zaman, artık iş işten geçmişti.» (Che, Siyasal Yazılar, S. 93-94, Ekim Yayınları)

İşte Bolivya'da doğrulanan, Küba devriminden alınacak derslerin en önemlilerinden biri budur. Che burada açık açık şunu söylemektedir: Küba'da yaptıklarımızın başka yerlerde tekrarlanması mümkün değildir. Tarihin paradoksu.

MİLLİ KRİZ

Kesintisiz Devrim II-III'ün başlangıçta aktardığımız mantalitesini kısaca özetlersek:

Üçüncü bunalım döneminde yarı sömürge ülkelerde kapitalizmin çarpık gelişmesi nedeniyle sürekli milli kriz vardır. Bu, evrim ve devrim aşamalarının iç içeliği ve silahlı eylemin objektif şartlarının varlığı demektir.

Bunun yanında nisbi refah ve oligarşik devlet aygıtının varlığına bağlı olarak, kitlelerin *pasifize* olmuş tepkileriyle oligarşi arasında bir *suni denge* mevcuttur. Bu denge kırılmadığı müddetçe kitleleri devrim mücadelesi içerisine çekmek mümkün değildir. Silahlı propaganda dışındaki mücadele yöntemlerini temel almak bu suni dengenin devam etmesini sağlar. Bu nedenledir ki, objektif şartlarda mevcut olan silahlı propaganda uygulanmak zorundadır. Bu olmadan, ne suni denge kırılabilir, ne halk devrim saflarına çekilebilir, ne de siyasi gerçekler açıklanabilir. Elbette ki bunlar olmaksızın da sosyalist mücadeleden söz edilemez.

Bu mantalite içerisinde ele alınıp incelenmesi gereken ilk nokta sürekli milli kriz sorunudur. Tartışılmasına gerek görüyoruz; çünkü iki tane «milli kriz» kavramı bulunmaktadır. Bunlardan biri Lenin'in tanımlamış olduğu milli kriz, ve diğeri ise Kesintisiz Devrim II-III'te söz konusu olan milli krizdir. Her ikisini tek tek ele alıp ne ifade ettiklerini kavramak zorundayız.

Leninist devrim anlayışı emperyalizm çağında proletaryanın devrime önderlik etmesinin objektif şartının var olduğunu ortaya çıkardıktan başka, ayrıca bir ülkede devrimin olabilmesi için bir milli krizin yaşanıyor olması gerektiğini de ortaya koymuştur.

Lenin şöyle diyordu:

«Bir ihtilal durumu olmadan ihtilalin mümkün olamayacağı marksistler için tartışma götürmez bir gerçektir.» (Proletarya İhtilali ve Dönek Kautsky, S. 16)

Lenin'in burada «*ihtilal durumu*» diye ifade ettiği «*ekonomik ve politik buhran*», yani milli krizdir.

Lenin ayrıca milli krizi tanımlarken şöyle diyor:

«*Devrimin temel yasası* (abç), bütün devrimler tarafından ve özellikle 20. yüz yıldaki üç Rus devrimi tarafından doğrulanan *devrimin temel yasası* (abç) şudur: Devrim olabilmesi için sömürülen ve ezilen yığınların, eskiden olduğu gibi yaşamanın olanaksız olduğu bilinci-

ne varmaları ve değişiklik istemeleri yetmez. Devrimin olması için sömürücülerin eskiden olduğu gibi yaşayamaz ve hükümeti yürütemez duruma düşmeleri gerekir... (Sömürüleni de sömüreni de etkileyen) bir ulusal bunalım olmadan devrim olanaksızdır.» («Sol» Komünizm, Bir Çocukluk Hastalığı, S. 90-91)

Hemen şu soruyu sormamız gerekiyor. Bu, Leninizmin evrensel tezlerinden biri midir, değil midir? Bizce evet. Görüldüğü gibi Lenin burada genel anlamda, «devrimin temel yasası»ndan söz etmektedir. Bu, bütün devrimlerin temel yasası anlamına gelir. Bu noktada tartışma sürdürmek bizce anlamsız. Milli bir kriz olmadan devrim imkansızdır. Ama milli kriz nedir sorusu tartışma konusu olmuştur.

Lenin'e göre:

«Genel olarak bir ihtilal durumunun belirtileri nelerdir? Şu üç önemli belirtiyi ileri sürersek yanılmış olmayız: 1.) Egemen sınıflar için değişikliğe gitmeden egemenliği sürdürmek mümkün olmazsa; «üst sınıflar» arasında şu ya da bu biçimde bir buhran, egemen sınıfın politikasında, baskı altındaki sınıfların hoşnutsuzluğuna ve parlamasına sebep olacak bir çatlamaya götüren buhran ortaya çıkarsa. Bir ihtilalin olması için, genellikle «alt sınıfların eski biçimde yaşamak istememesi» yeterli değildir. «Üst sınıfların da eski biçimde yaşayamayacak durumda» bulunması gereklidir. 2.) Baskı altındaki sınıfların sıkıntısı ve ihtiyacı normalden daha öteye kadar ilerlemişse, 3.) Yukarıdaki nedenlerin bir sonucu olarak, 'barış zamanında' kendilerinin soyulmasına hiç ses çıkarmadan razı olan, ama sıkıntılı zamanlarda hem buhranın her türlü şartları, hem de bizzat 'üst sınıflar' tarafından bağımsız tarihi eyleme itilen yığınların etkinliğinde önemli bir artış varsa» (Proletarya İhtilali ve Dönek Kautsky, S. 16)

İşte Lenin bir milli krizin göstergelerini en genel anlamda böyle tanımlıyor. Bu milli kriz ne tek başına bir

ekonomik çöküntü, ne tek başına herhangi bir anda hakim sınıfların zor durumda kalmaları, ne de tek başına halkın sıkıntı içerisinde olmaları anlamına gelmiyor. Bunların tümünü kapsayan olguyu Lenin milli kriz diye tanımlıyor.

İlk defa olarak bir devrimin olması için Lenin'in tanımladığı milli krizin gereksizliğini getiren Cezayir Komünist Partisinin sekreteri Beşir Hacı Ali'dir. Şöyle diyor B. Hacı Ali:

«Durumu doğru değerlendirememizin hemen akla gelen sebeplerinden biri de... Devrimci bir durumun gelişmesi konusunda yaptığımız değerlendirmelerin yüzeyde kalışıdır. Komünist Partisinin inandığı, Kasım 1954'te şartların bir ulusal kurtuluş savaşı vermemiz için elverişli bir olgunluğa erişmemiş olmasıydı. Çünkü Lenin'in koyduğu şartların kapitalist ülkelerle ilgili olduğunu ve askeri eylemlerle genel ayaklanmanın farkını unutuyorduk.» (Aktaran: Pomeroy, Gerilla Savaşı ve Marksizm, S. 320)

Burada B. Hacı Ali sözde özeleştiri yapmaktadır. Ülkede devrimci bir durumun geliştiğini kavrayamıyorlar. Çünkü Lenin'in koyduğu şartların kapitalist ülkeler için olduğunu unutuyorlar! Şaşılacak şey ki, Lenin milli krizden söz ederken ve göstergelerini sayarken kapitalizmden hiç söz etmiyor. O, devrimin genel yasasından söz ediyor. Beşir Hacı Ali'nin asıl anlamadığı bu. Yoksa B. Hacı Ali devrimin önderliğini küçük burjuvazi ve burjuvaziye terkettikten sonra marksizmi daha iyi kavramış değil. Cezayir'deki sosyalist hareket o günden bugüne daha iyiye gitmiş değil.

B. Hacı Ali'nin burada yaptığı bir özeleştiri değildir. Cürümün bir kısmından kurtulmak için «Lenin yanılttı» demeye getiriyor. Çünkü Lenin, teorisinin yalnız kapitalist ülkeler için olduğunu belirtmemiş! Cezayir Komünist Partisinin asıl hatası burada değil, küçük burjuvalar ve burjuvalar ulusal kurtuluş için savaşırlarken,

CKP'nin de Fransız işçi sınıfından medet umması olmuştur. Lenin'in koyduğu şartlar nelerdir ki, Cezayir'de yoktu?

Kesintisiz Devrim II-III'de Lenin'in klasik tanımına sarılmanın yanlış olduğunu söylüyor. Ama gene de bir milli krizden söz ediyor. O zaman Lenin'in klasik tanımına uymayan bu milli kriz nedir? Lenin devrimin olabilmesi için, tanımını verdiği milli krizin olması gerektiğini şart koşmaktadır. Halbuki Kesintisiz Devrim II-III, bu milli kriz tanımının sömürge ve yarı sömürge ülkeler için geçersiz olduğunu anlatır.

«Gerilla savaşına karşı olan (lafta evet deyip de, pratikte karşı olanlar da dahil) bütün geri bıraktırılmış ülkelerin pasifistleri Lenin'in klasik tanımına dört elle sarılırlar. Meselenin, zaman ve mekan mefhumlarının ışığından bu devrimci konuş tarzı, onlara göre maceracılıktır, anarşizmdir, fokoculuktur, vs.

«Gerekçe, ülkede Lenin'in klasik tanımına uygun bir milli kriz mevcut değildir.» (Bütün Yazılar, S. 322)

Burada Lenin'in tanımının klasik olduğunu ve geri bıraktırılmış ülkelerde bu tanıma uygun bir milli krizin aranmaması gerektiği anlatılıyor. Buna karşılık *milli kriz* için şu tanım getiriliyor:

«Emperyalist hegemonya altındaki ülkelerde (ister II. bunalım döneminde emperyalist hegemonyanın dışsal bir olgu olduğu feodal, yarıfeodal ülkelerde olsun, isterse de III. bunalım döneminde emperyalist hegemonyanın içsel bir olgu olduğu emperyalist-kapitalist üretim ilişkilerinin egemen olduğu geri bıraktırılmış ülkelerde olsun) evrim ve devrim aşamaları... kesin çizgilerle ayrılamaz.

«Bu ülkelerdeki emperyalist hegemonya bağımsız bir milli burjuvazinin gelişmesine engel olduğundan ülke kapitalist bir ülke olsa bile, varolan kapitalizm kendi iç dinamiği ile gelişmediğinden çarpıktır, emperyalizme göre biçimlenmiştir. Emperyalist hegemonya toplumun

kendi iç dinamiği ile gelişmesine engel olduğu için, ülke alt yapı ilişkilerinden üst yapısına kadar, *milli bir kriz* içindedir.» (Bütün Yazılar, S. 320-21)

Görüldüğü gibi, milli krizin bütün tanımı bu kadar. Ancak sorumuz yine cevapsız kaldı. «Bu milli kriz nedir?» Lenin'in koyduğu şekliyle göstergeleri nelerdir? Bizi asıl ilgilendiren milli krizin göstergeleridir. Böyle bir şey gereksiz olsaydı, Lenin, üç ayrı kitabında aynı şeyleri tekrarlamak ihtiyacını duymazdı.

Yukarıdaki açıklamada, ülke ekonomisinin çarpıklığı, emperyalizme göre şekillenmesi hayata neleri getiriyor da, ülke alt yapı ilişkilerinden üst yapısına kadar *milli bir kriz* içinde olabiliyor? Bu sorunun cevabı burada olmasa da, Lenin'in göstergelerini kullanarak yazının bütünü içerisinde bunları bulabiliriz. Lenin, milli krizi anlatırken, gördüğümüz gibi hakim sınıflar arasındaki politik bunalım, kitlelerin sıkıntısının normalin ötesine gidişi, kitlelerin aktivitesi gibi, toplumdaki objektif değişmeleri milli kriz olarak nitelemektedir.

Eğer bu öğeler, Kesintisiz Devrim II-III'de konulan genel ülke analizi içinde ele alınacak olursa, şu sonuçlara varırız:

1.) Kitlelerin ihtiyaçlarının normalden öte gitmesi: «Nisbi refah»ın söz konusu olduğu bir durumda biz, kitlelerin ihtiyaçlarının normalden öteye gittiğini değil, daha da normalleşmiş olduğunu söylüyoruz demektir. Yazıda sözü edilen «nisbi refah» kavramının bize anlatacağı bundan başka bir şey değildir.

Aslında toplumsal gerçekler Türkiye'de kitlelerin «Nisbi refah»ın söz konusu olduğu bir durumda biz, kitlelerin ihtiyaçlarının normalden öteye gittiğini değil, daha da normalleşmiş olduğunu söylüyoruz demektir. Yazıda sözü edilen «nisbi refah» kavramının bize anlatacağı bundan başka bir şey değildir.

Aslında toplumsal gerçekler Türkiye'de kitlelerin «nisbi refah sayesinde» yumuşamış olduğu gibi bir du-

rumu ortaya koymamaktadır. Birinci gösterge olarak, Cumhuriyetin başından beri, kendiliğinden gelme eylemin her zaman için, özellikle yakın geçmişte, artış göstermiş olması alınabilir. Zaman zaman gerilemeler olmuşsa, bu hiç bir zaman için bir süreklilik arzetmemiştir. Ve uzun vade çizgisine baktığımızda artan bir eğilim görürüz.

Bir diğer gösterge de, toplumsal refah konusunda ele alınabilecek olan, hayat standardının yükselmesi, buna mukabil, o standarda uygun ihtiyaçların artması ve bunun enflasyonla daha vahimleşmesidir. Şurası bilinen bir gerçektir ki, üretkenlik arttıkça emekçilerin eline geçen miktar da artacak, daha büyük bir satın alma gücü doğuracaktır. Ancak bu sömürü alanının ve enflasyonun artışıyla karşılanacak, çok kısa bir süre için sağlanmış olan ücret, maaş artışı, ulaşılan yeni düzeyin problemleri karşısında bir refah değil, bir sıkıntı boğazı olarak ortaya çıkacaktır. Kısacası, yarı sömürge ülkelerde kapitalizm gelişse de, -feodal döneme göre- toplumsal üretimi arttırsa da, bunun yaratacağı yumuşama ancak bir iki yıl sürebilecek ve son derece geçici bir olay, sözü edilmeyecek bir olay olarak nitelendirilmesi gerekecektir.

Sonuç olarak, ne kitlelerin yumuşayıp, tepkilerinin pasifize edilebilmiş olduğunu söyleyebiliriz, ne de sürekli olarak haddinden fazla ileri gitmiş olduğunu. Kesintisiz Devrim II-III bunu yumuşamış, pasifize olmuş olarak tesbit ediyordu.

2.) Hakim sınıfların kendi aralarında sürekli bir politik bunalım olduğunu iddia etmek bizce son derece yanlıştır. Bazı dönemler hariç (örneğin 12 Mart) az ya da çok bir istikrar sağlayabilmektedirler. Biz eskisi gibi yönetemiyoruz diye bir dertleri olmamaktadır. Ancak bunun sürekli bir istikrar olduğunu iddia etmek de sürekli bunalım iddiası kadar sakat olur ki, tek başına hakim sınıfların bunalım içinde olması, kitlelerdeki genel

bir kıpırdanışla paralel gitmiyorsa, bu bunalım her zaman hakim sınıfların lehine çözülür.

3.) Bir üçüncü nokta da, kitlelerin aktivitesi sorunudur. Aslında toplumsal bir bunalımın en önemli görülmesi gereken öğesi budur. Kitlelerin kendiliğinden gelme eyleminde büyük ölçüde bir artış toplumsal evrimin ilk şartıdır. Bu olmadan, kitlelerin bir siyasi aksiyona havadan girebilmesi mümkün değildir. Kesintisiz Devrim II-III, gene bu unsuru da durgunluk olarak görmektedir. Daha önce «suni denge»nin pasiflik içerisindeki bir durgunluk olduğunu görmüştük.

İşte soruna Lenin'in getirdiği kriterler bunlardır ve bu kriterlerle Türkiye'ye baktığımızda da milli kriz diye bir olgudan söz edemeyiz.

Kesintisiz Devrim II-III'de, milli kriz sorunuyla bağlantılı bir diğer nokta da gizli işgal ile fiili işgalin aynı sonuçları doğurduğu iddiasıdır. Bilindiği gibi fiili işgalin getirdiği en önemli nokta, kitlelerin, tüm ulusun, -bir avuç hain hariç- düşmanı açıktan açığa görebilmesi ve ulusal ajitasyonla, kitlelerin daha kolayca birleşebilmesidir. Böyle bir durum ulusal bilincin varlığı karşısında çok kolaylıkla kitlelerin kendiliğinden gelme eylemine siyasal bir muhteva kazandırır ve bir ulusal savaşın subjektif imkanlarının çok daha kolaylıkla ve kısa zamanda hazır olmasını getirir. Ama gizli işgal şartlarında ulusal düşman açıktan açığa görülemediği için, mücadelenin daha ziyade sınıfsal bir planda yer alması ve bir iç savaşa dönüşmesi zorunluluk olur. Sınıfsal bir mücadele ise, sınıfsal bir bilinç ile, o sınıfın bilimi ele geçirmesiyle mümkün olur. Bu durumda hareketin kendiliğinden gelmelik ilkelliğini aşıp da devrimci bir siyasi bilince ulaşması daha zorlu mücadeleleri gerektirir. Ve hiç bir zaman için ulusal planda yürüyen bir mücadele ile sınıfsal bir planda yürüyen mücadelenin aynı şeyler olduğunu söyleyemeyiz. Yine bu noktada da bir ihtilalin olması için gerekli olan milli krizin varlığından bu an-

lamda söz edilemeyeceği açıktır. Fiili işgalin de olması, her zaman milli krizin oluşması ile özdeş tutulamaz.

Bu taktirde tekrar Kesintisiz Devrim II-III'teki, «bu ülkelerde alt yapı ilişkilerinden üst yapısına kadar milli bir kriz mevcuttur» önermesine dönmemiz gerekiyor.

Dikkatle incelendiğinde görülür ki, bu önerme, Lenin'in milli kriz tanımının aynı olan kriterlerini ihtiva etmektedir: «Alt yapı ilişkileri», ekonomik ilişkiler, ve üst yapı, politik ilişkiler. Haliyle bunların sınıflarla olan ilişkisini dışta bırakamayız. Burada söyleyebileceğimiz -bu önermeye dayanarak- ülkede sürekli bir ekonomik ve politik krizin olduğudur. Sürekli bir ekonomik ve politik krizin olup olmadığının bir takım ölçütlerinin olması gerekir. Aksi taktirde herkes istediği herhangi bir durumu kriz olarak değerlendirebilir. Kesintisiz Devrim II-III'te bu türden kriterlerden söz edilmemiştir.

Ancak Marksizm-Leninizm, bize ekonomik ve politik krizin kriterlerinin neler olduğunu açıklamıştır. Bunlar, yukarıda aktardığımız, Lenin'in koyduğu kriterlerdir. Bunları göz önünde bulundurmaksızın, milli kriz konusunda tartışmak havanda su dövmektir. Leninist ölçütlerle sorunu ele aldığımızda da, kitleleri, pasiflik, durgunluk içerisinde görüyorsak, milli krizden hiç söz edemeyiz.

SUNİ DENGE VE KARARSIZ DENGE

Che Guevera, Latin Amerika ülkelerini tahlil ederken, bir genelleme ile kararsız denge diye yeni bir terim getirmektedir. Bu terim daha önce incelediğimiz gibi kitlelerin aktivitesini de kapsayan, hareketin gelişme düzeyini anlatan bir ifadedir. Zaten devrimci gelişim denilen olguyu metreyle ölçebilme imkanı yoktur. Ancak bir takım göstergeler yaklaşık olarak kullanılır. Burada Che Guevera'nın kullandığı en önemli gösterge «kitlelerin mücadelesi burjuva legalitesinin kapılarına dayanmış-

tı ifadesidir. Bu, şu ya da bu ölçüde bir devrimin olabilmesi için objektif koşulların varlığı anlamına gelir. Che Guevera, burada önemli bir noktayı belirtmektedir. Böyle bir durumda «bütün koşulların oluşmasını beklemek gerekmez» demektedir. Hepsinin oluşmasını beklemeye gerek olmayan koşulların objektif koşullar olmadığı açıktır. Çünkü insan iradesinden bağımsız olan olgulara ihtiyaç duyuluyorsa, subjektif etkenin hayata geçirilebilmesi için mutlaka bu objektif koşulların varolması gerekir. Kısacası, Che'nin sözünü ettiği olgular subjektif olanlardır ve bunun getirilmesinin nedeni, bir takım Latin Amerika ülkelerinde olduğu gibi, Küba Komünist Partisi'nin de devrimi büyük ölçüde kaderciliğe bırakması, varolan objektif koşullara uygun iradecilik içinde davranılmamasıdır. Che, objektif koşulların büyük ölçüde varolduğu Küba gibi bir ülkede devrimcilerin duruma, iradeci bir biçimde müdahale etmesi gerektiğini vurgulamaktadır.

Che'nin şu sözleri bunu açıkça ortaya koymaktadır:

«1.) Halk güçleri, orduya karşı bir savaşı kazanabilir.

«2.) Devrim yapmak için bütün koşulların hazır olmasını beklemek zorunlu değildir, ayaklanma bu koşulları yaratabilir.

.....

«Bu üç önermeden ilk ikisi, eylemsiz kalan ve profesyonel bir orduya karşı hiçbir şey yapılamayacağı bahanesine sığınan, onları harekete geçirmeye çalışmaksızın *oturup, bütün zorunlu objektif ve subjektif koşulların herhangi bir şekilde kendiliğinden ortaya çıkmasını bekleyen devrimcilerin* (abç) ya da sahte devrimcilerin bozguncu tutumlarını nakzeder.» (Aktaran: Pomeroy, Gerilla Savaşı ve Marksizm, S. 356, Ekim Yayınları, 1969)

Görüldüğü gibi, Che'nin sözleri bütün şartların kendiliğinden oluşmasını oturup bekleyenleredir. Küba gibi objektif koşulların büyük ölçüde varolduğu bir ülkede devrimcilerin duruma iradeci bir biçimde müdahale etmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Ama iradeciliği hiçbir zaman objektif koşuldan koparmamak, salt iradeciliğe düşmemek gerektiğini şu sözleriyle anlatır:

«Tabii devrim için gereken bütün koşulların gerilla eylemiyle verilecek bir itme ile yaratılacağı düşünülmemelidir. Zorunlu bir minimum olmaksızın, merkezin kurulması ve sağlamlaştırılmasının uygulanamayacağı daima hatırda tutulmalıdır. Halk, bir iç çatışma içerisindeyken, toplumsal hedefler için çarpışmayı sürdürmenin faydasızlığını açıkça görmelidir. Baskı güçleri yürürlükteki kanunlara karşı iktidarlarını sürdürmeye kalkıştıklarında, barış zaten yıkılmış demektir. Bu koşullar altında halkın memnuniyetsizliği kendini daha aktif bir biçimde ortaya koyar. Bir direnme tutumu, sonunda başlangıçta yetkililerin tahrik ettiği bir çarpışmanın patlak vermesiyle billurlaşır. Hükümetin iktidarı -hileli olsun, olmasın- halk oyuyla elde ettiği ve hiç olmazsa anayasaya uygunluk görünüşünü koruduğu yerlerde, barışçı mücadele olanakları henüz tüketilmediğinden gerilla güçleri harekete geçirilemez.» (Aktaran: Pomeroy, Gerilla Savaşı ve Marksizm, S. 357)

İşte, Che'nin iradenin dışındaki bir takım faktörleri sayarak açıklamak istediği kararsız dengenin unsurları bunlardır.

Bu öğeler ve Küba devrimci hareketinin gelişimi gözönünde bulundurulduğunda, Kesintisiz Devrim II-III'teki *suni denge* ile Che'nin kullandığı *Kararsız denge*'nin neredeyse birbirine zıt kavramlar olduğu görülür. İşte bu nedenledir ki, Kesintisiz Devrim II-III'te getirilen öncü savaşına, Küba devrimi dayanak olamaz diyoruz.

Proletaryanın partisi, ideolojik, politik ve ekonomik-demokratik her alanda öncü mücadelesi sürdüren bir örgüttür. Bu anlamda proletarya partisi, proletaryanın öncü savaşçı örgütüdür. Ancak her partinin iktidar mücadelesinde kitleleri sıcak savaşa katamadan önce sürdürmesi gereken bir öncü savaşı söz konusudur. Hiç bir devrim hareketi, baştan tüm kitlelerin katıldığı bir ayaklanma olarak gerçekleşmemiştir. Kitlenin sıcak savaşa katılışı, mutlak bir azınlık öncü grubu tarafından sürdürülen öncü savaşı aşamasından geçerek gerçekleşir ve her somut duruma göre değişiklikler arzeder. Ancak bu aşamaya gelinceye kadar ülkedeki devrimci birikimin belirli bir düzeye ulaşmış olması gerekir. Bu birikimi sağlayabilmek için somut şartlara uygun çalışma tarzları geliştirilir. «Hareketi belli özel bir mücadele biçimine bağlamayan marksizm, sosyalizmin bütün ilkel biçimlerinden ayrılır.» «Bütün soyut kalıpların ve öğreti reçetelerinin can düşmanı olan marksizm, iktisadi ve siyasi buhranlar keskinleştikçe sürekli olarak yeni, değişik savunma ve saldırı yöntemleri doğuran ilerleme halindeki kitle mücadelesi karşısında dikkatli bir tavır alınmasını gerektirir.» Lenin çarpışma biçimlerinin tarihsel bir incelenmesinin gerektiğini şu ünlü paragrafta anlatır:

«Bu sorunu (çarpışma biçimleri sorunu-*Kurtuluş*), somut tarihsel durumdan ayrı olarak ele almak, diyalektik maddeciliğin esaslarının yeterince kavranamadığını gösterir. İktisadi evrimin değişik aşamalarında, siyasal, ulusal, kültürel, canlı koşullardaki değişmelere bağlı olarak değişik mücadele biçimleri ortaya çıkar, bunlar, başlıca çarpışma biçimleri olurlar. Bununla beraber, ikinci derecede, tamamlayıcı mücadele biçimleri de değişir. Evrimin belli bir aşamasında belli bir hareketin somut durumunun ayrıntılı bir incelemesini yap-

madan bazı özel mücadele araçlarının kullanılıp, kullanılmayacağı sorusuna «evet» ya da «hayır» diye karşılık vermek marksist görüşten büsbütün ayrılmak demektir.» (Aktaran: Pomeroy, Gerilla Savaşı ve Marksizm, S. 93)

Lenin, bu paragrafta, hareketin gösterdiği değişikliklerin adım adım incelenmesi ve bu değişikliklere uyan somut tedbirlerin alınması gerektiğini vurgulamaktadır. Lenin, «*siyasal, ulusal, kültürel, canlı koşullardaki değişmelere bağlı olarak* değişik mücadele biçimleri ortaya çıkar, bunlar başlıca çarpışma biçimleri olurlar» derken, hangi alanlardaki değişmelerin gözönüne alınması gerektiğini de ortaya koymaktadır: «*Siyasi, ulusal, kültürel, canlı koşullar.*» Bunlar hiçbir zaman için değişmez bir durum arzetmezler. Örneğin siyasi yapı sürekli değişiklikler arzeder. Bir yıl içerisindeki durumu diğer yıla bi le benzemez. Aksi duraganlığı, değişmezliği savunmaktır. Sürekli faşizm, işte bu siyasal değişmezliğin adıdır. Ama kimse de inkar edemez ki, MC I ve II dönemleriyle Ecevit hükümetleri dönemleri aynı şeyler olarak ele alınamazlar. Aynı yöntemler her iki dönemde oldukları gibi kullanılamazlar. Aynı şekilde, ulusal ve kültürel koşullar da sürekli bir değişim içerisindedir. İşte marksizmin büyüklüğü de bu koşulların değişmesine bağlı olarak sürekli yeni mücadele biçimlerini benimseyebilmesindedir.

Mahir Çayan bu paragrafı ele alırken yanlış bir yorumlamaya gitmektedir:

«Evet, *yaşanılan somut tarihsel durumdan (Emperyalizmin III. bunalım döneminden) ve iktisadi evrimin (emperyalizmin) değişik aşamalarında* siyasal, ulusal, kültürel canlı koşullardaki değişmeleri dikkate almadan Marx, Engels, Lenin, Stalin, Mao'nun yapıtlarından, pratikten kopuk mekanik olarak çalışma tarzları tesbit edenler, iyi birer marksolog olurlar, ama asla proleter devrimcisi olamazlar.»

Mahir Çayan «*temel mücadele biçimi*» tesbiti yaparken, Lenin'in paragrafında geçen «*somut tarihsel durum*» ve «*İktisadi evrimin değişik aşamaları*» ifadelerini, üçüncü bunalım dönemi ve emperyalizm şeklinde yorumlamaktadır. Bu yorum biçimi doğru değildir. Bu paragraf şöyle başlar :

«İkinci olarak marksizm çarpışma biçimleri sorununun salt *tarihsel* bir incelemesini gerektirir.»

Farkedildiği gibi Lenin çarpışma biçimleri sorununda iki önerme koyuyor. İkincisi yukarıdaki. Birincisi de:

«Önce, hareketi belli bir özel mücadele biçimine bağlamayan marksizm, sosyalizmin bütün ilkel biçimlerinden ayrılır» şeklindedir.

Mahir Çayan ise, Lenin'in paragrafına dayanarak, bütün bir üçüncü bunalım dönemi boyunca bir temel mücadele yönteminin olması gerektiğini savunur. Birincisi, bu, Lenin'in yukarıdaki bir numaralı önermesiyle çelişir. İkincisi Lenin'in kastettiği somut durum -üçüncü bunalım dönemi, iktisadi evrimin değişik aşamasısı- emperyalizm değildir. Zira Lenin'de emperyalizmi aşamalara ayırmak gibi bir kavram olmadığı gibi, paragrafın kendisinden de anlaşılacağı gibi, Lenin'in ele aldığı, altını çizerek belirttiği «*tarihsel* bir inceleme»dir. Lenin, «somut durum» demekle, «iktisadi evrimin değişik aşamalarında, siyasal, ulusal-kültürel, canlı koşullardaki değişmeler»i kasdetmektedir. Bunun böyle olduğunun en iyi kanıtı, gene Lenin'in birinci önermede söyledikleridir:

«Bütün soyut kalıpların ve öğreti reçetelerinin can düşmanı olan marksizm, hareket geliştikçe, kitlelerin sınıf bilinci büyüdükçe, iktisadi ve siyasal buhranlar keskinleştikçe, sürekli olarak yeni değişik, savunma ve saldırı yöntemleri doğuran ilerleme halindeki kitle mücadelesi karşısında dikkatli bir tavır alınmasını gerektirir.» (Lenin, Gerilla Savaşı ve Marksizm, s. 92)

İşte Lenin'in incelenmesini gerekli gördüğü *somut durum,* kitlelerin sınıf bilincinin büyümesinden, ekonomik buhranlara kadar uzanan gerçekliklerdir. Bunların değişmesine paralel olarak da yeni çarpışma *biçimleri* ortaya çıkar. Mahir Çayan'a göre ise, bunların dışında, üçüncü bunalım döneminde hangi *mücadele biçimi* temel olmalıdır, diye sorulmakta, canlı koşullarda ortaya çıkacak değişikliklere peşin cevap verilmeye çalışılmaktadır. Bu perspektifle de Kesintisiz Devrim II-III, aynı paragrafı ele alarak silahlı mücadelenin ülkenin somut koşullarında temel mücadele biçimi olması gerektiğini anlatır. Silahlı propaganda dışındaki yöntemlerin temel alınmasının mücadeleyi iyice sağa kaydıracağını söyler. Bu mücadele yöntemi sayesindedir ki, başka türlü devrim saflarına katılması mümkün olmayan kitlelerin devrim saflarına katılması olanaklı hale gelir.

«*Silahlı propaganda, herşeyden önce günlük maişet derdi vb. içinde kaybolan, emperyalist yayınla şartlanmış, düzenin şu ya da bu partisine umudunu bağlamış kitlelerin dikkatini devrim hareketine çeker, uyuşturulmuş, pasifize edilmiş kitlelerde kıpırdanma yaratır.*» (Bütün Yazılar, S. 342)

«Ülkede tarihi gelişim içerisinde ulaşılan durumun bu olması; bir yandan oligarşinin baskısı, diğer yandan da kitlelerin uyuşturulmuş, pasifize edilmiş olması, günlük maişet derdi vs. içinde olmaları, silahlı propagandanın dışındaki mücadele biçimleri ile ancak sağa gidilebileceği sonucunu getirmiştir. Bu durumda silahlı propagandayı kim yürütecektir sorusu karşımıza gelmektedir.» Çünkü kitleler bu durumda iken silahlı mücadeleye destek sağlamazlar. Bu, yazıda da kabul edilmektedir. «Silahlı propaganda başlangıçta bir sempati yaratacak, bu giderek güven ve desteğe dönüşecektir.» (Bütün Yazılar, S. 367)

Yani silahlı propagandanın başlangıcında kitle desteği sorunu dışta kalmaktadır. Çünkü, «lafa karnı tok olduğu belirtilen kitleler» ancak «silahlı mücadele saye-

sinde devrim saflarına çekilebilirler.» Başka mücadele yöntemleri ile kitleleri örgütleyip onları silahlı savaşa yöneltmenin imkansız olduğu ve bunun varacağı noktanın pasifizm olduğu belirtilmektedir. «Ancak ve ancak silahlı propaganda ile yola çıkanlar bu durumdan kurtulabilirler» denilmektedir.

Kesintisiz Devrim II-III, silahlı propagandaya girişebilmek için, önceden kitlelerin diğer mücadele yöntemleriyle örgütlenmesi gibi bir olguyu kabul etmemektedir. Hazırlık aşaması olarak silahlı propagandayı yürütecek örgütlenmelerin hazırlığını kabul eder. Kitlelerin örgütlenmesi ve desteğinin sağlanması silahlı propagandanın peşinden gelecektir. Yani gerilla başlangıçta «suda balık» değil, «suyunu da kendisi yaratacak olan bir balık»tır. Zaten Kesintisiz Devrim II-III'de getirilen öncü savaşının özgün oluşunu iddia etmemezin nedeni de budur.

«Kitle önce silahlı devrim cephesine sempati duyacaktır. Ama gözünde büyüttüğü merkezi devlet otoritesinden dolayı, silahlı devrim cephesinin ezileceği düşüncesi ile eylemleri tereddüt ve büyük merakla izleyecektir. Gerilla savaşının başarı ile yürütülmesi üzerine görecektir ki, silahlı devrim cephesi önemli bir güçtür: yıkılmaz ve yok olmaz. O zaman sempatisi güvene dönecektir. Bu ikinci evredir. Güvene dönmesi çoğunluğun desteğinin kazanılması demek değildir. Ancak gerilla savaşı devamlı ve istikrarlı kılındıktan sonra, güven, yavaş yavaş desteğe dönecektir.» (Bütün Yazılar, S. 367)

İşte silahlı mücadelenin işlevi böyle görülmektedir. Kitle desteğini, sempati ve güven aşamalarından geçtikten sonra sağlamak mümkündür. Bunun da koşulu gerillayı devamlı ve istikrarlı kılabilmektir. Bu nokta THKP deneyinde gerçekleşememiştir. Gerçekleşmesi de olanaksızdı. Çünkü gerillanın başlangıçta sahip olması gereken kitle desteğini bir sonuç olarak görmektedir.

Başlangıçta kitle desteğinden yoksun olan gerilla en önemli avantajını kaybetmiş demektir. Çünkü silahlı propaganda askeri zafer demektir. Kıtle desteğinden yoksun olarak askeri plandaki bir mücadelede oligarşinin güçleri her zaman için ağır basar. Devletin kofluğu, çürümüşlüğü ancak stratejik planda bir anlama sahiptir. Taktik planda ele alındığında, oligarşinin savaşçıları gerek eğitim, gerek teçhizat ve gerekse hareket kabiliyeti açısından çok daha güçlüdürler. Gerillanın bunlara olan üstünlüğü bütünüyle kitlelerden aldığı desteğe bağlıdır. Bu olmadığı taktirde iş askeri plana geldi mi gerilla her zaman yenilir. Latin Amerika ülkelerinde başarısızlığa uğrayan bir çok gerilla hareketinin başına gelen budur: Kitle desteğinden yoksun olmak.

Bu örgütler içerisinde başarısızlığa uğramasına rağmen son derece büyük bir askeri güce sahip olan Tupamarolar, yenilmeden bir müddet önce yaptıkları açıklamalarda, hükümeti ele geçirebilecek askeri güce ulaştıkları halde, halkı henüz politize edememiş olduklarını söylüyorlardı. Ki Uruguay'da yapılan seçimlerde Komünist Partisi oyların yüzde yirmiye yakınını almıştı. Buna rağmen, 10 bin kişilik ordunun başlattığı genel bir saldırı, kitle desteğinden yoksun olan Tupamaro'ların kısa zamanda yenilgisini getirmiştir. «Silahlı propaganda... merkezi otoritenin görüldüğü gibi güçlü olmadığını onun kuvvetinin her şeyden önce yaygara, gözdağına ve demogojiye dayandığını gösterir» (age, S. 342) görüşünün doğruluğu ancak askeri eylemlerin sürekli başarısı ile gerçekleşir. Ama silahlı propagandanın kitle desteğinden yoksun iken, askeri eylemlerin merkezi otoritenin kuvvetlerine karşı elde edebileceği başarı son derece sınırlıdır. Ve bu alandaki başarısızlıklar ise merkezi otoritenin güçsüz değil, tam tersine zannedildiğinden daha da güçlü olduğunu, yenilmez olduğunu kanıtlamaya hizmet eder, uyanması beklenen kitlelerin daha da pasifize olmasına, teslimiyete düşmeleri-

ne yol açar. Evet, taktik planda, merkezi otoritenin gücünün yaygara, gözdağı ve demagojiye değil, esas olarak son derece disiplinli bir askeri-bürokratik yapıya dayandığını unutamayız. Bu ifadenin sadece stratejik planda bir anlamı olabilir.

Silahlı propaganda ancak siyasi bir çalışma üzerine inşa edildiği taktirde bir anlam ifade edebilir ve zafere giden yolda etkin bir mücadele yöntemi olabilir. «Halk savaşı genellikle, bizden maddi olarak daha güçlü olan bir düşman üzerinde mutlak bir siyasi üstünlüğü sağladığımız şartlarda verilir.» (Giap, Halk Savaşının Askeri Sanatı, S. 183, Yöntem Yayınları, 1976)

Vietnam devriminin önderlerinden V.N. Giap siyasi mücadeleden silahlı mücadeleye geçiş, parti ve kitleler konusunda şu dersleri aktarıyor:

«Silahlı mücadelenin, siyasi mücadelenin bir devamı olmasından ötürü, halkın siyasi gücü sağlamlaştırılmadan, güçlü hiç bir silahlı kuvvet inşa edilemez. Halkımızın uzun ve zorlu devrimci mücadelesine dönüp baktığımızda, kitleleri aydınlatmak ve örgütlemek, işçi-köylü ittifakını kurmak, Birleşik Halk Cephesi'ni yaratmak ve kendisinin önder rolünü belirtmek için, Partinin kurulmasından sonraki şiddetli siyasi mücadele yıllarının daha sonraki silahlı mücadeleye hazırlık yılları olduğunu açık bir şekilde görebiliriz. Partimiz; silahlı mücadeleyi hazırlamaya, daha sonra da uzun bir direniş savaşını vermeye karar verdikten sonra, propagandaya kitleler içinde çalışmasına, halkın çeşitli kesimlerinin yurtseverliğini ve düşmana karşı olan kinini geliştirmeye, bütün halkı, özellikle işçi ve köylüleri direniş için büyük bir birlik içinde örgütlemeye devam etti. Kitlelerin, halkın siyasi gücü, silahlı kuvvetlerin gelişmesine imkan veren en güçlü üsdür.» (Giap, age, S. 176)

Giap'ın burada aktardığımız silahlı mücadele anlayışı ile Kesintisiz Devrim II-III'te savunulan silahlı mü-

cadele anlayışı arasındaki fark çok açık olarak görülebilmektedir.

Bütün sorun, silahlı mücadelenin nasıl yürütüleceğidir. Güçlü bir siyasi etkinlik temeli üzerinde mi? Yoksa bu siyasal etkinliği de esas olarak silahlı mücadelenin yaratması anlayışı içerisinde bir silahlı mücadele mi?

Bu sorular doğrudan doğruya parti anlayışında ifadelerini bulurlar. Silahlı propagandayı temel alıp, siyasi gerçekleri onunla açıklayacak, kitleleri devrim saflarına esas olarak onunla çekecek olan bir parti, çalışma tarzına bağlı olarak başlangıçta kitlelerin örgütlendirilmesi işini tali olarak ele alacak ve esas olarak askeri eylemlerle siyasi hedeflere vurarak siyasi üstünlük kurmaya çalışacaktır. Eğer bu bir yol ise, örgütün geniş kitleleri hareket ettirebilme yeteneğine sahip olma gibi bir özelliği taşımaya ihtiyacı yoktur. Çünkü bunu ileriki gelişimi içerisinde sağlayacaktır. Bu anlayış pratiğe yansıtılınca, yapılacak iş siyasi bir görüş etrafında, sınıfsal kökenine bakılmaksızın marksist-leninistlerin oluşturduğu, son derece dar bir parti örgütlenmesine giderek, silahlı propagandayı yürütecek «tim»lerin kuruluşuna hız vermek ve derhal silahlı propagandaya geçmektir. Örgütün daha fazla gücü varsa, kitle eylemlerini de örgütler, diğer kitle çalışması yöntemlerini de gücü oranında uygular. Başlangıçta asla her yere koşmaz. Silahlı propaganda dışında, diğer alanlarda yürütülecek bütün çalışmalar silahlı propagandaya destek olacak şekilde sürdürülmek zorundadır.

Bu siyasi anlayışa ulaşmış olanların artık bekleyecek zamanları yoktur. «Klasik kitle çalışma»sıyla güç toplamaya çalışmak diye bir sorun söz konusu değildir. Bu, ancak silahlı propaganda sayesinde elde edilebilecek bir şeydir.

Bunun yanında başlangıçta, siyasi bir üstünlüğü silahlı propaganda dışındaki çalışma tarzlarını temel alarak sürdürmeğe çalışan bir örgüt ise, çok daha değişik

bir yapıya sahip olmak zorundadır. Başlangıçta kitlelerin acil gereksinmelerini ele alarak, bunları siyasi bir düzeye ulaştırmaya çalışmak (24) yanında *esas olarak siyasi gerçekleri açıklama kampanyasını sürdürerek,* başta işçi sınıfı olmak üzere, geniş yığınları hareket ettirebilme gücüne sahip bir parti haline gelmeye, yani kitleleri devrim saflarına kazanmaya, onların öncüllerini başlangıçta dar olsa da giderek genişleyen bir proletarya partisi içerisinde örgütlemeye çalışacaktır. Böyle bir partinin çalışmalarında silahlı mücadele bu çalışmalara ancak destek olacak şekilde kullanılacaktır. Bu nokta, partinin güç sorunudur. Ve hakim sınıflarla olacak olan çatışmayı uygun koşullarda belirleyecek olan da budur. Hangi koşullar altında olursa olsun hakim sınıflara karşı bir mücadeleyi istikrarlı kılabilme gücünde olmayan bir parti açık savaş alanına giremez. Bu zaten düşmanın yapmak istediği şeydir: Güçlerin yetersiz olduğu bir anda devrimcileri açık çatışmaya çekebilmek ve kendi tayin ettiği alanda dövüştürmek.

Her devrimci hareketin başlangıçtaki görevi halkı örgütlemektir. Örgütsüz halk hiç bir şeydir. Esarete mahkumdur. Halk ancak örgütlü olduğu zaman, doğru bir siyasetle yönlendirildiği zaman yenilmez bir güç haline gelebilir. Bu görevler aşılmadığı müddetçe -ki dünyada süre gelen devrim hareketleri incelendiği zaman görülür ki, Türkiye'de halkın örgütlenmesi son derece geri düzeydedir- devrimciler başka her hangi bir çalışmayı bunun önüne geçiremezler. Yapılan hataların temelinde bu görevlerin atlanılması yatmaktadır. Çin devrimi, Küba devrimi tartışılırken hep aynı hataya düşülmektedir. Mücadelenin hangi evresinde bulunduğumuza bakılmaksızın devrimin başarıya ulaştığı ülkelerdeki ileri görevler tartışma konusu haline getirilmekte ve çözümler o noktadan itibaren ele alınmaya çalışılmaktadır.

Silahlı propagandanın başlangıçta kitlelerin örgütlendirilmesinin de temel yöntemi olamayacağı sorununu uzun boylu tartışmaya gerek görmüyoruz. Kesintisiz Devrim II-III'de bu konuda şu tesbit yer almaktadır:

«Ülkemizde pasifistler özellikle şunu söylemektedirler: 'yapılan eylemler kitlelerde sempati uyandırıyor, ama hepsi o kadar...'

«*Doğrudur. Kitleler bizlere karşı sempati duymalarına rağmen, henüz aktif olarak desteklemiyorlar ve mücadelenin içine girmiyorlar. Bu son derece doğaldır. Ne bekleniyordu yani? 5-6 askeri eylem sonucu kitlelerin ayaklanıp, ülkede devrim yapması mı?*» (Bütün Yazılar, S. 366)

Kitlelerin sempati duymalarına rağmen desteklememeleri, bir yerde askeri eylemlerin azlığı ile açıklanmaktadır. Çünkü bu eylemlerin bir amacı da güç gösterisiydi. Sorunun daha derinde yatan nedenleri vardı. Askeri eylemler daha çok olsaydı da kitleler yine desteklemeyeceklerdi. Tupamaro'ları desteklememişlerdi. *Kitleler ancak başka kurtuluş yolu kalmadığını anladıkları zaman silahlı mücadeleyi desteklerler.* Bunun Türkiye'de kavranmış olduğunu iddia etmek zordur. Bu nedenledir ki, kitleler kendilerinin sürdürdükleri mücadele ile bağlantısını göremedikleri bir mücadele yöntemini desteklememişler, ancak o mücadelenin yiğitçe oluşuna sempati duymuşlardır. Ama sempatileri onların, «yazık oluyor gençlere» demelerini engellememiştir.

Silahlı mücadele sorunu devrimin ancak şiddetle olabileceğini kavramış olmakla bitmiyor. Kitlelerin böyle bir mücadeleye nasıl katılabileceği noktasında yeniden bir takım doğru tesbitler yapabilmek işin can alıcı noktası haline geliyor. Genel olarak tüm pasifistlerin yaptığı iş, devrimin ancak şiddetle gerçekleşebileceği olgusunu inkar edemedikleri yerde onu sulandırmaktır. Barışçıl geçiş için hiç bir umudun olmadığı durumda, barışçıl geçiş tartışmaları çıkartıp gerçeği karartmaktadırlar.

Bu, devrimi reddedişin en kaba ve en açık görülebilen biçimi. Bunun yanında devrimin şiddetle olacağını söyleyerek, bu konuda yerine getirilmesi gereken örgütlenme ve propaganda çalışmasını yapmamak suretiyle devrimi anlaşılmaz bir iş haline getirenler daha ince tahrifçilerdir. Bunlara olan reaksiyon ise bu konuda doğruya yaklaşanların yanlışlarına yardımcı olmakta, siyasal mücadele sayesinde kitlelerin devrim saflarına kazanılması görevinin ihmal edilmesi, sonuçta bir aceleciliği getirmektedir.

Kitlelerin kavradıkları eylemlere katılacakları çok basit bir gerçektir. Ama silahlı propaganda, daha önceden yaratılmış organik kitle bağlarına sahip değilse, kendi kendisini anlatamaz. Kitleler silahlı propagandanın dilini anlayabilmek için, o eğitimden geçmiş olmalıdırlar. Aksi taktirde silahlı propaganda onlar için, sosyalizm değil, yalnızca yiğitlik propagandası olur. Kitlelerin kendiliğinden sahip oldukları bilinç ancak bu kadarına izin verir. Siyasi bilinç onlara dışarıdan propaganda yoluyla iletilmek zorundadır. İkisinin birden olabileceğini savunmaya olanak yoktur. Çünkü silahlı mücadelenin mutlaka güçlü bir siyasi temel üzerinde yükselmesi gerekir. Aksi taktirde askeri plandaki çatışmada halkın desteğinin olmadığı durumlarda silahlı mücadeleyi başarı ile sürdürmek mümkün olamamaktadır.

Kesintisiz Devrim II-III böyle bir çalışma tarzını kesinlikle reddeder:

«... önce kitleleri, silahlı aksiyonun dışındaki mücadele biçimleri ile bilinçlendirip, örgütleyelim, yani silahlı mücadele için asgari (!) örgütlenmeyi sağlayalım, ondan sonra silahlı mücadeleye başlarız diyerek haklı ve mazur göstermeye çalışmaktadırlar. *

«* Pasifistlerin emperyalizmin işgali altında olan ülkemizde meseleyi bu şekilde koymalarının Türkçesi 'önce revizyonist çalışma yaparak, kitleyi ve kendimizi örgütleyelim, ondan sonra da devrimci mücadeleye başla-

rız' demektir. Oysa, barışçıl mücadele metodları temel alınarak yapılan örgütlenme asla savaşma aşamasına geçemez» (Bütün Yazılar, S. 368)

Daha önce, yazıda mücadele biçimleri a) barışçıl (uzlaşıcı değil), b) silahlı olmak üzere ikiye ayrılıyordu. Burada silahlı mücadele dışındaki çalışma biçimlerini temel alarak örgütlenen devrimci örgütlerin hiç bir zaman silaha sarılamayacağı iddia edilmektedir. Bunu kanıtlayabilecek hiçbir şey yoktur. Ve dünya devrimci hareketi, mücadeleyi silahlı mücadele dışındaki yöntemlerle örgütleyerek silahlı savaş aşamasına ulaştıran muzaffer örgütlerin örnekleri ile doludur. Ve başka türlü gelişen mücadele de yoktur. Çünkü savaşabilmek için gerekli olan asgari bir birikimi yaratmanın başka yolu yoktur.

Silahlı mücadele dışındaki yöntemlerle örgütlenmenin zorunlu olarak statikliği ve kurumculuğu getireceği gibi bir durum söz konusu değildir. Bir örgütün canlılığı, bürokratizmden uzaklığı, kullandığı yöntemleri devrimci bir ruhla, özle ele alıp almamasına bağlıdır. Bu açıdan Fidel Castro'nun dediği gibi yöntemleri «devrimci ve devrimci olmayan diye sınıflandırmalıyız.» Devrimci yöntemlerle çalışmayan örgütler elbetteki kurumculuğa yol açar. İster barışçıl denilen (uzlaşıcı değil) ister silahlı denilen yöntemler olsun, devrimci yöntemler ise, hayatın gerçeklerine göre bunları hayattan çıkarıp, hayata geçiren örgüt devrimcidir ve savaşmak gerekiyorsa savaşır, ricat gerekiyorsa ricat eder, hatta seçime katılmak gerekiyorsa seçime de katılır. Ama bunları yapıyor diye böyle bir örgüte devrimci adından başkası yakıştırılamaz. Bu anlattıklarımız, hayat tarafından, Vietnam Devrimi, Angola, Mozambik devrimleri tarafından doğrulanmış gerçeklerdir. Giap şöyle diyor:

«1930'da Çin Hindi Komünist Partisi kuruldu. Partinin önderliğinde, Vietnam halkının milli kurtuluş hareketi daha da gelişti. II. Dünya Savaşının sonlarına

doğru, 10 yıl süren bir siyasi mücadeleden sonra, parti, silahlı mücadele için hazırlığa geçilmesine ve bunun için gerilla savaşının başlatılarak bir hür bölge kurulmasına karar verdi.» (Giap, Halk Savaşı, Halk Ordusu, S. 34)

Görüldüğü üzere, silahlı mücadele dışındaki çalışmaları temel alan örgütler «asla savaşma aşamasına geçemezler» diye bir kural yokmuş. Çin Hindi Komünist Partisi böyle yapmış ve hayat gerekli kıldığı zaman da savaşmanın ne demek olduğunu tüm dünyaya anlatmıştır.

SON SÖZ

Buraya kadar söylediklerimiz daha önce büyük ölçüde Kurtuluş'ta yer aldı. Ancak bugüne değin bunlar üzerine doğru dürüst bir tek karşı eleştiri almadık. 1971 yenilgisiyle THKP'nin dağılmasından sonra kalanlar 1974'de biraraya gelerek platform tesbitine giriştiler. Bugün Halkın Yolu grubunu oluşturanlar, bu platformdan «revizyonizm» sorunu üzerine olan ayrılıkla çekildiler. Geçmişe ve günümüze bakışı yepyeni bir perspektifle getirmekteydiler. Temel önermeleri «proleter devrimciliğinin kriteri, Çin'in yanında yer alıp, alınamakla belirlenir» şeklindeydi. Bugün artık onlara söylecek bir şeyimiz yok. Katettikleri yolla apayrı dünyaların insanları olduk.

Platform oluşturma çabası, bugün Devrimci Yol ve Kurtuluş çevresinde olan arkadaşlarca sürdürüldü. Ama bir noktada bu çabalar da -artık tartışılmasında pek yarar olmadığına inandığımız nedenlerle- kesintiye uğradı. Ayrılığı çıkaranlar -ki bu gün Devrimci Yol çevresindedirler- başlangıçta ideolojik bir farklılık ortaya koyamamakla birlikte, yapılan açık bir toplantıda, «biz

geçmişe katılıyoruz, bunlarsa eleştiriyorlar» şeklinde ideolojik bir baz getirdiler. Bizim geçmişi eleştirdiğimiz doğruydu ve bunu o arkadaşlar o güne kadar da biliyor ve bu eleştirinin hazırlanması konusundaki çabalara katılıyorlardı. Ayrılık, başlangıçta geçmişin eleştirilip eleştirilmemesi konusunda yürürken, daha sonraları başka bazlara kaydırıldı ve yapay duvarlar oluşturulmaya çalışıldı. Aslında geçmişin eleştirilip eleştirilmemesi, *öncü savaşının* eleştirilip eleştirilmemesi sorunuydu. Ve bu doğrudan doğruya devrim anlayışıdır.

Çok değişik konularda görüş farklılıkları olabilir ve ayrılığa sebep olmayabilir. Ama *devrim anlayışı* üzerine olacak görüş farklılığı, zorunlu olarak farklı çalışma tarzı ve örgütlenme anlayışı üzerine olan farklılıkları da getirir ve kesin ayrılık nedeni olur. Devrimci Yol'la Kurtuluş arasında *Öncü Savaşı* üzerine olan tartışma ise sonuçlandırılmış değildir. Belki Devrimci Yol bu konuyu, «Devrimci Yol-Bildirge» isimli broşürde bitirdiğini sanıyordur, ama gerçek öyle değil. Türkiye'de sosyalist hareketin gelişimine önemli bir darbe vurmuş olan bu ayrılık böyle kolayca kabul edilemez ve sorun hala *Öncü Savaşı*'nda yatmaktadır.

Bu sorunun sürekli yanından geçen, ama içine girmeyen broşür geçmişi ele alırken şöyle diyor:

«THKP hareketinin yenilgisi bir bakıma onun 'silahlı mücadelenin (silahlı devrimin) başarıya ulaşabilmesi için marksist-leninist bir parti tarafından yönetilmesi, mücadelenin, sınıf mücadelesinin bütün alanlarında ve tüm mücadele yöntemlerini kullanarak (elbette silahlı mücadele temel alınarak) mücadele etmenin zorunluluğuna' ilişkin teorik görüşlerin kanıtlanması olmuştur, denilebilir.

«Zira, bize göre yenilgi, bu anlayışın uygulanmasındaki başarısızlıkları içeren bir muhteva taşımaktadır. Şu veya bu sebeple böyle bir bütünlüğün sağlanılama-

ması veya sonuç olarak ortadan kalkmasının bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır.» (Bildirge, s. 32)

Böylece Devrimci Yol, THKP'nin yenilgisinin uygulamadaki noksanlıklardan doğduğunu öne sürmekte ve bunu kanıtlamak için de Hüseyin İnan'ı ve Münir Aktolga'yı şahit olarak göstermektedir. Gerçekten THKP uygulama noksanlıklarından mı, yoksa teorideki hataların pratiğe yansımasından mı yenilmiştir? Buna teorik cevap vermeden, pratikten bir örnek vermek yararlı olacaktır. Bildirge çok yönlü bir çalışmanın bir kısmını üstlenmiş olan, Münir Aktolga'nın görevlerini yerine getirmemesini mazeret göstererek «parti pratiği içinde çok yönlü görevlerin bir kısmının yerine getirilmemiş olması durumunun tesbitidir» diyor. Pekala cezaevinden kaçtıktan ve Münir Aktolga ve şurekası partiden ihraç edildikten sonra olanlar nasıl izah edilecek? Sorumluluk kime yüklenecektir? Bu satırları yazan arkadaşlar, Kesintisiz Devrim II-III'ün Parti içerisindeki ayrılıktan sonra yazıldığını ve cezaevinden kaçıştan sonra ilk iş olarak şehir gerillası timlerinin oluşturulmağa çalışıldığını, bizzat Mahir Çayan'ın kendisinin Ankara'da eylem koymağa çalıştığını, telefon rehberinden kaçırılacak adam adresi arandığını bilmiyorlar mı? Bunların çok yönlü çalışmayla ilişkisi nedir acaba? Mahir Çayan, kendi yazdıklarını kendisi anlayamıyor da birilerinin yorumuna mı ihtiyaç duyuyordu. Hiç biri değil elbette. O ne yazdığını ve ne yaptığını biliyordu:

«Silahlı propagandayı temel alan örgüt, öteki mücadele biçimlerini gücü oranında ele alır. Ancak öteki mücadele biçimleri *talidir*. Silahlı propaganda, temel mücadele biçimidir. Bu, ekonomik ve demokratik kitle hareketlerine seyirci kalınacak demek değildir. Örgüt, gücü oranında, ekonomik ve demokratik hak ve istemler etrafında kitleleri örgütlemeye çalışır. Oligarşiye karşı her çeşit tepkiyi yönlendirmeye uğraşır. Ancak başlangıçta asla her yere koşmaz, gücünü aşan, silahla gü-

ven altına alınamayan kitle hareketlerinin içine girmez. *Gücüyle* orantılı olarak silahlı propagandanın dışındaki, bilinçlendirme, siyasi eğitim, propaganda ve örgütlenme işleri ile uğraşır.» (Bütün Yazılar, s. 333-334)

İşte, Mahir Çayan'ın söyledikleri bunlardır. Silahlı propaganda her şeyden önce gelir, ve bu örgüt gücü oranında başka işlerle uğraşır. Bu örgütün geniş yığınları hareket ettiren geniş bir örgüt olmadığı düşünülürse, silahlı propagandanın güçlerin çok büyük bir kısmını çekeceği aşikardır. Bu örgüt geniş bir örgüt de olamaz. Çünkü Mahir Çayan'ın yazdıklarına göre öyle geniş bir örgüt ancak silahlı propaganda sayesinde oluşabilecektir. Silahlı propagandanın dışındaki yöntemleri temel alarak örgütlenmeğe çalışan bir örgüt asla savaşma aşamasına geçemez, der O. (Bkz. Bütün Yazılar, s. 368)

Şimdi Devrimci Yol'a soruyoruz; «en geniş kitleler içerisinde en dar kadro çalışmasını yapmak» ne demek? En dar kadro çalışmasını anladık diyelim. Ya en geniş kitleler içerisinde çalışmak ne demek? Mahir Çayan'ın revizyonist dediği «klasik kitle çalışması» mı? Ayrıca suni denge koşullarında olan en geniş kitleler silahlı propagandadan başka yolla devrim saflarına çekilebilirler mi? *Suni denge*'ye ne oldu? Silahlı propagandadan başka bir yöntemle mi bozuldu?

Devrimci Yol'a birkaç soru daha. Bildirge'de şöyle deniyor:

«Böyle bir durumda parti yapılanmasında önemli zaaflar varken açık ve yoğun bir baskı döneminin içine girildi. Kazanılmış mevzilerin savaşsız terkedilmemesi ve bu gibi politik sebeplerle, 12 Mart'ın kanlı saldırganlığına karşı savaşmak *zorunda* kalındı.» (Bildirge, s. 35)

Şimdi bu sözlere, yaşadığımız gerçeğe rağmen inanacak mıyız? THKP'nin harekete geçişiyle 12 Mart saldırılarının başlayışı arasında acaba kaç ay var? İnsan bu kadar unutkan olabilir mi? 1971 tarihli gazetelere bir göz atmak, bu sorunu rahatça çözer. İşin önemli yanı,

Bildirge'nin, THKP'nin silahlı propagandaya başlayışını onun teorik zorunluluğu olarak değil de -altını çizerek- edilgen bir biçimde, *zorunda* kalındı diye açıklamağa kalkışması acaba neyle açıklanabilir? Bir tek şeyle: Bildirge, Mahir Çayan'ı kendisine uydurmağa çalışıyor. THKP savaşmak *zorunda* kalmadı, teorisini yaptığı savaşa kendisi başladı. 12 Mart saldırıları karşısındaki -yani daha sonraki- dönem zorunlulukla açıklanabilir, ama hareketin başlayışı asla.

Devrimci Yol, bugün bir yandan Mahir Çayan'ın yazdıklarını savunuyorum derken, diğer yandan parti paravanası ardına gizlenmeğe çalışıyor. O çok böbürlendiği, başkalarını küçük görme hakkını aldığı, o büyük gücü hâlâ silahlı propagandayı başlatacak ve politikleşmiş askeri savaş stratejisini uygulayacak bir parti yaratmağa yetmiyor mu? Yoksa suni denge koşullarında bütün Türkiye'yi mi örgütlemeğe niyetli? Devrimci Yol işe galiba yanlış yerden başladı. Acaba Mahir Çayan'ın şu sözlerine ne derler?

«Bu yüzden, önce kitleleri silahlı mücadelenin dışındaki mücadele biçimleri ile bilinçlendirip örgütleyelim, yani silahlı mücadele için asgari (!) örgütlenmeyi sağlayalım, ondan sonra silahlı mücadeleye başlarız, diyerek (revizyonistler ve pasifistler) haklı ve mazur göstermeğe çalışmaktadırlar.» (Bütün Yazılar, s. 368)

Peki ya şu sözüne ne derler?

«Bu dönemde bir devrim olmuştur. Ve bu devrimi yapanlar, işe silahlı propagandayı temel alıp, *öncü savaşı ile başlamışlardır.*» (abç) (Bütün Yazılar, s. 338)

Kastedilenin Küba devrimi olduğunu biliyoruz. Ayrıca Sierra Maestra'ya çıkan gerillaların bir düzineden daha fazla olmadığını da biliyoruz. Mahir Çayan da bunlardan ve bunların eylemlerinden söz etmektedir. Biz bütün bunlara bilincimizin elverdiğince bir açıklama getirdik. Ya Türkiye devriminden kendini sorumlu gören Devrimci Yol siyaseti ne diyor?

Silahlı propagandayı temel çarpışma biçimi olarak ele alan Devrimci Yol siyaseti, bugün niçin «Polis sağa sola bomba koyarak provokasyon yapıyor» diye şikayette bulunuyor?

Devrimci Yol, silahlı mücadele ile silahlı propagandayı aynı şeyler olarak mı değerlendiriyor? Politikleşmiş Askeri Savaş stratejisi nedir? Niçin bu konuya değinmekten kaçınıyor? Suni denge ne oldu? Niçin hiç lafı geçmiyor? Ya ideolojik önderlik konusu onları hiç ilgilendirmiyor mu? Şehir gerillası konusunda, niçin görüş getirilmiyor? Kırlar temel, şehirler hâlâ tali midir? Yoksa devrim anlayışı artık tali bir mesele midir?

Devrimci Yol, bütün bu soruları es geçerken, Mahir Çayan'ın her koşulda tek düze silahlı mücadeleyi savunmadığını belirtiyor. Ama bundan, Mahir Çayan'ın anladığı başka, Devrimci Yol'un anladığı başka.

«THKP-C hareketinin içinde bulunulan koşullar ne olursa olsun değişmeyen düz bir mücadele anlayışına sahip olduğu kabul edilemez. Böyle bir anlayış kabul edilemez.» (Bildirge, s. 36) diyor ve kanıt olarak Kesintisiz Devrim II-III'ten şu alıntıya başvuruyor.

«Artık 1961-70 döneminin sınırlı demokratik ortamı tarihe karışmış, nisbi denge bozulmuştur. (*Burada kastedilen, orta burjuvazi ile oligarşi arasındaki 'denge'* dir. D.Y.) (abç) Emperyalist işgalin ve istismarın Türk ordusu aracılığıyla sürdürüldüğü, ekonomik ve demokratik amaçlı her çeşit kıpırdanmanın terörle susturulduğu bir ülke haline gelmiştir Türkiye.

«Bundan böyle, *bütün legal yolların tıkanmasından* emekçi kitlelere karşı, tenkil politikasının en gaddar bir şekilde sürdürülmesin*den dolayı* kitlelerle diyalog kurmanın ve onları devrim saflarına çekmenin temel mücadele biçimi silahlı propagandadır.» (Altı çizili yerleri D. Y. çizmiş) (Bütün Yazılar, s. 362)

İlk önce D.Y.'un bir tahrifatını düzeltelim. Büyük bir kurnazlıkla alıntının birinci paragrafında geçen *nis-*

bi dengenin kimler arasında olduğu sorununu, D.Y. açıklarken, parantez içerisinde *Burada kastedilen orta burjuvazi ile oligarşi arasındaki «denge»*dir, diye kesip atıyor. Ama Mahir Çayan öyle demiyor:

«Ülkedeki devrimci milliyetçilerle oligarşi arasındaki nisbi denge bozulmuş devletin bütün kurumlarına oligarşi tam anlamıyla hakim olmuştur.» (Bütün Yazılar, s. 358)

Bu devrimci milliyetçilerin kim olduğunu da bir sayfa önce şöyle anlatıyor:

«Ancak, bu dönemde her şeye rağmen, *oligarşi ile küçük burjuvazi arasında bir nisbi denge ülkede süregelmiştir*. Yani oligarşi bu dönemde devlete tam anlamıyla hakim değildir.» (Bütün Yazılar, s. 357)

Gördüğümüz gibi nisbi denge orta burjuvaziyle değil küçük burjuvaziyleymiş. Peki, Devrimci Yol neden bu devrimci olmayan yola başvuruyor? Acaba geçen zaman içerisinde küçük burjuvalar büyüyüp orta burjuva haline geldiğini mi düşünüyor? Ama asıl neden bu değil, Kemalizm sorunundan bir çırpıda ve çaktırmadan satır arasında kurtuluvermek. Bu, devrimci yol değildir.

Şimdi dönelim ilk alıntılara.

D.Y. yaptığı iki paragraflık aktarmada, «bütün legal yolların tıkanmasından» ve «den dolayı» ibarelerinin altını çizerek bir şeyler anlattığını zannetti. *Birincisi,* bütün legal yollar tıkansa dahi silahlı mücadeleye girilmeyebilir, çünkü bu daha çok objektif ve subjektif faktörler meselesidir. *İkincisi,* demek ki THKP silahlı mücadeleye «bütün legal yolların tıkanmasından dolayı» karar verdi. Yapılan bütün tahliller boşa gittiği gibi -çünkü D.Y. silahlı propagandayı legal yolların tıkanmasına bağlıyor, halbuki Mahir Çayan suni dengenin kırılması için silahlı propagandayı zorunlu görüyordu- ayrıca D. Y. şehir gerillasına girişmeye ne zaman karar verildiğini de unutmuş görünüyor. Bilindiği gibi bu karar, 1970 Kasım'ında alınmış ve 1971 şubatı'nda uygulanmaya ko-

nulmuştur. Bilmiyorlar ya da hiç duymamışlarsa mahkeme tutanaklarına bir göz atsınlar. Bütün bu anlattıklarımız mahkeme tutanaklarında daha geniş olarak yer almaktadır. Bütün bunları herkes bilirken, böyle devrimci olmayan yollara başvurmanın anlamı ne?

Bildirge «artık bütün legal yolların tıkanmasından» ibaresine dayanarak Mahir Çayan'ın bütün bir teorisini, biraz da saygısızca bir kenara itmektedir. Dostlarımız, acaba Mahir Çayan'ın şu sözlerine ne diyecektir:

«Emekçi kitlelerin ekonomik ve demokratik mücadelesinin, oligarşik diktatörlük -isterse *temsili görünüm içinde olsun* (abç)- tarafından terörle bastırıldığı, merkezi otoritenin ordusu, polisi, vs. ile 'dev' gibi güçlü olarak halk kitlelerine gözüktüğü gizli işgalin varolduğu bu ülkelerde, kitlelerle temas kurmanın, onları geniş bir siyasi gerçekleri açıklama kampanyası ile devrim saflarına kazanmanın *temel mücadele metodu silahlı propagandadır.*» (abç) (Bütün Yazılar, s. 342)

Bütün yollar Romaya çıkar!

D.Y. alıntı yaptığı paragrafı gözden kaçırdığımızı iddia ediyor, ama yanılıyor. Biz Kesintisiz Devrim II-III'te yazılanların satırını dahi gözden kaçırmadık, kaçırmak elde değil, beynimizde yazılı. D.Y. Bildirge'de bize çamur atarken çok güzel bir ifade kullanmış. Aynen katılıyoruz:

«Bu iki paragraf geçmişin her türden tahrifatçısını apaçık ortaya çıkarırken...» gerçekten turnusol gibi görev görmektedir. D.Y. bu iki paragrafa dayanarak *artık o şartlar gittiğine göre silahlı propagandaya gerek kalmamıştır diyor.*

Şimdi de Mahir Çayan gerçekten öyle mi diyor, ona da bakmakta yarar var. Niçin şehir gerillasıyla başlanıldığını Kesintisiz Devrim II-III açıklarken şöyle diyor:

«Hem silahlı propagandaya hazırlık döneminde işleri gevşek olarak ele almamızdan, hem de, silaha sarılmakta geç kalmamızdan dolayı,... partimiz gerilla sava-

şına şehir gerillası ile başlamıştır.» (Bütün Yazılar, s. 375)

Bu tek cümle içerisinde D.Y.'un silahlı propagandaya başlayışı, hem baskılara bağlayan *zorunluluk* tezi, hem de bütün *legal yolların tıkanmasına* bağlanan bir döneme mahsus özel çalışma tarzı tezi çürütülmektedir. Silahlı propaganda bir zorunluluk sonucu benimsenmemiş, suni denge tahliline bağlı olarak önceden hazırlanmak suretiyle bilinçlice ele alınmıştır. İkincisi, yine özel baskı dönemi dolayısıyla silahlı propaganda kabul edilmek zorunda kalınılmamış, tam tersine «silaha sarılmakta geç kalmamızdan» şikayet dahi söz konusu olmaktadır ki, silaha sarılış D.Y.'un sözünü ettiği bütün legal yolların tıkanmasından öncedir.

Sürgit silahlı propaganda konusunda da şunlar söylenir. Kesintisiz Devrim II-III'de:

«Klasik politik kitle mücadelesi ile silahlı propaganda birbirini izler ve birbirinin içinde, birbirine bağımlıdırlar, herbiri diğerini karşılıklı etkiler.

«Silahlı propagandanın dışındaki öteki politik, ekonomik, demokratik mücadele biçimleri silahlı propagandaya tabidir. Ve silahlı propagandaya göre biçimlenirler.» (Bütün Yazılar, s. 344)

Bunun ne anlama geldiğini daha önceki sayfalarda açıkladık. Önemli olan silahlı propagandanın terkedilip, terkedilmemiş olmasıdır. Birbirini izleme acaba bugün nasıl cerayan ediyor? Kesintisiz Devrim II-III'ün yazılmasından bu yana tam altı yıl geçti. Ne parti oluştu, ne silahlı propaganda temel oldu. Hâlâ, «en geniş kitleler içerisinde en dar kadro çalışması» sürüp gidiyor. Acaba Mahir Çayan'ın dediği gibi «haftalar, aylar stratejik örgütlenmeyi ve de askeri eylemler için asgari örgütlenmeyi tamamlama hikayesi ile, 'büyük işler planlanıyor' kanısı içinde, gevezelik, yazı-çizi işleri ile geçip» (Kesintisiz Devrim II-III, s. 341) gidiyor mu?

Bütün bu soruları yeniden ortaya getirmemizin nedeni, D.Y.'un bunları sürekli es geçmesidir. Bir gizli faşizm teranesidir tutturulmuş gidiyor. Devrim anlayışı konusunda ise tartışmalar ortadan kaldırılmağa çalışılıyor. Halkların sorumluluğunu taşıdığını iddia eden insanlar bunca sorumsuz olamazlar. D. Yol önderleri bu tartışmaları engellemek için her türlü yola baş vurmakta, gruplar arası düşmanlıkları ellerinden geldiğince körüklemektedirler. Körükledikleri bu düşmanlık öylesine boyutlara ulaştırılmıştır ki, artık D.Y. çıkardığı özel sayılarında isim isim ihbar yapacak kadar ileri gitmektedir. Sivas'ta dağıttıkları özel sayıda üç devrimciyi «kışkırtıcılık yapmak v.s.» gibi suçlamalarla hakim sınıflara jurnallemişlerdir. Savcılık, bu arkadaşların önüne Devrimci Yol özel sayısını koyarak «hakkınızda ihbar var, dava açmak zorundayız» demektedir. Bu olay ideolojik mücadele yerine, yapay, duygusal sınırlar oluşturma amacını güden bir provokasyondur.

Bir kez daha, Devrimci Yol görüşlerini benimseyen, gerçekten iyi niyetli, proletarya mücadelesine hizmet etmek amacını güden arkadaşlara seslenebilmek amacıyla bu son satırları kaleme aldık. Önderlerden pek umudumuz kalmadı. Zira çok iyi bildikleri şeyleri, bilmemezlikten gelmektedirler. Bakış böyle olunca bir şey anlatmak mümkün değildir. Ama Mao, Çan Kai Şek'i bile kendisini öldürmek isteyen generallerin elinden kurtarmış ve ittifak önermiştir.

Notlar

(1) Önderlik önceden görmek demektir. (S. 8)

(2) Bazıları yeni zamanlarda sözde bir eleştiri-özeleştiri kampanyasına davetiye çıkarmış durumda. Ancak bunlar özeleştiriyi, -kendileri için-, haklı olduklarının açıklanması şeklinde; ve başkalarının hatalarını temel alarak bir özeleştiri yapmakla izafi bir durum yaratarak kendilerini herşeyin üstüne çıkarmanın bir yöntemi olarak görüp; başkaları içinse, «özeleştiri yap ve gel bana teslim ol» diye kavradıklarından bu sözde kampanya hiçbir şeyi değiştirir mahiyette olmamıştır. Ayrıca varolduğundan beri özeleştiriyi bir «günah çıkarma» olarak kavrayan namlı kalpazanlardan söz etmeye gerek yok sanırız. (S. 8)

(3) Gerçektende savaş ertesinde, «milletin bu konudaki yeteneksizliğine» (!) inanmış olacaklar ki toprak meselesi üzerine herhangi bir sosyal dönüşümü söz konusu etmemişlerdir. (S. 17)

(4) Geçerken belirtelim: Bazılarına göre, Lenin Milli Burjuva demekle Komprador burjuvaziyi kastetmektedir. Bu tümden sakat bir görüştür. Kelimeler üzerinde savaş yerine Lenin'in diğer söyledikleri ve Kurtuluş Savaşının sınıfsal analizi, Lenin'in söylediklerinin komprador burjuvazi anlamına gelmediğini gösterir. Ayrıca şurasını da hatırlatmak gerekir: Lenin Komprador burjuvaziye «ilerici» demiyecek kadar ettiği lafı kulağı duyan bir önderdir. Stalin de «milli burjuvazinin» «komprador burjuvazi» anlamına gelmediğini özellikle belirtir. (S. 17)

(5) İzmir İktisat Kongresinde alınan kararlar burjuvazinin gelistirilmesi doğrultusundadır. Bunun tartışılacak bir yanını göremediğimiz için geçiyoruz. (S. 18)

(6) Örneğin Bekir Sami'nin Londra Konferansındaki uzlaşmaları (1921) Meclis ikinci başkanı ve Adalet Bakanı Celalettin Arif Bey'in milli mücadele esnasında Ereğli bölgesinde önemli bir maden imtiyazını İtalyan Terni şirke-

tine satması, 9 Nisan 1923'de kabul edilen Chester Projesinin yabancı sermayeye görülmemiş imtiyazlar sağlaması. (S. 19)

(7) Bu konuda bakınız: Türkiye Proletaryası. A. Şunurov (S. 19)

(8) Buradaki çok önemli bir nokta da, Leninist devlet teorisinin kavranmamış olmasıdır. «Hükümetimiz» denirken «biz» denilen özne eğer burjuvaziyi kastetmiyorsa -ki kastetmiyor- bu bir devrimci için yapılabilecek en büyük hatalardan biri olur. Bu, devletin sınıfsallığını bir yana koymak, sınıflarüstü devlet gibi bir anlayışı ortaya getirmek olur. (S. 23)

(9) Hareketin sık sık uzun aralıklı kesintilere uğraması, aynı zamanda sosyalizmin kitleler arasında yaygınlaşıp, kendi eksikliklerini ortaya çıkarabilecek bir teorik birikimin sağlanmasını da engellemiştir. (S. 25)

(10) Yeni zamanda da ortaya çıkan adım adım demokrasiyi geliştirme (TİP) anlayışıyla Mihri Belli'nin bu görüşü arasında zerrece fark yoktur. (S. 25)

(11) Anarşizm ve provokasyon teorileri karşı-devrim tarafından olduğu kadar sözde sosyalistlerce de aynen savunulmuştur. Bugün bu silahların geri tepmeye başlaması karşısında -özde farklı olmamakla beraber- TİP, TSİP, TKP her derde deva maydanoz gibi «GOŞİST» sözcüğüne yapıştı. Bunun da geri tepmesi pek uzun zaman almayacaktır. Halkın mücadelesini en azimli bir biçimde sürdürenleri lanetleyenlerin sonları hiç hayırlı olmamıştır. (S. 27)

(12) Bunlar karşısında dünya devrimci teori ve pratiğinin bir bütün olduğunu söylemek suretiyle bizi çürütmeye kalkışacak olanlar için söyleyelim; söz konusu ettiğimiz durum Türkiye özgülünü ele almaktadır. Ve bu temel gerçek diye adlandırdığımız sorun da Türkiye özgülüne aittir. Marksizm-leninizm kitaplarda vardır ve marksologlar da bunları çok iyi bilirler. Ancak dünyayı değiştirmek, «teori-pratiği yapanlar»a değil teoriyi yaratıcı bir biçimde pratiğe geçirenlere düşmüştür. Madde insandan bağımsız olarak her zaman vardır. Önemli olan da onu bilince çıkartıp kavramak ve bu yolla değiştirilmesini sağlamaktır. Devlet ve İhtilal kitabı 30 yıl önce de vardı ama Türkiyeli devrimciler için bilinmeyen bir şeydi. Temel mesele de onun bilince çıkartılmasıydı. Bu olmadan yürüdüğümüz doğrultu bizi ancak karanlıklara götürebilirdi, öyle de oluyordu. (S. 46)

(13) Giap'tan yapmış olduğumuz bu alıntı üzerine eleştirilere kendisini muhatap olarak gören Devrimci Gençlik Dergisi, bizi çürütebilmek amacıyla şöyle yazdı:

«Bu alıntının çeviri yanlışlığı taşıdığını sanıyoruz. Zira Giap, askeri mücadelenin politik mücadelenin bir alternatifi değil, onun bir biçimi olduğunu biliyor olmalıdır.» (Devrimci Gençlik Dergisi, s. 11)

Elbette ki önemli olan şu ya da bu alıntı değildir. Anlatılmak istenen nedir, ona bakmak gerekir. Biz siyasal çalışma ve askeri mücadele üzerine bir şeyler söyledik ve bir ayrım olması gerektiğini kanıtlamaya çalıştık. Bu ayrımın bir gerçeklik olduğunu Devrimci Yol'un sürdürdüğü mücadelenin kendisi de kanıtlamaktadır. Kendileri, bugün silahlı propaganda mı sürdürmektedirler acaba?

Laf oyunlarıyla bizi mat etmeğe çalışmak gördükleri gibi şimdiye kadar kendilerine de devrimci harekete de pek bir yarar sağlamamıştır. Yaptıkları bir yanlış çeviri tahminiyle bizi çürütmenin o kadar kolay olduğunu zannetmemeliydiler. Acaba **Giap'tan yaptığımız şu yanlış çevirilere ne derler?!**

«Marksizm-leninizmin bize öğrettiği gibi; 'bugüne kadar ki, bütün toplumların tarihi, sınıf mücadeleleri tarihidir'. **Bu mücadeleler ya siyasi mücadele biçimini ya da askeri mücadele biçimini alır..»** (abç) (Halk Savaşı-Halk Ordusu, Giap, s. 31)

«1930'da Çin Hindi Komünist Partisi kuruldu. Partinin önderliğinde, Vietnam Halkının Milli Kurtuluş Hareketi daha da gelişti. İkinci Dünya Savaşı'nın sonlarına doğru, **on yıl süren bir siyasi mücadeleden sonra, Parti silahlı mücadele için** hazırlığa geçilmesine ve bunun için gerilla savaşının başlatılarak bir hür bölge kurulmasına karar verdi.» (abç) (a.g.e. s. 34)

«1930-1931 hareketi durduruldu; partimiz hareketi ilerletmek amacıyla devrimci merkezleri yeniden kurmak için, bazen illegal, bazen de yarı-legal yollardan, **yığınların siyasi mücadelesini yönetmeye devam etti.** 1939'da İkinci Dünya Savaşı patlak verdiğinde, dünyadaki ve yurttaki durum değişiklikler geçirdi ve ulusu kurtarmayı amaç edinen silahlı mücadele için hazırlık meselesi yeniden ortaya çıktı.» (abç) (a.g.e. s. 56)

Görüldüğü gibi farklı bir çok yerde Giap aynı «hatayı» tekrarlamakta devam etmiş. Unutmamak gerekiyor ki, Vietnam Kurtuluş Savaşı da bu «hatalı görüş» (!) sayesin-

de dünyanın en büyük kahramanlık örneklerinden birini oluşturmuştur. Bizi alıntı yanlışıyla suçlamak yerine bu «hatayı» kendi ülkemizin koşullarında tekrarlamak daha doğru olur sanırız. (S. 48)

(14) Devrimci Gençlik Dergisi bizim bu yazımız üzerine bize yönelttiği eleştiride, ciddiye alınamayacak şeyler yazdığımız izlenimini verebilmek için.

«KSD'nin eleştirileri bu şekilde **bir bütünlük taşımıyor** (abç) ve konunun kendilerine en yakın noktadan yakalanarak çekiştirilmesi yolu tercih ediliyor» (Devrimci Gençlik Dergisi, s. 11) diyerek bir yandan bizim yalnızca bir reaksiyon olduğumuzu ifade etmeğe çalışırken diğer yandan da, illa bizi revizyonizme yamamak tasasıyla da şunları söylüyordu:

«KSD ise evrim-devrim üzerine 'diyalektik görüşler getirirken' devrim anlayışı konusunda görüş getirmektedir. Bu öncü savaş, faşizm konusundaki görüşlerle birlikte **tam bir bütünsellik** (abç) ifade etmekte...» (DGD S. 11)

Görüldüğü gibi bir yandan «çekiştiriyoruz», diğer yandan da «tam bir bütünsellik» arzediyoruz. Devrimci Yol bu gaflarıyla şimdiye kadar durumu idare etti, bakalım bundan sonra da böyle idare edebilecek mi? Yoksa hareketi toparlayacak birilerini aramaya mı çıkacak? (S. 48)

(15) Genellikle sanatçı olmayanların eleştirmen oldukları söylenir. (S. 53)

(16) Literatürde emperyalist üretim ilişkileri diye bir üretim ilişkisi söz konusu değildir. Her ne kadar terim emperyalizme bağımlılık sorununu anlatabilmek için kullanılmış ve ifade ettiği anlam açık ise de, sorunu doğru terimlerle ele almanın yararı vardır.

Bildiğimiz gibi üretim ilişkileri, üretim süreci içerisinde insanların karşılıklı olarak kurdukları ilişkilerdir ve bunların hukuki üst yapıdaki ifadesi mülkiyet ilişkilerini oluşturur. Üretici güçlerle üretim ilişkileri bütününe üretim tarzı adı verilir. Ve üretim tarzı artı ürüne el konuluşun biçimine göre adlandırılır. Böylece ele alındığında yukarıda tanımlanan olgu artı değer sömürüsü ve tamamıyla kapitalist üretim ilişkileridir. Ve emperyalist üretim ilişkisi diye de emperyalizme bağımlı olan bir ülkedeki üretim ilişkileri, yani kapitalist üretim ilişkileri kastedilmektedir. (S. 73)

(17) Burada tepki sözcüğü karışıklığa yol açmasın. Yukarıda söylenildiği gibi, bunlar pasifize olmuş tepkilerdir. (S. 74)

(18) Klasik kitle çalışmasından kasıt: «kitlelerin içine girerek, kitlelerin acil gereksinmeleri etrafında kitleleri örgütleyip, eyleme sokma ve kitlelere siyasi bilinç götürüp örgütleme, yani emekçi kitleleri ekonomik hak ve istemleri etrafında örgütleyip siyasi hedefe yönlendirme» (A.g.e.s. 339) dir. (S. 77)

(19) Bu aktarmaları kimseyi dolmuşa getirmek için değil, bizim tahrifat yaptığımızı iddia ederek, göz göre göre bu görüşleri tahrif edenleri deşifre etmek ve yapmaya niyetleri olmadığı işleri savunuyoruz diyerek bir çok arkadaşı yanlış doğrultulara sürüklemelerini engellemek için yapıyoruz. (S. 80)

(20) Konumuz açısından ilişkisi olmadığı için «tesadüf» olgusunu ele almıyoruz. (S. 82)

(21) Köleci, feodal ya da kapitalist bir toplum olsun, iki çelişik sınıf bir toplumda uzun süre bir arada bulunur ve birbirleriyle mücadele ederler, ama iki sınıf arasındaki çelişki, belirli bir aşamaya kadar gelince, açık bir uzlaşmaz karşıtlık biçimini alır ve devrime dönüşür. Sınıflı bir toplumda barışın savaşa dönüşmesi de böyledir. (Teori ve pratik, S. 65) (S. 82)

(22) Fiilen imkansız olanın teorik olarak imkan dahilinde olması ne anlam ifade edebilir? (S. 87)

(23) Sorun bununla da sınırlı değildir. Partinin oluştuğu koşullarda evrim dönemi sürebilir. Rusya'da Bolşevik Partisi mevcuttu, ama, gene de evrim dönemi yaşanıyordu. (S. 89)

(24) Bu ifadede kitlelerin ekonomik örgütlenmelerini kastediyoruz. Bugün Türkiye halkları siyasal olduğu kadar ekonomik olarak da örgütsüzlük içerisindedirler. Bilindiği gibi proletarya mücadelesi üç alanda-ekonomik-demokratik, ideolojik, politik-birden yürür; ve her bir alandaki mücadelenin ancak belirli örgütler aracılığı ile yürütülebileceği gerçeği karşısında, biz kitlelerin ekonomik örgütlenmelerinin de bugün karşımızda dikilen bir görev olduğunu unuttuğumuz taktirde, belirttiğimiz üç alandaki mücadeleden birinin ihmali halinde, doğacak olan sapmalardan birinin içine kolayca düşeriz. Eğer Türkiye'de kitlelerin ekonomik örgütlenmesi esas olarak aşılmış bir görev olsa idi, böyle bir görevi öne çıkarmak sağ sapmanın maddi temelini oluştururdu. Ancak bugün işçi sınıfı dışında -ki onun da çok büyük bir kesimi ekonomik örgütlenmeden yoksundur- kalan kitleler büyük ölçüde ekonomik mücadelelerini örgütlü olarak sürdürebilecekleri kendi ekonomik örgütle-

rinden yoksundurlar. Son yıllar içerisinde bu alanda önemli adımlar atılmış, ancak bu yeterli bir düzeye ulaşmamıştır. Özellikle köylülük bu açıdan çok geridir.

Yukarda kullandığımız ifade işte bu gerçek çerçevesinde ele alınmalıdır. Ekonomik mücadelenin, siyasal bir düzeye kendi başına ulaşacağı gibi ekonomizm mantığı ile ele alınmamalıdır. Politik mücadele ayrı bir düzeydir ve mücadele örgütleri de farklıdır. Siyasal mücadelenin temel mücadele örgütü siyasal partidir. Siyasal parti, siyasal mücadeleyi çeşitli parti örgütleri vasıtasıyla yaygınlaştırır, çeşitli sınıf ve tabakalar arasına sokar. Siyasal mücadele sürdürülürken, uluslararası ve ulusal konjonktürün yanında «kitle çizgisi» kullanılacak mücadele taktiklerinin belirleyicisidir. Kitle çizgisinin gerisine yahut çok ilerisine düşmek, siyasi mücadelede sağ ve sol sapma biçiminde ifade bulur. (S. 130)

(25) Bu son cümle Kesintisiz Devrim II-III'ün çalışma tarzı ve örgütlenme konusunda son derece yanlış ama «savunuyorum» diyenleri de bir o kadar bağlayıcı bir önermesidir. Bu gün Devrimci Yol Dergisi bu görüşü savunduğunu iddia etmektedir. Şu soruyu kendilerine sormakta haklıyız herhalde: Bugünkü örgütlenme aşamasında barışçıl metodları mı temel alıyorsunuz, silahlı aksiyon metodlarını mı? (Bilindiği gibi Mahir Çayan, mücadele yöntemlerini ikiye ayırır: a) Barışçıl mücadele metodları (uzlaşıcı demek değildir.), b) Silahlı aksiyon metodları) Yani bugün örgütlenmede esas olarak birinciyi mi, yoksa ikinciyi mi kullanıyorsunuz? İkinciyi diyemeyecekleri çok açık. O halde «asla savaşma aşamasına geçemeyeceksiniz.» Teoriniz mi doğru, niyetleriniz mi? (S. 133)

Düzeltme

SAYFA	SATIR	YANLIŞ	DOĞRU
8	23-24	olayları «önceden görme» (1) görevi üstlenmeğe	olayları «önceden görme» (1) görevini yerine getirebiliriz. Bu yeteneğe sahip olmaksızın «kitlelere önderlik etmek» gibi bir görevi üstlenmeğe
21	1	götürmektir	götürmektedir
31	9	yaşamalarında	aşamalarında
33	23	sözedecek	sözedilemiyecek
34	29	olsa eğilimleri	olsa aynı eğilimleri
39	24	tekelleri	tekkeleri
41	27-28	aktarılırlar	aktarırlar
73	17	güçlü devlet	güçlü oligarşik devlet
74	7-8	getirdiği tepkileri	getirdiği refahın, tepkileri
82	1	devrimci ve devrimci	evrimci ve devrimci
91	28	onların	onları
91	34	sosyalizme	sosyalizmle
97	9	özellikle	özellik
109	20	bağlamak	boğmak
114	15-16	Cünkü Lenin'in koyduğu	Çünkü, Lenin'in koyduğu şartlar henüz gerçekleşmemişti. Ne var ki Lenin'in koyduğu
116	29	«Aslında toplumsal gerçekler...» diye başlayan paragraf tamamıyla olmayacaktır.	
121	10	merkezin	ilk merkezin
122	18	olan marksizm, iktisadi	olan marksizm, hareket geliştikce, kitlelerin sınıf bilinci büyüdükçe, iktisadi
133	3	Satır sonunda not numarası unutulmuştur. (25)	
138	3	örgütlenme	örgütlendirme

Zeki ERGİNBAY

•

« TKP » Üzerine

Fiatı : 10 TL

KURTULUŞ Sosyalist Dergi YAYINLARI : 1

İsteme adresi :
Posta Kutusu : 308
Kızılay - ANKARA

20 TL